

COL.(R) REMUS MACOVEI

LA REVOLUȚIE SE ȘI MOARE, NU-I AȘA?

 Editura Boldas
CONSTANȚA 2009

www.ziuaconstanta.ro

COL.(R) REMUS MACOVEI

LA REVOLUȚIE SE ȘI MOARE, NU-I AȘA?

Motto:

*„Adevărul este un fruct care nu trebuie
cules decât atunci când este complet copt.”*

Voltaire

 Editura Boldas
CONSTANȚA 2009

Tehnoredactare: Costel Coroban
Coperta realizată de Gheorghe Căruțiu

Mulțumesc pentru sprijinul acordat domnilor:
Ion Maliciuc, Barbu Dănescu și Gheorghe Turcu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MACOVEI, REMUS La Revoluție se și moare, nu-i așa? / Col. (R) Remus Macovei. - Constanța : Editura Boldăș, 2009 ISBN 978-606-8066-10-3 569.1(598 Constanța)

CUPRINS

PREFAȚĂ	9
CUVÂNT ÎNAINTE	11
CAPITOLUL I. PLANIFICAREA REPRESIUNII LA CONSTANȚA	13
CAPITOLUL II. LUPTA PENTRU PUTERE	21
II.1. SEDIUL INSPECTORATULUI JUDEȚEAN AL MINISTERULUI DE INTERNE	22
II.2. MILIȚIA MUNICIPIU	27
II.3. COMITETUL PROVIZORIU DE ORGANIZARE	30
II.4. CONSILIUL PROVIZORIU AL F.S.N. DE LA CASA ALBĂ	34
II.4. CONCLUZII	42
CAPITOLUL III. JERTFA DE SÂNGE A CONSTĂNȚENILOR	47
III. 1. PARTICIPAREA MILITARILOR CONSTĂNȚENI LA RESTABILIREA ORDINII INTERNE	47
III. 2. DATE STATISTICE REFERITOARE LA VICTIMELE PRODUSE ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA	50
III. 3. HARTA ÎNSÂNGERATĂ A CONSTANȚEI. SCURTĂ PREZENTARE A EVENIMENTELOR SOLDATE CU VICTIME	52
III. 3. 1. LOCURILE FIERBINȚI DIN ORAȘUL CONSTANȚA	52
III. 3. 2. LOCURILE FIERBINȚI DIN JUDEȚUL CONSTANȚA	62
III. 4. CONSTĂNȚENI CĂZUȚI VICTIME ÎN AFARA JUDEȚULUI	67
III. 5. CAUZELE PRODUCERII VICTIMELOR. RESPONSABILITĂȚI	69
III. 5. 1. RESPONSABILITĂȚI LA NIVELUL CENTRAL	70
III. 5. 2. RESPONSABILITĂȚI LA NIVELUL JUDEȚULUI CONSTANȚA	75
III. 6. CONCLUZII	86
CAPITOLUL IV. CINSTIREA MEMORIEI VICTIMELOR	87
IV. 1. EROII MĂRTIRI CONSTĂNȚENI	87
IV. 2. CINSTIREA MEMORIEI EROILOR MĂRTIRI	96
IV. 3. MONUMENTE RIDICATE ÎN MEMORIA EROILOR MĂRTIRI	98
BIBLIOGRAFIE	111
INDEX PERSOANE	113

ANEXE	115
Anexa Nr. 1 Ordinul ministrului Apararii Nationale 17 decembrie 1989	115
Anexa Nr. 2 Ordinul comandantului Marinei Militare	116
Anexa Nr. 3 Precizarile primite de catre comandantul R.34 Mc. in ziua de 17 decembrie 1989	117
Anexa Nr. 4 Tabel nominal cu luptatorii din Garda Patriotica	118
Anexa Nr. 5 Constituirea C.F.S.N. - urilor in localitatile in care nu au avut loc manifestatii in perioada 16- 22 decembrie 1989	119
Anexa Nr. 6 Componenta structurilor organizatorice care au functionat in perioada 22-24 decembrie 1989	121
Anexa Nr. 7 Memoriu privind activitatea C.F.S.N.filia la Securitate	125
Anexa Nr. 8 Modele legitimatii eliberate de Comitetul Provizoriu de Organizare de la Muzeul Marinei	129
Anexa nr. 9 Legitimatie semnata de catre Aurel Manolache	130
Anexa nr.10 Legitimatie pentru port arma	131
Anexa Nr. 11 Apelul C.F.S. N. Din 22 decembrie 1989	132
Anexa Nr. 12 Modele de legitimații	133
Anexa nr.13 Compunerea C.F.S.N. din 24 decembrie 1989 (document original)	134
Anexa Nr. 14 Tabel centralizator cu decedații și răniții pe timpul evenimentelor din decembrie 1989 din județul Constanța	135
Anexa Nr. 15 Harta însângerață a județului Constanța	137
Anexa Nr. 16 Tabel nominal cu persoanele decedate în decembrie 1989 în municipiul Constanța	138
Anexa nr.17 Schema incident Gara	139
Anexa nr.18 Schema incident Cișmea	140
Anexa nr.19 Schema incident Basarabi	141
Anexa nr.20 Schema incident Port Mangalia	142
Anexa nr.21 Manifest aruncat din elicopter in 22 decembrie 1989 la Bucuresti	143
Anexa nr. 22 Grup cadre din R.36Mc. urmarind desfasurarea evenimentelor la televizor	144
Anexa nr.23 Chemare adresata constantenilor in 23 decembrie 1989	1 4 5
Anexa nr.24 Comunicat al Comandamentului Militar Judetean	146
Anexa Nr. 25 Tanchisti din R.18Tc. asteptandu-i pe teroristi	147
Anexa nr.26 Armata e cu noi!	148
Anexa nr.27 Infanteristi din D.9Mc. in apararea unor obiective	149

Anexa nr. 28 Marinari la Revoluție	150
ANexa nr.29 Articolul „La posturile datoriei”	151
ANexa nr.30 Adeziunea unor institutii la cauza revolutiei	152

LISTA ABREVIERILOR

Generale

- C.F.S.N.- Consiliul Frontului Salvării Naționale .
- C.L.Ap. Consiliu Local de Apărare .
- COM Consiliul Oamenilor Muncii .
- C.P.Ex. Comitetul Politic Executiv .
- F.N.D. Frontul Național Democrat .
- NUP Neînceperea Urmăririi Penale .

Structuri militare

- CMJ Comandament Militar Județean .
- IMM Institutul de Marină Militară .
- M.Ap.N. Ministerul Apărării Naționale .
- M.I.-Ministerul de Interne .
- M.St.M Marele Stat Major .
- SRTM Sectia de Reparat Tehnică Militară .

Grade militare

- Slt Sublocotenent .
- Lt. Locotenent .
- Cpt.- Căpitan .
- Mr. Maior .
- Lt.col. Locotenent colonel .
- Col. Colonel .
- Cpt.R.3 Căpitan Rangul 3 .
- Cpt. R.2 - Căpitan Rangul 2 .
- Cpt.R.1 - Căpitan Rangul 1.
- MM Maistru Militar .
- Serg Maj. Sergeant Major .
- Plt.- Plutonier .
- Plt. Maj .- Plutonier Major.
- Serg. Sergeant .

Specific militare

- AA Artilerie Antiaeriană .
- Art. Artilerie .
- B. Batalion .
- Cc. Cercetare .
- D.Art. C. Divizion Artilerie de Coastă .
- TAB Transportor Amfibiu Blindat .
- Tc Tancuri .

Prefață

În urmă cu nu foarte mult timp apreciam că *menirea* celui care se încumetă în operațiunea de reconstituire a trecutului, fie el și imediat, este deopotrivă *ingrată* și, în aceeași măsură, *nobilă*. Consideram atunci (și mai cred și astăzi) că ambele aserțiuni se subsumează *adevărului*, țintei finale specifice, ca tendință, oricărei cercetări istoriografice.⁽¹⁾

Afirmăm cu acel prilej că (indiferent de gradul de implicare într-un eveniment apropiat zilelor noastre sau mai îndepărtat, dar cu efecte profunde asupra evoluției noastre, a celui care se implică în încercarea de reconstituire a faptelor acelor zile), esențial rămâne *dialogul*, altfel spus *capacitatea de a comunica*, puterea și nevoia de comunicare, ca necesități imperative într-o lume istoriografică, invadată la tot pasul de neștiințific, dilentantism și, nu în ultimul rând, neadăvăr, sunt esențiale având convingerea în discernământul și onestitatea probate de creatorul paginilor în cauză. (2)

Mi-am permis reamintirea propriilor fragmente ideatice, în contextul generos oferit de solicitarea domnului colonel (r) Remus Macovei, tocmai pentru faptul că „recidivând” în arta de prefațator apreciam că autorul volumului de față nu este un istoric și chiar nu își propune să devină, *stricto senso*, un istoric. Parcurgând însă noua sa întreprindere retrospectivă asupra unui timp al încleștărilor, ce au dus la schimbarea profundă a României contemporane, nu pot să nu remarc pasul înainte făcut de autor în direcția așezării tot mai aproape de frontul istoriografic autentic al mai nou numitei istorii imediate. Spunând acestea remarc și de această dată talentul deosebit, dincolo de pasiunea cercetătorului autorizat, de a structura armonios un material, nu foarte amplu dar bine sistematizat, referitor la ultima decadă a lui decembrie 1989. În acest sens cititorul avizat sau mai puțin cunoscător al rigorilor metodologice va avea parte de o radiografiere obiectivă a unei tematici complexe, precum *planificarea represiunii la Constanța, lupta pentru putere, jertfa de sânge a constănțenilor*, nu în ultimul rând reperele cinstirii *memoriei victimelor* înregistrate în Revoluția Română din decembrie 1989 la Constanța. Demersul istoriografic al col. (r) Macovei este întemeiat științific totodată pe repertoriizarea unor importante *documente publicate* (acte normative și regula-

1. Marian Cojoc, *Considerații privind metodologia cercetării istorice*, în „Clio”, 1989, an II, nr. 3-4 (1-2/2006), București, Ed. Institutului Revoluției Române din decembrie 1989, p. 167.

2. *Ibidem*, p. 170.

mente militare), *presă și periodice, memorii* și nu în ultimul rând un însemnat număr de lucrări dedicate momentului istoric amintit. Lucrarea beneficiază de un indice de nume precum și de un număr important de anexe al căror rol este acela de a întregi imaginea creionată a acelor zile ale Constanței revoluționare.

Colonelul (r) Macovei probează încă o dată o latură pasională și în aceeași măsură acribie în actul cunoașterii și al deoalării faptelor petrecute în decembrie 1989 la Constanța. Spuneam cândva că pasiunea nu înseamnă prea mult dacă nu este dublată de o foarte bună documentare, dar, categoric, nu poți realiza o astfel de repovestire a unui trecut imediat fără aceasta și nu s-ar zice că domnului col. Macovei nu îi prisosește pasiunea, lucru dovedit până acum în celelalte volume publicate. Ce are însă în plus scriitura autorului de față, în raport cu lucrările apărute deja în spațiul tomitan referitoare la evenimentul epocal al Revoluției, se poate sintetiza în câteva cuvinte: *rigoare, curaj în emiterea unor ipoteze, putere de argumentație, logică demonstrativă, bun simț* și nu în ultimul rând, *capacitatea de a recunoaște fără niciun fel de reținere că s-a greșit atunci*, la începutul timpului însângerat amintit, îndrăznind chiar să dea nume posibilor vinovați pentru efectele nefaste ale schimbării din decembrie 1989. Cunoscându-l acum foarte bine am convingerea că domnul col. Macovei, un autor cu notorietate deja, cel puțin la nivelul acestei tematici, nu se va opri aici. Am convingerea că în scurtă vreme va adânci investigarea și cu certitudine va aprofunda documentarea întemeiată pe o mult mai acerbă critică a surselor.

Prof.univ.dr. Marian Cojoc

Prorector cu probleme în învățământ
al Universității „Ovidius” Constanța

CUVÂNT ÎNAINTE

Am scris aceste rânduri din recunoștință pentru miile de constănțeni care în decembrie 1989 au acționat cu entuziasm în stradă pentru înlăturarea comunismului, neștiind că sunt manipulați tocmai de cei împotriva cărora credeau că luptă.

În același timp am scris aceste rânduri stăpânit de un acut sentiment de rușine.

Rușine provocată de conducătorii militari care în perioada 17-22 decembrie au transformat armata română în principala forță de represiune.

Rușine provocată de faptul că aceeași conducători militari erau în slujba unor puteri străine, ale căror interese le apărau.

Rușine provocată de faptul că din incompetența și reaua voință a acestor conducători militari, după 22 decembrie 1989, un număr de 942 de români au murit, iar alți 2251 au fost răniți.

Rușine provocată de faptul că justiția română nu a reușit, de fapt nu a vrut, să tragă la răspundere pe cei vinovați de ceea ce s-a întâmplat în decembrie 1989.

Rușine provocată de faptul că cei vinovați de tragedia din decembrie 1989 ne sfidează cu gradele și funcțiile obținute, multe din ele primite drept urmare a victimelor produse în această perioadă.

Rușine provocată de faptul că particip la ceremonialele de comemorare a eroilor martiri, alături de cei care sunt vinovați și care pioși depun coroane de flori la mormintele și monumentele propriilor lor victime.

Rușine provocată de oamenii politici emanați din revoluție și conducători militari vinovați, care ne agresează zilnic pe ecranele televizoarelor sau din paginile cotidienele, încercând încă o dată să ne păcălească.

Am considerat că la 20 de ani de la evenimentele din decembrie 1989, constănțenii au dreptul să afle niște adevăruri crude despre ceea ce s-a întâmplat atunci. Sunt conștient că voi deranja foarte multe persoane militare și revoluționari dar îmi voi asuma cu seninătate acest risc, conștient fiind de onestitatea demersului meu.

Singurul lucru pe care mi-l doresc publicând această carte este ca tuturor acelorora care sunt vinovați de morții și răniții din decembrie 1989, **să le fie rușine** în fața propriilor lor concetățeni.

CAPITOLUL I. PLANIFICAREA REPRESIUNII LA CONSTANȚA

În cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv (C.P.Ex.) din 17.12.1989, desfășurată între orele 16-17:00, la propunerea lui Nicolae Ceaușescu se hotărăște luarea următoarelor măsuri:

- „să lichidăm repede ce este la Timișoara”;
- „să punem trupele în stare de luptă, atât ale Ministerului de Interne cât și de la Apărarea Națională”;
- „oriunde se încearcă vreo acțiune, lichidată radical, fără niciun fel de discuții”.

Lichidarea radicală a acțiunilor „huliganilor” însemna întrebuintarea armamentului împotriva acestora: „să trageți în aer, somați și, dacă nu, trageți la picioare” ordona „iubitul” conducător. Imediat după ședința C.P.Ex., are loc o teleconferință la care participă factori politici de conducere și comandanții aparținând Ministerului Apărării Naționale (M.Ap.N.) cât și Ministerului de Interne (M.I.) din județe. Cu toate că manifestațiile aveau loc doar la Timișoara, Nicolae Ceaușescu face următoarele precizări:

- se socotește stare de necesitate și se aplică legea;
- toate trupele primesc muniție de război, de front și somează pe oricine nu se supune;
- nu pleacă nimeni din cazărmi fără muniție de luptă;
- unitățile mecanizate merg cu armamentul ușor din dotare;
- oricine încearcă vreo manifestare, imediat somat, arestat și „pe urmă stăm de vorbă și clarificăm”;
- imediat să fie destituit cine nu acționează în mod corespunzător;

În urma acestor ordine la Constanța intră în funcțiune Consiliul Local de Apărare (C.L.Ap.), care își va desfășura activitatea la Casa Albă.

Conform prevederilor legale, acesta asigură îndeplinirea hotărârilor C.C. al P.C.R. și ale Comitetului Apărării, a ordinelor și dispozițiilor Comandantului Suprem, organizează și conduce în mod unitar acțiunile pentru respectarea liniștii și ordinii publice (Legea nr. 14/28.12.1972 articolul 18 alineatele a și e).

La Constanța nu va fi trimis niciun membru al C. P. Ex. care să coordoneze aplicarea întocmai a celor stabilite în ședința C.P.Ex., aceasta probabil din cauza informațiilor existente la nivelul conducerii centrale, care estimau că în această zonă nu vor avea loc manifestații.

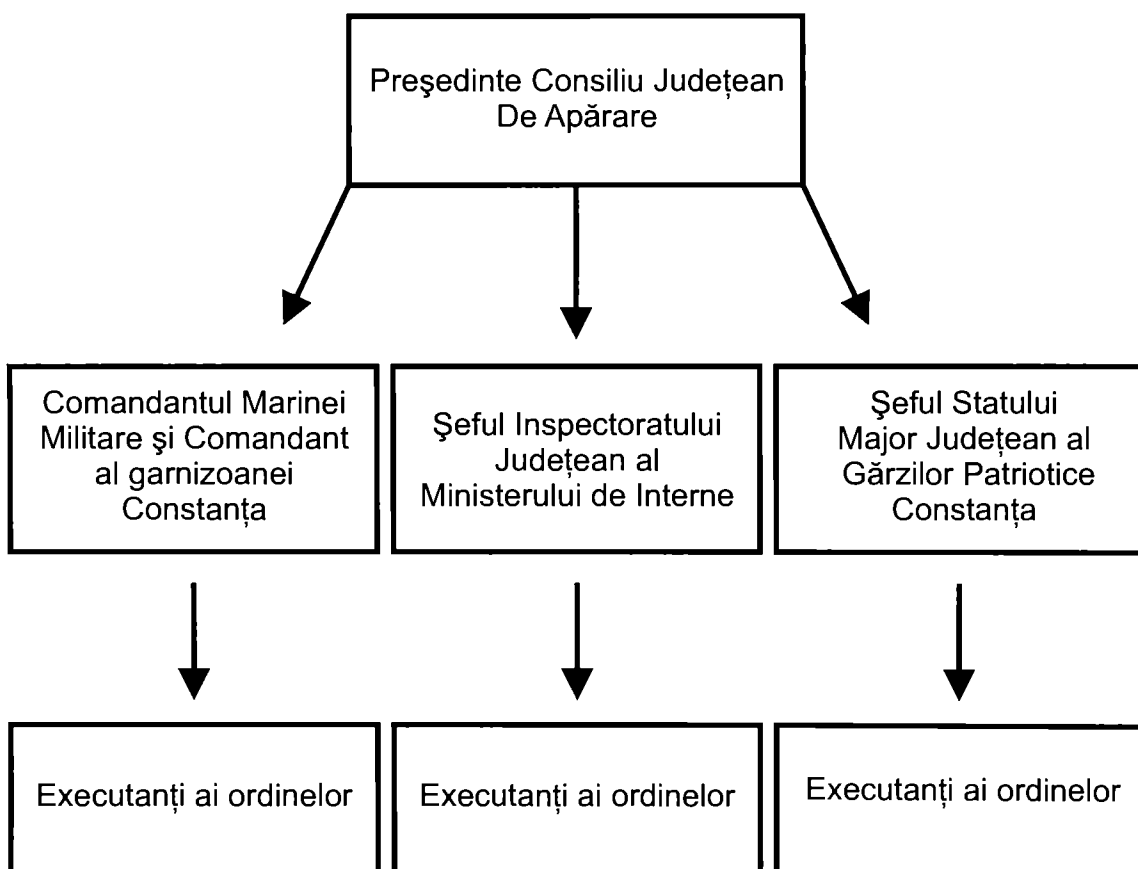
Componența Consiliului Local Județean de Apărare Constanța era următoarea:

- Președinte: Mihai Marina prim secretar al Comitetului Județean
Constanța al P. C. R.
- Secretar Col. Marius Tache Comandant Centru Militar Județean.

- Membri

- Dimitrie Ancuța prim-vicepreședinte al Comitetului Executiv al Consiliului Popular Județean.
- Dan Iulian Drăgan Secretarul Comitetului Executiv al Consiliului Popular Județean.
- Traian Brânză Primul secretar al Comitetului Județean al U.T.C.
- V.amiral Ioan Mușat Comandantul Comandamentului Marinei Militare și Comandant al garnizoanei Constanța. Deoarece era internat în spital, va fi înlocuit de către contraamiralul Constantin Iordache.
- Col. Ion Simionescu inspectorul șef al Inspectoratului județean M. I.
- Lt. Col. Lucian Genghina Șef de Stat Major al gărzilor patriotice.
- Mr. Ștefan Geantă Șef de Stat Major al apărării civile.
- Mr. Vasile Jercea Comandantul Grupului de pompieri.
- Dr. Emma Ursache Directorul Direcției Județene P.T.T.R.
- Ing. Ion Maier Directorul Regionalei C.F.R. Constanța.
- Ing. Stere Proscanu Directorul Întreprinderii Județene de transport Auto.
- Mr. Tudorel Ionescu Comandantul Aeroportului Internațional Constanța.
- Cpt.r.2 Ing. Teofil Pop Comandant unic al portului Constanța.
- Ing. Ion Tătaru Șeful Oficiului probleme speciale și apărare civilă.

Conform prevederilor Legii nr.14/1972 art. 18(c) C.L.Ap. era obligat să „organizeze și să conducă în mod unitar acțiunile pentru respectarea liniștii și ordinii publice; toate deciziile și ordinele în perioada 17-22 decembrie 1989 respectând următorul circuit:

Forțele care puteau fi utilizate de către membrii C.L.Ap. pentru restabilirea ordinii publice aparțineau :

- **Comandamentul Marinei Militare:**
 - Divizia 42 Maritimă;
 - Brigata 29 Vedete;
 - Brigada 24 Fluvială;
 - Institutul de Marină Militară;
 - Centrul de Scafandri;
 - Direcția Hidrografică Maritimă;
 - Centrul 243 Radioelectronic și observare.
- **Diviziei 9 Mecanizată „Mărășești”:**
 - Regimentul 34 Mecanizat dispus în Topraisar;
 - Regimentul 36 Mecanizat dispus în Mihail Kogălniceanu;
 - Regimentul 40 Mecanizat dispus în Medgidia;
 - Regimentul 13 Artilerie dispus în Medgidia;
 - Regimentul 18 Tancuri dispus în Basarabi.
 - Unități de Divizie dispuse în Constanța și Basarabi.
- **Comandamentul Aviației Militare:**
 - Regimentul 57 Aviație Vânătoare dispus în Mihail Kogălniceanu;
 - Regimentul 59 Elicoptere dispus în Tuzla.
- **Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne:**
 - Brigada 21 Securitate;
 - Brigada 4 Grăniceri;
 - Grupul Județean de Pompieri.
- **Statului Major Județean al Gărzilor Patriotice:**
 - Batalioane și companii organizate pe localități și întreprinderi.

Toate aceste forțe, în după-amiaza zilei de 17 decembrie, au fost alarmate. După ora 18:00 în toate unitățile aparținând Ministerului Apărării Naționale efectivele și tehnica se aflau pe locurile de adunare cu armamentul și muniția asupra lor, fiind pregătite pentru a trece la îndeplinirea unei misiuni.

Conform mărturiei contraamiralului Ștefan Ilie, în seara zilei de 17 decembrie, primul secretar convoacă toți comandanții de mari unități și unități la comitetul județean de partid și le prezintă concluziile rezultate din teleconferință. „Din informarea făcută de primul secretar nu rezultă că tulburările de la Timișoara erau de mare amploare. Au fost puși în temă că este vorba de câteva bande de teroriști, huligani, hoți și iredentiști, susținute din exterior, care s-au dedat la hoții și acte banditești, tulburând liniștea și ordinea publică. Acțiunile acestora au fost declanșate de atitudinea pastorului László Tókes cu mare priză în rândul enoriașilor, care refuză să execute o hotărâre judecătorească. La sfârșitul ședinței, primul secretar a dispus conducătorilor de întreprinderi să ia măsuri de securitate și să se facă paza obiectivelor importante.”(3)

Ministerul apărării Naționale emite un ordin, cunoscut sub denumirea de „Precizările în 14 puncte ale generalului Vasile Milea” (vezi Anexa nr. 1). Aceasta cu unele modificări executate de către contraamiralul Constantin Iordache, pentru forțele din subordinea Comandamentului Marinei Militare (vezi Anexa nr. 2) și de către generalul locotenent Ion Dândăreanu pentru forțele din subordinea

Comandamentului Armatei a II-a (vezi Anexa nr. 3) va fi adus la cunoștința tuturor militarilor.

Analiza sumară a acestui ordin permite desprinderea următoarelor concluzii:

- Acest ordin a avut un caracter criminal din cel puțin două puncte de vedere:
 - identifica inamicul armatei române: demonstrații;
 - prevedea deschiderea focului împotriva demonstrațiilor, cu toate că se încălcau grav prevederile legale privind uzul de armă.
- Prevedea manevrarea coloanelor de demonstrații pe flancuri și spate, folosindu-se străzile laterale.
- Se ordona ca toți generalii și ofițerii vor purta pistol și muniție, subofițeri și maiștri militari având asupra lor doar pistolul mitralieră, fără muniție rămânând inexplicabilă această discriminare între categorii de cadre chemate să asigure restabilirea ordinii interne.
- Se ordona ca militarii din subunitățile de arme să fie în măsură să acționeze ca infanteriști.
- Prevedea ca subunitățile care se organizează să fie comandate de ofițeri aceștia fiind numiți dintre cei prezenți în unități și nu titularii funcțiilor, această măsură având implicații majore asupra coeziunii subunităților.
- Prevedea ca patrulele din oraș să fie compuse dintr-un cadru și patru militari în termen înarmați.

Niciunul din generalii din conducerea armatei nu protestează față de conținutul acestui ordin.

Interesantă, semnificativă și lipsită de demnitate este acțiunea generalului Eftimescu Nicolae, care imediat după 22 decembrie a încercat să șteargă acest ordin din registrul de note telefonice de la Grupa Operativă a M.St.M.(4)

La Constanța, după victoria revoluției, contraamiralul Iordache Constantin a făcut un tur de forță prin unitățile Marinei Militare, pentru a face ca documentul să dispară.(5)

În majoritatea cazurilor ofițerii, maiștri militari și subofițerii adoptă o atitudine de expectativă, sperând că nu vor fi puși în situația să execute acest ordin.

Mr.(r) Stancu Constantin, ofițer în statul major al Regimentului 40 Mecanizat, referitor la acest moment al prelucrării ordinului gen. Vasile Milea, relatează următoarele: „La ora 01:09 comandantul regimentului ne-a citit «celebrele» precizări. Comandantul a încheiat, ordonând să ne facem datoria, să apărăm patria și socialismul. Eu împreună cu doi ofițeri proaspăt absolvenți ai Academiei Militare, am întrebat, cerând precizări: tragem sau nu tragem, în mod deosebit, dacă tragem în plin. În sală s-a lăsat o liniște mormântală: nu am primit niciun răspuns, adunarea terminându-se brusc.

Deoarece biroul meu, în care introdusesem o sobă pe cărbune, era singurul loc încălzit din comandament, în miezul nopții ne-am adunat mai multe cadre și, în urma discuțiilor purtate, am hotărât că vom trage doar dacă noi, familiile noastre sau unitatea vor fi atacate”.

Col(r) Cornel Mocanu relatează că într-o discuție avută cu un ofițer din Regimentul 57 Aviație Vânătoare, acesta i-a spus că în cazul primirii unui astfel de ordin, „el ar prefera să fie împușcat decât să execute un asemenea ordin”.

4. Alexandru Barbu, Aghiotant la 3 miniștri ai apărării : Milea, Militaru, Stănculescu, Ed. Ion Cristoiu, București, 2000, p. 75.

5. Telegraf, nr. 16(260), 27 ianuarie 1993.

Eu personal, aflându-mă la comanda detașamentului din Topraisar, detașat la Constanța tocmai pentru a acționa pentru reprimarea unor eventuale manifestații, eram hotărât să nu execut un asemenea ordin. Îmi era însă teamă că pot fi executat sau arestat și că-mi pun în pericol familia.

Pe timpul documentării mi s-a relatat totuși și cazul unui ofițer de la o unitate din subordinea Diviziei 9 Mecanizate, din Tomis Nord, care s-a oferit voluntar să preia comanda unui detașament și să facă ordine în Constanța, dacă va fi nevoie, chiar executând uz de armă.

Generalul Vasile Milea va ordona comandanților de armate ca, la cererea primilor secretari de a scoate militari pentru restabilirea ordinii publice, vor acționa doar cu aprobarea sa.

La nivelul Diviziei 9 Mecanizate „Mărășești” se constituie două detașamente de valoare companie infanterie, înzestrate cu T.A.B.-uri unul din militarii de la Regimentul 34 Mecanizat comandat de cpt. Remus Macovei, și altul din militarii de la Regimentul 36 Mecanizat comandat de cpt. Nicolae Prodan. Acestea erau dispuse în cazarma din Km. 4-5 și la ordin ar fi trebuit să acționeze împotriva manifestațiilor constănțeni, conform precizărilor generalului Milea.

În perioada 18-22 decembrie militarii acestor detașamente au executat zilnic antrenamente, în principal somații și identificări, îmbarcări-debarcări de pe T.A.B.-uri și procedee de luptă corp la corp.

Cu ajutorul specialiștilor de la S.R.T.M. s-au verificat și remediat toate defecțiunile existente la partea auto, mitraliere și la stațiile radio de pe T.A.B.-uri.

Muniția pentru mitralierele de pe T.A.B.-uri era încărcată pe benzi.

Începând cu 17 decembrie 1989 ora 19:45 se constituie patrule formate dintr-un ofițer și patru militari în termen, care aveau asupra lor: comandantul plutonului 2 încărcătoare x6 cartușe 7,65 mm, militari din patrulă 2 încărcătoare x30 cartușe 7,62 mm. Neregulile observate de patrule trebuiau raportate imediat la Comandamentul Marinei Militare.

În garnizoana Constanța vor intra în funcțiune următoarele patrule: două de la Centrul de Scafandri pe Bulevardul Tomis și Republicii; una de la Direcția Hidrografică a Marinei Bulevardul 1 Mai, Soveja, Cireșica; două de la Institutul de Marină Bulevardul Alexandru Lăpușeanu.(6)

Singurul lucru remarcabil descoperit de aceste patrule în noaptea de 21/22 decembrie este consemnat în jurnalul de Operațiuni al Marinei Militare astfel: „01:47 Patrula C.243R.E. a observat doi cetățeni care lipeau afișe pe chișcul de pâine de pe str. Suceava. Nu au reușit să rețină indivizii. 01:55 Șeful turei operative de la C.M.M. informează ofițerul de serviciu de la Consiliul Județean al P.C.R.”.(7)

În organizarea Consiliilor și Comitetelor P.C.R. în ziua de 21 decembrie se vor desfășura în toate comandamentele de mari unități, unități și formațiuni, adunări, în care au fost condamnate „faptele grave” care au avut loc în municipiul Timișoara. La aceste adunări la care au participat toate efectivele, comandanții pe parcursul a 10 minute într-un cuvânt „mobilizator” au prezentat „caracterul fascist, naționalist, iredentist și șovin al evenimentelor grave care au avut loc la Timișoara”. Au mai luat cuvântul 5-7 participanți ofițeri, maiștri militari, subofițeri, militari în termen și personal muncitor civil „dintre cei mai buni oameni” cuvântările acestora fiind pregătite de activiștii de partid, U.T.C. și comandanți. Ceilalți militari prezenți s-au întrecut în scandarea binecunoscutelor lozinci:

6. Jurnalul de operațiuni Revoluția la Constanța în „Observator” nr 62/1997.

7. Ibidem, nr. 64/1997.

„Ceașescu și poporul”, „Ceașescu P.C.R.”, „Stima noastră și mândria / Ceașescu-România!”.

Secretarul Comitetului Politic al Marinei Militare, cpt.r.2 Popa Constantin transmitea la ora 14:40 la toate unitățile din subordine „măsurile privind cunoașterea și înfăptuirea tezelor, ideilor și orientărilor rezultate din cuvântările tovarășului Nicolae Ceașescu din zilele de 20 și 21 decembrie 1989, prin care se stabilea:

- studierea aprofundată a cuvântării tovarășului Nicolae Ceașescu și „aplicarea temeinică a poziției partidului și statului nostru față de evenimentele ce au avut loc la Timișoara”;

- prezentarea marilor realizări obținute de țara noastră în anii socialismului;
- să fie popularizate măsurile stabilite pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii;

- organele și organizațiile de partid vor acționa cu fermitate și spirit revoluționar pentru asigurarea pregătirii de luptă și politice, pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului român.(8)

În cadrul Ministerului de Interne, încă din seara zilei de 16 decembrie s-a introdus „situația nr. 2”, toate unitățile acestui minister fiind obligate să:

- intensifice activitățile specifice pentru prevenirea și descoperirea infracțiunilor și altor fapte antisociale, întărirea pazei, a sistemelor de patrulare și dispozitivelor de ordine cu participarea membrilor gărzilor patriotice și a militarilor din trupele de securitate;

- prezența în unitate, sau după caz, la domiciliu, a efectivelor necesare, limitându-se părăsirea garnizoanei;

- permanența prin rotație, în unitate, a cadrelor de comandă;

- întocmirea serviciului de zi pe unitate cu 2-3 ofițeri;

- constituirea unor grupe operative la reședința inspectoratelor, care să coordoneze activitățile desfășurate.

În ziua de 17 decembrie ora 19:00 se ordonă „alarma de luptă” care implică:

- cadrele sunt consemnate în sediile comandamentelor și unităților, având asupra lor armamentul ușor din dotare inclusiv muniția aferentă;

- ofițerii care activau în domeniul contrainformațiilor economice sunt trimiși la obiectivele de care răspundeau;

- cadrele de la filaj ies în stradă pentru a urmări activitatea străinilor din zonele de competență;

- la trupele de securitate se suspendă tragerile de luptă, aplicațiile, convocările, permisiile, învoirile.

În conformitate cu prevederile ordinului M.I. 02600/1988, inspectorul șef al Inspectoratului Județean Constanța, col. Ion Simionescu ia măsuri pentru „cunoașterea și prevenirea în fază incipientă a oricăror acțiuni și manifestări negative care ar putea perturba climatul de ordine și legalitate”. De asemenea acesta având în vedere că este comandant unic al forțelor participante la intervenția pentru restabilirea ordinii și liniștii publice ia măsuri pentru actualizarea planului unic de acțiune pentru asigurarea ordinii și liniștii publice precum și pentru verificarea forțelor de intervenție:

- plutonul de intervenție miliție de la Miliția Municipiului;

- subunitățile din trupele de securitate de la Brigada 21 Securitate;

8. *Ibidem*, nr. 64 / 1997.

- plutonul de apărare antiteroristă de la Inspectoratul Județean al Ministerului de Interne;
- grupa de intervenție antiteroristă de la Inspectoratul Ministerului de Interne;
- subunitățile de pompieri de la Grupul de pompieri.

În toate comandamentele, unitățile și formațiunile din subordinea Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne au loc adunări de condamnare a „huliganilor” timișoreni.

La **Statul Major al Gărzilor Patriotice** încă din ziua de 14 decembrie, conform mărturiei col.(r) Costel Șoptelea, ofițerii direcționali sunt trimiși în zonele de responsabilitate din județ, pentru ca „împreună cu organele de miliție, să organizeze patrulă mixte pentru menținerea ordinii și liniștii publice”. Împreună cu comandanții subunităților de gărzi patriotice, aceștia actualizează documentele de evidență și verifică modul de depozitare a armamentului și materialelor existente în zonă.

În ziua de 17 decembrie ora 19:00 Statul Major al Gărzilor Patriotice transmite o notă telefonică către statele majore județene referitor la modul în care trebuie să acționeze structurile din subordine. Se dispune organizarea unor patrulă mixte, împreună cu Miliția, care să cuprindă 3 luptători dotați cu puști tip G.P., având câte 10 cartușe de om.

În ziua de 18 decembrie la Sala Lahovari primul-secretar al municipiului Constanța Gheorghe Marinică în prezența directorilor și secretarilor de partid de la întreprinderi, comandantului poliției municipale col. Cleon Ioniță, șefului Statului Major al G.P. de la municipiul Constanța cpt. Ioan Maties -, comandantului Brigăzii 21 Trupe Securitate Col. Buriu și a ofițerilor de Contraninformații face următoarele precizări:

- se vor organiza grupe operative permanente în fiecare întreprindere;
- punerea în aplicare a planurilor unice de pază și apărare a fiecărei întreprinderi cu luptători ai G.P.;
- organizarea de patrulă mixte pe străzi formate din milițieni și luptători ai G.P., îmbrăcați în ținută tip G.P., **fără armament și muniție.**
- magazia de armament a fiecărei întreprinderi să fie păzită permanent de luptători organizați pe 3 schimburi x 2 luptători cu armament;
- luptătorii vor purta ținute de G.P. numai la intrarea în serviciu; cei prinși izolați în oraș vor fi arestați.

În fiecare întreprindere se stabilesc luptători care vor participa la astfel de acțiuni, precum și data și durata acestora (vezi Anexa nr. 4).

Șeful de Stat Major al Gărzilor Patriotice lt.col. Lucian Genghina ordonă ca armamentul și muniția cadrelor să fie păstrate încuiate și sigilate în camera special destinată.

În ziua de 18 decembrie ora 11:00 la Consiliul Județean al P.C.R. are loc o convocare, la care participă ofițeri din Comandamentul Marinei Militare, Brigada 21 Trupe Securitate, Miliția Județeană unde se elaborează un plan comun de pază și apărare a principalelor obiective economice și politico-administrative din municipiul Constanța. Acesta constă în stabilirea responsabilităților pentru constituirea unor patrulă mixte alcătuite din militari din M.Ap.N. și din milițieni, trupe de securitate și luptători din G.P. și detașamente de tineret pentru apărarea patriei. Misiunile acestora constau „în interzicerea acțiunilor elementelor «dușmănoase» de spargere a magazinelor, de împrăștiere de manifeste și de incitare a populației la revoltă”.

Întocmirea planului a fost coordonată de către lt.col. Lucian Genghina șeful Statului Major al G.P.

În ziua de 21 decembrie în Sala Lahovari are loc o adunare cu cadrele cu funcții politice de răspundere din întreprinderi și unitățile militare. Scopul adunării condusă de către primul-secretar Mihai Marina a constat în stabilirea măsurilor organizatorice ce trebuiau luate în fiecare unitate economică, pentru a preîntâmpina atacurile huliganice precum cele de la Timișoara și organizarea în toate unitățile a unor mitinguri de înfierare a acțiunilor din vestul țării. S-a făcut apel ca unitățile să fie în măsură să apere cuceririle revoluționare ale poporului, folosind, la nevoie, chiar armamentul din dotare.

În ziua de 22 decembrie ora 10:00 la Sala Lahovari are loc întrunirea comandanților și secretarilor de partid din unitățile militare ale M.Ap.N.(9) și M. I. și a directorilor și secretarilor de partid din întreprinderi. Primul secretar a făcut unele precizări referitoare la măsurile ce trebuiau întreprinse pentru a preveni acțiunile forțelor străine infiltrate în țara noastră și a solicitat tuturor organelor și organizațiilor de partid să ia toate măsurile pentru a preveni orice acțiune care să submineze forța și unitatea partidului. Secretarul adjunct cu problemele organizatorice, tovarășul Crețu, a întocmit „planul de măsuri” ce trebuia aplicat la nivelul fiecărei întreprinderi, și anume:

- constituirea la nivelul fiecărei instituții a unei grupe operative, din compunerea căreia să facă parte: directorul, secretarul P.C.R., președintele de sindicat, președintele C.O.M., alți comuniști membri ai organelor conducătoare.

- asigurarea continuității conducerii întreprinderilor 24 de ore, prin schimburi;
- organizarea de patrulare care să asigure patrularea întregului teritoriu al instituției;
- întărirea pazei și apărării fiecărei instituții;
- activarea pichetelor de pază și stingere a incendiilor;
- asigurarea controlului riguros a tuturor celor care intră / ies din instituții;
- descoperirea preventivă a tuturor încercărilor de subminare a activității întreprinderilor;
- asigurarea menținerii permanente a legăturii cu Consiliul Județean și raportarea oricărei abateri;

Ședința s-a terminat brusc, deoarece cei din prezidiu au fost anunțați despre sinuciderea lui Milea.

9. Aceștia au participat echipați de luptă, inclusiv cu armament și muniție asupra lor.

CAPITOLUL II. LUPTA PENTRU PUTERE

În mod normal, după părăsirea sălii Lahovari, primul secretar Mihai Marina ar fi trebuit să ceară col. Simionescu Ion, șeful Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne să pună în funcțiune planul unic de acțiune pentru asigurarea ordinii și liniștii publice.

Nu va face acest lucru, conștient fiind de zădărnicia unei astfel de acțiuni, având în vedere desfășurarea evenimentelor din București. Un lucru este evident, chiar dacă ar fi dorit, nu ar fi putut face acest lucru. Conducerea Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne primise ordin să retragă toți subordonații în sediu, iar armamentul și muniția să se păstreze centralizat, în încăperi încuiate și sigilate.

La rândul lor, cei de la armată, odată cu „sinuciderea” generalului Vasile Milea, nu mai aveau cui să ceară aprobarea pentru a scoate trupe destinate pazei și apărării Casei Albe sau pentru restabilirea ordinii publice.

Deruta primului secretar, este prezentată de mărturia plt.adj. Mihai Bumbac, șoferul generalului Popa George, care arată că nici nu ajungea bine generalul la sediul mării unități pe care o comanda, situat în cartierul Km. 4-5, că era rechemat de urgență la Casa Albă (la orele 11:15 și 12:00). La ultima convocare participă și contraamiralul Constantin Iordache, primul-secretar aducându-le la cunoștință dorința lui Nicolae Ceaușescu, de a continua lupta la Constanța. Cei trei nu au curajul de a-și spune opinia, plimbându-se îngândurați în jurul mesei. Vor fi scoși din această încurcătură de o piatră aruncată de manifestanți și care sparge unul din geamurile biroului. Ulterior, sutele de constănțeni, adunați în fața Casei Albe, vor intra cu forța în sediu.

Urmează desfășurarea într-o succesiune foarte alertă a unor acțiuni, la care vor participa un număr impresionant de persoane, acestea fiind denumite generic de unii „revolta populară” iar de alții, „lupta pentru putere”.

În țară (vezi Anexa nr. 5), în municipiile reședință de județ în care în perioada 17-22 decembrie 1989 nu au avut loc manifestații, algoritmul preluării puterii a fost relativ simplu. După ocuparea sediului Consiliului Județean al P.C.R., s-au constituit de către revoluționari Consilii Provizorii ale F.S.N., care sprijinite de către armată, vor prelua conducerea activității politice, economice și administrative, încă din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989. La Constanța revoluționarii vor constitui 4 organe care vor funcționa în sedii diferite și abia în ziua de 24 decembrie se va reuși, în urma unor alegeri, așa-zis „democratice”, constituirea unui singur Consiliu Provizoriu Județean al F.S.N.

II.1. SEDIUL INSPECTORATULUI JUDEȚEAN AL MINISTERULUI DE INTERNE

În dimineața zilei de 22 decembrie 1989 nesiguranța era sentimentul încercat de majoritatea cadrelor prezente în sediul Inspectoratului Județean al M. I.. Nimeni nu cunoștea ce se va întâmpla în perioada următoare. Încă din noaptea de 21/22 decembrie se primiseră vești alarmante de la București, unde se desfășura un dezastru. În aceeași noapte, în jurul orei 01:00 col. Ion Simionescu șeful Inspectoratului Județean M. I., col. Octavian Stoenescu șeful Securității Constanța și col. Ion Ciucur șeful miliției Constanța -, conform mărturiei col.(r) Mihai Gavril Andreescu, sunt chemați de la domiciliu. Este aproape incredibil ca în condițiile în care era în vigoare alarma de luptă, aceste cadre de conducerea părăsiseră în același timp sediul Inspectoratului M.I.

Situația la nivelul conducerii inspectoratului era departe de a fi bună. Col. Ion Simionescu, nou numit în funcție, era bolnav și nu cunoștea problemele specifice funcției. Între col. Octavian Stoenescu și col. Ion Ciucur relațiile erau tensionate, nici măcar intervenția gen. Emil Macri neputând duce la ameliorarea relațiilor dintre cei doi.

În sediu se aflau majoritatea cadrelor cu excepția celor aflați în misiuni în oraș. Cei prezenți erau înarmați și aveau muniție asupra lor.

Grupa de intervenție antiteroristă condusă de cpt. Dan Drughe- era echipată și dotată cu armamentul și muniția specifică, fiind pregătită să acționeze în orice moment în conformitate cu prevederile planului unic de acțiune, obiectivul principal constituindu-l Consiliul Județean al P.C.R.

Subofițerii de miliție care erau de serviciu la intrările în sediu erau înarmați cu pistoale mitralieră. Paza perimetrului exterior era asigurată de o subunitate de la trupele de securitate, comandată de un ofițer, corpul de gardă funcționând în aceeași clădire cu cantina.

La ora 10:00 col. Ion Simionescu și col. Octavian Stoenescu participă la întâlnirea de la Sala Lahovari. Col. Octavian Stoenescu, odată ajuns la sediu conform mărturiei plt. Gavril Maței -, primește de la București următorul ordin: „Se suspendă orice misiune în oraș. Toate cadrele vor sta în incinta unității. Nu trage nimeni nici măcar un foc de avertisment. Ne supunem noilor autorități”.(10) Îl comunică șefilor de birouri, aceștia transmițându-l mai departe la subordonații proprii.

Militarii din trupele de securitate părăsesc obiectivul păzit, cei din sediu simțindu-se trădați. În zona padocului de câini, cadre de securitate ard mape operative și dosare de informatori.

După ora 11:00 se primește ordinul S/65809 semnat de generalul maior Romeo Câmpeanu, înlocuitorul la comanda Inspectoratului General al Miliției, care avea următorul conținut: „Din ordin vi se transmite că nu se folosește armamentul din dotare și nici alte forme de violență împotriva muncitorilor care demonstrează. În caz de atac al sediilor sau organelor noastre de către elemente anarhice, huliganice, se ripostează în conformitate cu legea prevenindu-se pătrunderea în sediile organelor noastre și dezarmarea cadrelor”.(11)

10. Revista TOMIS, nr. 7, iulie 1990, pp. 8-9.

11. Alex Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. 4(2), Editura RAO, București, 2005, p. 407.

Acest ordin este o mostră de cum nu trebuie să arate un ordin militar, care de regulă este clar, scurt și precis. Conform acestui ordin se putea face uz de armă împotriva altor categorii tineri, femei, bătrâni, etc iar legea prevedea că în cazul atacării unui obiectiv militar, cei din pază, după executarea somațiilor legale, pot face uz de armă, chiar și împotriva muncitorilor deveniți între timp anarhiști sau huligani.

La nivelul Inspectoratului Județean al M.I. se vor adopta, în baza acestor ordine următoarele măsuri:

- nu se face uz de armă împotriva manifestațiilor care vor ataca sediul;
- o parte din personal va preda armamentul și muniția la camerele de armament, care vor fi încuiate și sigilate;
- altă parte va păstra armamentul și muniția în fișetele metalice existente la birouri.

Pe timpul discuțiilor purtate cu cei care se aflau atunci în sediu, aceștia relateau, nu lipsă de mândrie, că dacă ar fi dorit să lupte cu armamentul, tehnica și muniția existentă în sediu ar fi rezistat foarte mult timp, inclusiv la atacurile armatei.

Primii manifestați au apărut după ora 10:00, fiind în majoritate rude sau apropiați ai celor aflați în arestul Miliției. Ei erau dispuși pe trotuarul de vis-à-vis de sediu și se manifestau prin apostrofarea și huiduirea cadrelor care intrau sau ieșeau din inspectorat.

În jurul orei 11:30 un grup de 50-60 de persoane, în majoritate tineri, adunați în zona Capitol, încep deplasarea spre sediul inspectoratului, cu scopul de a interzice ieșirea în stradă a cadrelor din acest obiectiv. Ei îl aveau în frunte pe colonelul în rezervă Nicolae Miulescu și pe timpul deplasării scandau lozinci anticeaușiste. Odată ajunși la intrarea principală a inspectoratului, col. Nicolae Miulescu solicită să fie primit de către inspectorul șef. După mai multe parlamentări, solicitarea este aprobată și acesta însoțit de 10 tineri pătrund în sediu.

Între timp, în jurul orei 13:30-14:00 de la Casa Albă au sosit un număr impresionant de demonstranți după unele estimări 1000 de persoane – majoritatea dispunându-se pe peluza din fața intrării principale. O altă parte va acționa la poarta de acces autovehicule de pe strada Renașterii. Manifestanții devin violenți aruncând asupra sediului cu diferite obiecte găsite în zonă.

În aceste condiții col. Ion Simionescu, col. Octavian Stoenescu și col. Ion Ciucur împreună cu câțiva revoluționari ies la balconul situat la etajul I și deși huiduiți, încearcă un dialog cu manifestații. Col. Ion Ciucur asigură că nu se va trage, că organele M.I. sunt cu poporul. Ca o dovadă de sinceritate, col. Ion Simionescu aduce din birou tabloul dictatorului și îl sparge de colțul balconului.

Manifestanții solicită eliberarea arestaților. Col. Ion Ciucur îi asigură că în arest nu există deținuți politici, arătând că cei care au comis fapte grave omoruri, tâlharii, etc nu pot fi eliberați.

Revoluționarul Mihai Burtă, col. Ion Ciucur și lt.col. Ionel Arghiroiu se deplasează la arest, unde cu aprobarea procurorului Dragoș Chilea, eliberează câțiva deținuți reținuți pentru trecerea frauduloasă a frontierei și posesie de valută. Mulțimea de la poarta de acces autovehicule, nu ține cont de îndemnurile adresate cu ajutorul unei stații aflate pe un autoturism de către maiorul Andreescu de a nu pătrunde în sediu. Poarta metalică este răsturnată și cu ajutorul unor stâlpi metalici manifestații smulg grilajele de la arest și eliberează toți arestații 100 după unele surse, 113 după altele. Majoritatea arestaților părăsesc în fugă sediul inspectoratului, unii rămânând totuși pe loc. Pe aceștia col. Ion Ciucur îi sfătuiește să plece acasă și să revină după Crăciun. Până la 6 ianuarie toți foștii arestați cu excepția celor eliberați cu forme legale de procurorul Dragoș Chilea, vor fi reîncarcerați.

Concomitent, ușa principală este forțată astfel încât în sediu pătrund sute de manifestanți. Cadrele M.I. sunt molestate, li se rup epoletii, sediul este devastat. În aceste condiții majoritatea cadrelor M.I. fug din sediu, în frunte cu col. Octavian Stoenescu care va apărea după 25 decembrie și cu col. Ion Ciucur pe care subordonații îl acuză că a părăsit comanda. Acesta își justifică atitudinea spunând că a părăsit sediul pentru a-și proteja familia, și că a lăsat înlocuitor la comandă pe lt.col. Ion Arghiroiu, cu care a menținut permanent legătura telefonic. Semnificativ este faptul că acesta s-a deplasat la sediul Grupului de Pompieri de unde obține aprobarea pentru câțiva militari în termen care să-i păzească locuința. Singurul care rămâne în sediu este col. Ion Simionescu, speriat și depășit de evenimentele în curs de desfășurare.

După euforia cuceririi sediului Inspectoratului Județean al M.I., revoluționarii iau măsuri pentru blocarea accesului în sediu și pentru îndepărtarea din sediu a celor care se ocupau de devastări și sustrageri. Cu sprijinul cadrelor M.I. rămase în sediu, revoluționari neînarmați instalează posturi de pază la intrările în sediu și la obiectivele importante depozitul de armament și muniție, parcul auto, arhivă. Se trece la verificarea tuturor încăperilor și se recuperează armamentul și muniția de la cadrele rămase în sediu.

Unul dintre manifestanți Lungu Stere sustrage dintr-un birou două pistoale cu muniția aferentă, pe care le va preda abia în 6 ianuarie 1990. Pentru fapta sa acesta va fi condamnat la 3 ani și 6 luni de închisoare.

Mr. Andreescu reușește să îndepărteze un grup de 20 de tineri care intenționau să-și însușească armament și muniție din camera special destinată aflată la etajul I. Va păstra cheile de la această cameră până la ora 18:00, când le va preda comandantului militarilor care veniseră să preia sediul.

Din ordinul lt.col. Lucian Genghina, directorul Navrom, constituie 4 detașamente de luptători G.P. care să acționeze, fără armament, pentru paza și apărarea unor obiective.

Cpt. Ioan Matieș, împreună cu Popescu Lucius Dorin, îmbarcă detașamentul pentru sediul Inspectoratului Județean al M.I. într-o remorcă și ajung la destinație în jurul orelor 15:30-16:00. Cei doi împreună cu un reprezentant al revoluționarilor vor introduce luptătorii G.P. în posturile de pază. Ulterior acestea se vor schimba din 12 în 12 ore, prin grija lui Popescu Licius Dorin. Activitatea lor încetează în 27 decembrie.

În jurul orei 17:00 se va constitui un Comitet Provizoriu al Frontului Salvării Naționale avându-l ca președinte pe col.(r) Nicolae Miulescu (vezi Anexa nr. 6). Revoluționarii încearcă să obțină sprijinul militarilor pentru paza sediului. Sunt refuzați de Comandantul Grupului de Pompieri și de comandantul Diviziei 9 Mecanizată, care promite totuși că va trimite în sprijin câteva T.A.B.-uri. Acestea, 4 la număr, vor sosi în dimineața zilei de 23 decembrie aparțineau B. 185 Cc. și vor fi dispuse în zona sediului M.I. cu misiunea de a împiedica aterizarea unui elicopter, care ar fi trebuit să vină de la București pentru a ridica arhiva Securității. Misiunea va înceta în după-amiaza aceleiași zile.(12)

Începând cu ora 18:00, Comandamentul Marinei Militare preia controlul asupra Inspectoratului Județean al M.I..(13) Paza sediului va fi preluată de aproximativ 50 militari comandați de către cpt.r.3 Crăciun, conducătorul întregii activități fiind cpt.r. I., Dumitru Raica. Acesta împreună cu col.(r) Nicolae Miulescu și Chitic Mircea din partea revolu-

12. Remus Macovei, *Erori umane, Victime colaterale. Constanța Decembrie 1989*, Ed. Confession, Târgoviște, 2004, p. 36.

13. Sergiu Nicolaescu, *Lupta pentru putere*, Ed. BIC ALL, București, 2005, p. 625.

ționarilor instalează militari în posturi de pază, în interiorul sediului și în curtea interioară, astfel: plutonul comandat de cpt.r.3 Sucata în partea din față a sediului, spre Bulevardul Lenin; plutonul comandat de căpitanul Todiraș în curtea interioară și pe latura dinspre mare. Militarii erau dublați în posturile de pază de revoluționarii neînarmați.

După ora 20:00 vor sosi și 17 militari în termen de la Centrul de Scafandri, aceștia fiind comandați de cpt.r.3 Marius Anghel și se vor dispune de asemenea în curtea interioară. După această activitate, cpt.r.1 Dumitru Raica se va deplasa la Comandamentul Marinei Militare, pentru a finaliza un plan de acțiune la nivelul întregului oraș.

Cadrele M.I. rămase în sediu au colaborat în condiții bune cu reprezentanții revoluționarilor, dar odată cu venirea elevilor de la Institutul de Marină Militară se vor plânge de tratamentul dur la care vor fi supuși. La fiecare birou se va instala un elev înarmat, orice deplasare inclusiv la W.C. făcându-se numai sub supravegherea acestora. Aceste cadre mărturisesc că le-a fost frică de elevii de la Institutul de Marină Militară, care s-au purtat ca „o forță de ocupație”.

În acest moment în cadrul Inspectoratului Județean al M.I. funcționau doi poli de putere: Comitetul Provizoriu al F.S.N. dispus în sala mare de la etajul I și grupa de militari care s-au instalat în biroul col. Ion Simionescu, care primeau ordine de la contraamiralului Constantin Iordache.

Comitetul F.S.N. într-o nouă formulă organizatorică (Itu Ion președinte; Chireș Marian secretar; Nicolae Miulescu, Mircea Chitic, Florin Munteanu, Daniel Leca, Maria Pălădescu, membri) va desfășura următoarele activități:

- vor fi create echipe mixte formate din revoluționari neînarmați și lucrători M.I. din grupa de intervenție antitero, înarmați cu pistol mitralieră, care vor asigura paza unor obiective strategice din oraș: magazinul Tomis, Romarta, Complexul Marinarul, Complexul Km. 4-5, blocul turn de la gară, sediul Cuget Liber;

- vor instala 3 filtre de control la intrările în oraș;

- vor restabili ordinea în comuna Cumpăna, unde s-au semnalat incidente între milițieni și cetățenii care doreau să sustragă armamentul și muniția existente la sediul postului de Miliție;

- vor participa la restabilirea ordinii în stațiunea Mamaia unde un grup de manifestați, în majoritate romi din piața Chiliei, au asediat sediul postului de Miliție; s-a trecut la sigilarea armamentului și muniției existente aici, iar revoluționarii conduși de Nae Gheorghe vor asigura paza la sediul Radio Vacanța, la vila de protocol a primului secretar Mihai Marina, la clădirea ONT Litoral și a Poștei;

- tuturor revoluționarilor și reprezentanților M.I. rămași în sediu li s-au distribuit inițial legitimații de hârtie albă, cu specificația „ORGAN DE ORDINE”, iar începând cu dimineața zilei de 23 decembrie, legitimații cartonate, tipărite la Cuget Liber.

Deoarece în noaptea de 22/23 decembrie s-a desfășurat un schimb de focuri accidental între marinarii din sediu și militari din Spitalul Militar, conducătorii militari solicită să fie înarmată grupa de intervenție antiteroristă, ai cărei militari să acționeze ca adevărați profesioniști. Aceștia s-au echipat, au ocupat poziții de luptă în curtea interioară și pe clădire, dar nu au executat niciun foc de armă.

În noaptea de 22/23 decembrie se execută anunțarea telefonică a tuturor angajaților Inspectoratului Județean al M.I. în scopul prezentării la sediu. Până în dimineața zilei, conform mărturiei domnului Vasile Bățlan s-au prezentat 267 de angajați. La prezentare cadrele M.I. erau însoțite în birou de unde ridicau armamentul și muniția încuiate în fișet, ulterior predându-l la camera de armament de la etajul I.

Toate cadrele prezentate erau adunate în clubul unității, pe care nu aveau dreptul să-l părăsească, fiind păziți de elevi de la Institutul de Marină Militară. Cazarea, hrănirea și odihna acestora se va face în condiții precare, lipsind cele mai elementare condiții igienico-sanitare.

În toată această perioadă mr. Ion Ciobotaru va ține permanent legătura cu Comandantul Marinei Militare, transmițând date despre evenimentele care aveau loc în zona sediului Inspectoratului Județean al M.I. În dimineața zilei de 23 decembrie, din ordinul verbal al contraamiralului Constantin Iordache, cpt.r.1 Dumitru Raica, însoțit de un grup de ofițeri se prezintă la sediul inspectoratului, din acest moment el „preluând toate activitățile importante” conform mărturiei col.(r) Nicolae Miutescu. Acesta devine Comandant Militar Unic, titlatură sub care va semna toate documentele întocmite în perioada următoare.

Imediat după prezentarea la sediu, Cpt. Rg.I. Dumitru Raica ordonă încărcarea armamentului, muniției și arhivei existente aici și transportarea acestora la Sediul Comandamentului Marinei Militare.

Din acest moment, rolul revoluționarilor devine mai mult simbolic, ei sprijinind acțiunile militarilor. În dimineața zilei de 24 decembrie toate cadrele de Miliție se vor muta în sediul Miliției Municipale. Revoluționarii vor rămâne în sediu până în ziua de 28 decembrie, o mică parte dintr ei bărbați și femei vor continua activitatea până în ianuarie 1990 cu speranța că vor fi cooptați în noile structuri care urmau să se înființeze. În toată această perioadă niciun revoluționar nu a primit armament sau muniție.

În detaliu activitatea desfășurată de revoluționarii din sediul Inspectoratului Județean al M.I. este redată în Memoriul întocmit de aceștia în anul 2005 (vezi Anexa nr 7).

Singurii care au tras în sediul Inspectoratului Județean al M.I. au fost elevii Institutului de Marină Militară și militari de la Centrul de Scafandri, elocventă în acest sens fiind mărturia domnului Sorinel Lungu:”Aceștia executau foc fără a fi atacați și fără a avea o țintă precisă, întrucât erau foarte speriați și neinstruiți, fiind în primul an de armată. Pot afirma cu siguranță că asupra clădirii Securității nu s-a executat foc pe toată perioada evenimentelor”.

II.2. MILIȚIA MUNICIPIU

În urma alarmei de luptă ordonate în 17 decembrie ora 19:00 la nivelul Miliției Municipii, sub coordonarea col. Cleon Ioniță s-au luat următoarele măsuri:

- s-au constituit grupe operative;
- s-a constituit plutonul-intervenție format din 30 de ofițeri și subofițeri comandat de mr. Ion Cîrlig, șeful biroului pază și ordine care era în măsură să intervină imediat în locurile stabilite în planul unic de acțiune pentru restabilirea ordinii publice;
- cadrele nu erau încazarmate, executând serviciul în ture;
- au intrat în funcțiune patrulare mixte 1 milițian înarmat cu pistol, având asupra sa 12 cartușe, și trei luptători de la Gărzile Patriotice, înarmați, dar fără muniție asupra lor.

În dimineața zilei de 22 decembrie patrurile erau în funcțiune inclusiv cea din zona Casei Albe -, la fel și patrurile de pază asigurate la consulatele Turciei și U.R.S.S.. La Casa Albă era de serviciu câte un milițian, înarmat, la intrările din sediu.

La ora 10:00, col. Ion Ciucur ordonă să se intervină la Casa Albă, deoarece ar fi fost probleme. S-a deplasat la fața locului col. Ion Marin, care nu a constatat nimic deosebit și s-a întors la sediu, raportând că nu sunt niciun fel de probleme.

După ora 11:00 s-a luat măsura retragerii patrurilor din oraș fiind anunțate prin stații radio -, s-a predat armamentul și muniția în cele două încăperi special destinate, -una lângă dispecerat iar cealaltă la etajul I. Camerele vor fi sigilate și încuiate cu câte două lacăte mai rezistente. Activitatea va fi coordonată de către col. Ion Marin și Mr. Ion Cîrlig. S-a ordonat și blocarea intrărilor în sediu.

În jurul orei 12:45, manifestații conform mărturiei lui Tisa Milică, „au forțat ușa de la intrare, au spart geamurile de la parterul clădirii, au fost devastate autoturismele din parcul de mașini iar bunurile de la parter și subsol au fost vandalizate, respectiv fișetele sparte, tablourile soților Ceaușescu sparte, în timp ce cadrele de miliție care se aflau în sediu la acea oră au fost agresate”.

Acești revoluționari, împreună cu alții ceva mai „calmi”, au hotărât să interzică accesul persoanelor puse pe distrugeri la etajele superioare ale clădirii. Tisa Milică se deplasează la Casa Albă pentru a cere sprijin. Plt.adj. Teodor Ivanciu de la Comenduirea Garnizoanei, împreună cu doi militari în termen, este trimis de șeful său, mr. Constantin Valinescu să vadă care este situația.

Odată sosit la sediul Miliției Municipale, acesta, sprijinit de câțiva revoluționari înarmați cu cozile de la steagurile găsite în sediu, încep evacuarea celor aflați în stare de ebrietate și care produceau devastări. De asemenea asigură evacuarea din sediu, în siguranță, a unui grup de 20-25 milițieni, care fuseseră deja brucșiți de manifestații.

La sediul Casei Albe se hotărăște trimiterea unor revoluționari care vor ajunge la sediul Miliției Municipale în jurul orei 15:30. După instalarea în biroul comandantului se constituie comitetul provizoriu al F.S.N., cu următoarea compunere: președinte Stancu Victor; membri: Grama Emanoil, Bucur Daniel, Mogoș Romulus, Sârbu Marian, Rimete Marcel, Tisa Milică, Popa Codruț, Gheorghe Virgilius, Ionescu Vasile.

Se trece la instalarea păzei la punctele de acces în sediu, dar și în interior, cu ajutorul revoluționarilor. Împreună cu cele câteva cadre rămase în sediu se inventariază armamentul și muniția, după care acesta va fi încuiat și sigilat. S-a constatat absența a două arme: un pistol al lt.maj. Tarpan, care va fi recuperat în ziua de 25 decembrie de la locuința

unui prieten al acestuia, și un pistol al lt. Papuc Jean, care fiind de serviciu la Consulatul Turciei, l-a predat în seara zilei de 22 decembrie, după ieșirea din tură, revoluționarului Florin Goidea.

S-a trecut la punerea în ordine a birourilor devastate, ocazie cu care s-a constatat că încăperile cu documente de la evidența populației și de la permisele auto erau intacte. La ora 17:00 se solicită intervenția militarilor de la armată. În jurul orei 18:00 sosesc de la Institutul de Marină Militară aproximativ 50 de elevi comandați de cpt.r.2 Loghin, cpt.r.3 Pavel și lt.maj. Nadrag.

Din partea Comandamentului Marinei Militare a fost desemnat să coordoneze întreaga activitate la sediul Miliției Municipale, cpt.r.I Eremia Nicolae. Acesta avea relații amicale cu col. Ion Marin adjunctul Miliției Municipale -, astfel că activitățile se vor desfășura fără incidente tensionate.

De la Unitatea Militară 01323 au fost trimise 2 T.A.B.-uri, comandate de către mr. Ioan Glavan, care inițial îi sperie pe revoluționari instalând T.A.B.-urile cu mitralierele spre sediu. Ulterior vor fi dispuse pe laturile exterioare ale acestuia. După ora 19:00-19:30 în sediu vor rămâne doar militarii și membrii ai Comitetului provizoriu al F.S.N., precum și revoluționari din pază, care executau serviciul în ture. Cadrelor de miliție li s-a interzis accesul, fiind trimise la domiciliu.

În noaptea de 22/23 decembrie la sediu s-au prezentat luptătorii din Gărzile Patriotice, trimiși de contraamiralul Constantin Iordache în scopul de a se înarma cu armamentul miliției, dar acest lucru le-a fost refuzat de către revoluționari. S-a întocmit o listă cu membrii Comitetului provizoriu al F.S.N., care se va trimite la Comandamentul Marinei Militare în scopul emiterii de legitimații pentru aceștia. Legitimațiile vor fi distribuite pe 24 decembrie.

Pentru a se restabili ordinea în oraș, în dimineața zilei de 23 decembrie revoluționarii solicită sprijinul comandantului unității de Trupe de Securitate din cartierul Palas, care le va pune la dispoziție o subunitate de 36 militari în termen, comandați de un ofițer. Deplasarea s-a făcut folosindu-se un camion. Pe parcursul întregii zile, revoluționarii însoțiți de acești militari, se vor deplasa în municipiu pentru a verifica diferite informații, marea majoritate fiind false, și pentru a rezolva diferite scandaluri, furturi etc.

În seara zilei, ca urmare a zvonurilor că acești militari sunt nesiguri, s-a renunțat la sprijinul acestora, fiind trimiși înapoi la unitate. În aceeași zi s-au primit conform mărturiei domnului Emanoil Grama -, „telefoane de la Casa Albă și de la contraamiralul C. Iordache”, în care se spunea că diferite obiective ar fi atacate, solicitând sprijinul acestora, constând în deplasarea T.A.B.-urilor și a militarilor la diferite obiective: gara, Casa de Cultură, etc. Revoluționarii nu vor da curs acestor comunicări.

Tot în seara zilei de 23 decembrie, pe fondul acestor zvonuri alarmante, se hotărăște desigilarea lăzilor de armament aparținând Gărzilor Patriotice și distribuirea armamentului și muniției tuturor revoluționarilor aflați în sediu. Aceștia vor trece la apărare în interiorul sediului, dar după câteva ore, alarma fiind falsă, armamentul și muniția se vor preda, fiind închinate și sigilate din nou în camera de armament. **A fost singura situație când revoluționarii au avut asupra lor armament și muniție.**

În după-amiaza aceleiași zile, domnul Florin Goidea, însoțit de doi elevi de la I.M.M., s-a deplasat la Casa Albă, solicitând insistent Comitetului provizoriu al F.S.N. să permită revenirea milițienilor în sediu, deoarece situațiile operative apărute depășeau posibilitățile de rezolvare din partea revoluționarilor.

În dimineața zilei de 24 decembrie cadrele de miliție sunt chemate și se prezintă la sediu, în perioada imediat următoare trecându-se la organizarea în ture, conform specialității fiecăruia. În aceeași zi s-a prezentat, conform mărturiei domnului Florin Goidea, o subunitate de marinari care a ridicat în totalitate armamanetul și muniția existentă în sediul Miliției Municipale. Tot în aceeași zi, din ordinul Comandamentului Marinei Militare, personalul Miliției Județene se va muta în același sediu cu Miliția Municipală.

În continuare s-a trecut la executarea unor patrulări prin oraș, patrulele fiind formate din: 1 revoluționar, 1 milițian, 1 militar înarmat. Deplasarea prin oraș se făcea cu ajutorul taxiurilor, zonele de responsabilitate fiind: zona abator, fabricile de ulei, de pâine și hotelul-restaurant Palace. Revoluționarii vor părăsi sediul Miliției Municipale în noaptea de 28 spre 29 decembrie.

II.3 Comitetul Provizoriu de Organizare

În ziua de 22 decembrie 1989 la orele 1414:30 cpt.r.1 Cioenaru Gheorghe, care se afla la Comandamentul Marinei Militare, este solicitat telefonic de către un revoluționar de la Casa Albă pentru a se adresa mulțimii. Ofițerul va raporta despre această solicitare contraamiralului Iordache Constantin. Cam în aceeași perioadă, trei revoluționari de la Casa Albă Cordonescu Gabriel, Stan Dumitru și Nicolae Gheorghe se deplasează la Muzeul Marinei, de unde solicită pe contraamiralul Iordache Constantin să se adreseze mulțimii din balconul Casei Albe.

Contraamiralul Iordache Constantin acceptă invitația și se deplasează, începând cu ora 15:44, însoțit de mai mulți ofițeri înarmați, la sediul Muzeului Marinei, cu două autoturisme: în Aro contraamiralul și cpt.r.1 Cioenaru Gheorghe, iar într-o Dacie cpt.r.1 Chioreanu Iuliu, cpt.r.1 Nicola Augustin și cpt.r.1 Dumitrache Oprea.

Însoțiți de cei trei revoluționari de la Muzeul Marinei, contraamiralul Iordache Constantin și ofițerii care-l însoțeau pătrund fără probleme în Casa Albă și sunt conduși în balcon. Contraamiralul Iordache Constantin ia cuvântul și arată că armata este de partea revoluției, este aclamat de mulțimea din fața clădirii, care scandează în delir „armata e cu noi”.

Din balcon, contraamiralul Iordache Constantin este condus în biroul nr. 118, în care se găseau revoluționari conduși de Lazăr Cercel. În același birou se afla fostul prim-secretar Mihai Marina. Cu această ocazie se întâlneau doi membri ai Comitetului Central al P.C.R. Unul reținut și bruscăt de manifestanți, inamicul numărul 1, iar celălalt aclamat de revoluționarii din fața clădirii, ca un salvator și sprijinitor al revoluției.

Contraamiralul Iordache Constantin îl va saluta pe Mihai Marina cu formula clasică „Să trăiți tovarășe prim-secretar!” ceea ce va stârni reacția vehementă a lui Lazăr Cercel, contraamiralul fiind silit să părăsească încăperea.

Este momentul cheie al revoluției la Constanța. Evenimentele vor lua o cu totul altă turnură decât în majoritatea orașelor reședință de județ din țară, unde revoluționarii după ce ocupă sediul Consiliului Județean al P.C.R., își aleg organe de conducere, care vor fi sprijinite în acțiunile lor de către armată.

Contraamiralul Iordache Constantin și însoțitorii săi se întorc la Muzeul Marinei, unde, conform mărturiei mr. Valinescu Constantin, va desemna „un Comitet Provizoriu de Organizare, în care intrau atât militari, cât și civili **selecționați în mod discret** dintre demonstranții adunați în centrul orașului”.(14)

Cpt.r.1 Cioenaru Gheorghe referitor la acest Comitet arată că acesta „începând cu 22 decembrie a polarizat pentru câteva zile și nopți atenția orașului”.

La ora 16:10 conform Jurnalului de luptă al Marinei Militare(15) contraamiralul Iordache Constantin **ordonă** directorilor întreprinderilor din municipiu (IRE, ICRA, Apa, Comerț, Alimentare Publică, I.C.S.Mx și altele) să se prezinte la Muzeul Marinei pentru instruire. Ca măsură de siguranță s-a stabilit emiterea unei legitimații cu antetul Comitetului Provizoriu de Organizare, cu semnătura comandantului Garnizoanei Militare Constanța, contraamiralul Iordache Constantin, iar în ziua de 23 decembrie dimineața vor fi distribuite legitimații cartonate tipărite la Tipografia Dobrogea.

14. Cuget Liber, nr. 272/20 decembrie 1990 p. 2.

15. Observator, nr. 64/19 decembrie 1997-p.7.

Ziaristul Ismăileanu Constantin redactează la Casa Albă un Manifest al Frontului Salvării Naționale din Constanța, dar se deplasează la Muzeul Marinei pentru a-i solicita contraamiralului Iordache Constantin să-l contrasemneze „asigurându-se astfel că acesta nu face în acele momente un joc duplicitar și că este de partea revoluției”. Manifestul va apărea în primul număr al ziarului Cuget Liber, dar fără semnătura contraamiralului Iordache Constantin.(16)

În jurul orelor 17:40 de la Comitetul Provizoriu de Organizare de la Muzeul Marinei, contraamiralul Iordache Constantin ordonă ca subunități militare să treacă la paza și apărarea unor obiective astfel:

- Sediul Inspectoratului Județean al M.I. 2 plutoane;
- Casa Albă un pluton și 4 T.A.B.-uri de la Divizia 9 Mecanizată;
- Miliția Municipală 1 pluton;
- Poșta Mare 1 pluton;
- Poșta Tomis III 1 pluton;
- Regulatorul de Circulație C.F.R. 1 T.A.B. / Divizia 9 Mecanizată.

În jurul orelor 18:00 contraamiralul Iordache Constantin este de acord cu cererea revoluționarilor de a-l prelua pe Mihai Marina la sediul Muzeului Marinei. Odată ajuns la acest sediu, revoluționarul de la Casa Albă Cușa Nicolae este asigurat că fostul prim-secretar va fi reținut la muzeu. În scurt timp, contraamiralul Iordache Constantin ordonă transportarea lui Mihai Marina la Centrul de Scafandri. Când acesta iese din sediul Muzeului însoțit de militari și civili, tinerii revoluționari veniți de la Casa Albă se reped asupra lor. Are loc o busculadă în urma căreia, totuși, fostul prim-secretar este îmbarcat într-un ARO militar și transportat la Centrul de Scafandri.

Această variantă, confirmată de mărturiile mai multor revoluționari este contestată de Aurel Manolache, care susține că el l-a transportat pe Mihai Marina direct de la Casa Albă la Centrul de Scafandri cu un ARO militar trimis de contraamiralul Iordache Constantin, fără nicio oprire la Muzeul Marinei.

De asemenea, cpt.r.1 Cioenaru Gheorghe în mărturia sa arată că Mihai Marina „la Muzeul Marinei garantat nu a intrat niciodată”.

La Muzeul Marinei va fi redactată un fel de „Proclamație” difuzată în oraș cu ajutorul stației montate pe mașina Garnizoanei (Tomis Nord, Bd. Tomis, Zona Industrială).

În jurul orei 19:00 contraamiralul Iordache Constantin va pleca la Comandamentul Marinei Militare însoțit de doi revoluționari Cordonescu Gabriel și Nicolae Gheorghe.

La Muzeul Marinei vor fi instalate 4 telefoane ale căror numere au fost suprinzător de repede aflate de o mulțime de oameni și care vor fi apelate aproape continuu.

Tot ceea ce se va discuta în sediul Muzeului Marinei, hotărârile adoptate și desfășurarea acțiunilor, conform mărturiei revoluționarului Samoilă Liviu, erau consemnate într-un registru. De regulă consemnările erau făcute de militari, uneori fiind scrise și de către revoluționari. După încetarea activității Comitetului Provizoriu de Organizare acest registru a dispărut.

Se vor forma echipe alcătuite din 4-5 civili revoluționari, care cu ajutorul unor autoturisme de la Casa Albă se deplasau acolo unde se semnală prezența unor teroriști. O astfel de echipă de revoluționari condusă de Murariu Stelică se va deplasa în noaptea de 22 spre 23 decembrie la releul de televiziune Tuzla, luând parte la incidentul soldat cu decesul cpt.r.3 Șerecăianu Ion.

16. Ioan Maliciuc, *Prețul libertății la Constanța, File de istorie*, Ed. Muntenia, Constanța, 2006, p. 492.

Între militarii și revoluționarii de la Muzeul Marinei, existau suspiciuni, lucru demonstrat de mărturia revoluționarului Samoilă Liviu, care arăta că la organizarea deplasării echipelor revoluționarilor în diferite puncte ale orașului sau județului, în sediul muzeului rămânea cel puțin un membru al grupului de revoluționari pentru a cunoaște acțiunile pe care le desfășurau militarii.

Contraamiralul Iordache Constantin va reveni la Muzeul Marinei în dimineața zilei de 23 decembrie orele 04:30. De aici va coordona acțiunile militarilor dislocați pentru paza și apărarea diferitelor obiective din oraș dar și activitatea membrilor Comitetului Provizoriu de Organizare.

Echipa formată din comandantul Comendurii de Garnizoană, maior Vălinescu Constantin și revoluționarul Stoian Mircea se deplasează cu ajutorul unei stații de amplificare, montată pe un Aro, contribuind la asigurarea liniștii în oraș, făcând „apel la calm, ordine, disciplină, încredere în forțele armatei”.(17)

Inginerul Cordonescu Gabriel coordonează activitatea Inspectoratului Județean Școlar, întreprinderea de transport Auto și Serviciul circulație al Miliției. Dacă în activitatea primelor două instituții nu au fost probleme deosebite, la Serviciul circulație al Miliției domnul Cordonescu Gabriel va transmite ordinul contraamiralului Iordache Constantin: „să rămână în sediu, să iasă din sediu numai îmbrăcați civili și să nu poarte armamentul în afara sediului”.(18)

Avocatul Calafus Sorin a fost desemnat să se ocupe de justiție și miliția circulație. Va lua măsuri pentru apărarea Tribunalului, Judecătoriei și Procuraturii, împiedicarea acțiunii elementelor rău intenționate care doreau să dea foc clădirilor în care se aflau sediile acestor instituții și în special arhivele acestora. A format pichete de ordine compuse din tineri revoluționari pentru asigurarea bunei circulații pe străzile orașului.

Aurel Manolache solicită pentru paza și apărarea teatrelor constănțene sprijinul contraamiralului Iordache Constantin, iar la ședința din incinta Universității Populare, recomandă directorilor teatrelor, muzeelor și bibliotecilor din oraș să constituie comitete ale Frontului Salvării Naționale și să ia măsuri pentru securitatea sediilor.

Dima Marian este desemnat delegat să coordoneze activitatea din domeniul „Port”. A luat legătura cu conducerea Navrom stabilindu-se măsuri concrete pentru apărarea unor obiective importante din port: rezerva de petrol și combustibili, sedii, porțile de acces dar și a navelor. Va mai participa și la organizarea pazei și apărării sediului Radio Vacanța în Mamaia, dar și a Combinatului Midia-Năvodari.

În jurul orelor 9:00 Lt-col. Maliciuc Ioan se prezintă la contraamiralul Iordache Constantin pentru a-și lămuri situația militară. Acesta îi aprobă să rămână în sediu la Casa Albă(19), îl anunță că este membru al Comitetului Provizoriu de Organizare delegat să coordoneze activitatea din domeniul „armată” și îi înmânează legitimația care să confirme acest lucru (vezi Anexa nr. 8). Cu această ocazie contraamiralul Iordache Constantin solicită afișerului să-l aresteze pe Lazăr Cercel, președintele Comitetului Provizoriu al F.S.N. de la Casa Albă. Ofițerul arată că nu poate executa un asemenea ordin, răspunsul contraamiralului Iordache Constantin fiind „Nu-i nimic, am să rezolv eu problema”.(20) Contraamiralul Iordache Constantin nu va confirma veridicitatea acestei discuții.

17. *Ibidem*, pp. 370-371.

18. *Ibidem*, p. 434.

19. *Ibidem*, p. 413.

20. *Ibidem*, v. 76.

În cursul aceleiași zile conform mărturiei cpt.r.1 Raica Dumitru, cei de la Muzeul Marinei Militare hotărăsc că nu este bine ca președintele F.S.N. să fie contraamiralul Iordache Constantin această alegere fiind echivalentă cu o dictatură militară că Lazăr Cercel trebuie înlăturat, iar în funcție să fie ales „un marinar de al nostru”, persoana desemnată fiind Dănescu Barbu.

În după-amiaza zilei, în urma unei discuții între contraamiralul Iordache Constantin și Aurel Manolache se stabilește ca în ziua de 24 decembrie să fie aleasă conducerea F.S.N. la nivel municipiului Constanța, urmând ca în perioada următoare, probabil în 25 decembrie să fie aleasă și conducerea F.S.N. la nivel județ, după finalizarea alegerilor la nivelul fiecărei localități din județ.

În dimineața zilei de 24 decembrie orele 10:00 la Casa Armatei în prezența majorității militarilor din Comitetul Provizoriu de Organizare de la Muzeul Marinei, a comandanților de mari unități și unități militare din Constanța, dar și a unor revoluționari: Cușa Nicolae, Cordunescu Gabriel, Dumitrașcu Gheorghe și Aurel Manolache, contraamiralul Iordache Constantin prezintă responsabilitățile care le revin în aplicarea noului plan de pază, apărare și intervenție în municipiul Constanța.

Cu această ocazie lt.col. Ionescu Ion, care participa din partea revoluționarilor de la Casa Albă este arestat cu motivarea că era în stare de ebrietate și nu a putut justifica pistolul pe care îl avea asupra sa.

Tot în această ședință, contraamiralul Constantin Iordache amenința pe comandantul C.M.J. col. Tache Marius cu judecata „Curții Marțiale” pentru dezordinea existentă în cadrul C.M.J., referindu-se la faptul că 2 ofițeri, în loc să fie la unitate sunt la „Casa Albă” uitând că doar cu 24 de ore înainte, chiar dânsul îi semnase o legitimație lt.col. Maliciuc Ioan, stabilindu-i și o responsabilitate.

După ședință, conform mărturiei cpt.r.1 Enăchescu Corneliu (21), contraamiralul Iordache Constantin însoțit de 5-6 ofițeri înarmați se deplasează la Casa Albă pentru a-l aresta pe Lazăr Cercel, dar acțiunea eșuează lamentabil.

În jurul orei 14:00 la Sala Mare din Casa Albă, în urma „alegerilor democratice” coordonate de contraamiralul Iordache Constantin este ales Comitetul Județean Provizoriu al F.S.N., în fruntea căruia au fost aleși doi coordonatori ca nicăieri în România Dănescu Barbu și Lt.col. Maliciuc Ioan.

Comitetul Provizoriu de Organizare de la Muzeul Marinei își înceta astfel activitatea.

21. *Ibidem*, p. 483.

II.4 Consiliul Provizoriu al F.S.N. de la Casa Albă

Imediat ce televiziunea a prezentat momentul decolării elicopterului de pe sediul C.C. al P.C.R., sute de constănțeni plini de entuziasm s-au adunat în jurul clădirii Consiliului Județean al P.C.R., manifestându-și zgomotos bucuria.

Ușa de acces era încuiată, iar milițienii din serviciul de pază se aflau în interiorul clădirii.

De la balcon, primul secretar Mihai Marina, încearcă un dialog cu mulțimea dar este huiduit când folosește formula „Stimați tovarăși”. Acesta roagă mulțimea, conform relatării domnului Bâțlan Vasile, „să se liniștească, că la Constanța este o revoluție pașnică”, asigurându-i pe manifestanți că nu se va trage.

I se cere primului secretar să arunce cheia de la ușa principală, dar acesta refuză, din motive de siguranță, propunând formarea unei delegații pentru discuții. În acest moment se declanșează asaltul final. Trei revoluționari Dănescu Barbu, Baci Doru și Ungureanu Aurel escaladează coloanele exterioare, ajungând în balcon.

Concomitent manifestanții sparg geamurile de la intrarea principală, pătrunzând în sediu.

O parte din revoluționari se reped pe scări spre etajul I, unde era biroul primului secretar. Pe scări, conform relatării ziaristului Dan Mihaescu, doi revoluționari Gheorghe Dorneanu și Marin Popa, agresează pe generalul Popa George și pe contraamiralul Iordache Constantin, rupându-le epoleții și luându-le caschetele de pe cap. Acest incident reprezintă momentul inițial al conflictului dintre revoluționarii din Casa Albă și conducătorii militarilor constănțeni.

Este un moment deosebit de important, acțiunea acestor doi revoluționari va marca decisiv atitudinea celor doi conducători militari, în relația cu revoluționarii. Este de remarcat faptul că nicăieri în țară, nici măcar la Timișoara sau București, unde conducătorii militari au fost implicați în executarea represiunii, asupra acestora nu a fost aplicat un astfel de tratament.

Mare parte din manifestanții care au intrat în sediu s-au răspândit peste tot și au distrus tot ceea ce amintea de P.C.R. lozinci, tablouri, drapele, scrierile lui Nicolae Ceaușescu dar și o serie de documente găsite prin birouri. Acestora li s-a dat foc în curtea interioară și pe holul de la etajul I.

Împreună cu mai mulți manifestanți Crăciun Constantin, cu ajutorul instalației de stins incendiul existentă în clădire, reușește să stingă focul de la etajul I.

Samoilă Liviu și Enescu Romeo reușesc la rândul lor să salveze arhiva de la subsolul clădirii, îndepărtând manifestanții violenți și organizând paza acesteia cu ajutorul a doi tineri manifestanți.

Printre cei ajunși în Casa Albă erau și persoane care aveau cu totul alte preocupări, decât înlăturarea relicvelor comunismului. Despre acțiunile acestora vă prezint mărturia a doi revoluționari.

Done Petre: „La puțin timp în urma noastră au năvălit țigani puhoi, care au furat tot, dar absolut tot”.

Cană Gabriel: „Am ajuns la Casa Albă în jurul orelor 12:30-13:00, moment în care am observat că unii furau televizoare, covoare și bunuri aparținând consiliului”.

Conform mărturiei col. Matieș Ion, când au ajuns la etajul III, manifestanții văzând că ofițerii și subofițerii care încadrau Statul Major al Gărzilor Patriotice erau neînarmați,

scandea „Armata e cu noi!”, verificând fiecare birou în parte fără a strica sau sustrage ceva.

La etajul I manifestații, în frunte cu deosebit de vehementul Lazăr Cercel, îl rețin pe primul-secretar, Mihai Marina și îl obligă pe acesta să iasă în balcon. La vederea lui Mihai Marina mulțimea scandea „Moarte comuniștilor!”, iar Lazăr Cercel și câțiva manifestați îi aplică fostului prim-secretar mai multe lovituri de pumni și picioare, intenționând să-l arunce de la balcon, pentru a fi linșat de către mulțimea dezlănțuită.

Barbu Dănescu și alți câțiva manifestați „îi conving pe cei « furioși » să-și păstreze calmul pentru că nu este dorit să înceapă ziua cu o crimă”.(22) Escortat de câțiva tineri, Mihai Marina este condus în biroul fostei secretare cu propaganda, Elena Borodi. Aici va fi adus și fostul primar al Constanței, Ghe. Marinică, descoperit de către Crăciun Constantin în propriul său birou.

În perioada următoare cei doi reținuți au fost interogați și s-a stabilit să fie folosiți pentru luarea legăturii cu principalele localități și întreprinderi din municipiul și județul Constanța.

Conform mărturiei lui Aurel Manolache, fostul prim secretar va fi cooperant, luând legătura telefonic, sub stricta supraveghere a lui Lazăr Cercel cu primarii orașelor din județ precum și cu directorii principalelor întreprinderi în scopul asigurării ordinii. La un moment dat lui Mihai Marina i s-a făcut rău, dar Aurel Manolache îi oferă un medicament cu ajutorul căruia acesta și-a revenit. În aceste condiții Lazăr Cercel și Mihai Marina, împreună cu un grup de manifestați se vor instala în camera 118. S-au luat măsuri de asigurare a pazei acestei încăperi, în principal pentru a asigura siguranța lui Mihai Marina împotriva oricăror excese.

Pentru a se putea comunica cu manifestații din fața Casei Albe s-a simțit nevoia unei stații de amplificare. Begali Edvinei Elvis s-a deplasat însoțit de încă doi revoluționari la Poșta Centrală, dar neputând rezolva aici problema se vor deplasa la Grupul de Pompieri, de unde obțin promisiunea că va fi trimisă în perioada imediat următoare o autostație cu instalație de amplificare montată pe ea.

Dima Marian se va deplasa la sediul Teatrului Fantasio, unde ia legătura cu Aurel Manolache și Iani Mircea și cu autobuzul instituției transportă stația de amplificare, aparținând formației Euxin, la Casa Albă și în jurul orei 14:00 revoluționarii se pot adresa mulțimii cu ajutorul acesteia.

Aurel Manolache va fi primul care se va adresa mulțimii, făcând apel la calm și la nonviolență.

Din inițiativa unor manifestați a căror identificare nu a fost posibilă ulterior, la intrarea în sediu s-a format un cordon de ordine și s-a instalat un filtru care va limita accesul în clădire.

În jurul orelor 13:30-14:00 un mare număr de manifestați din fața Casei Albe se vor deplasa la sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, participând hotărâtor la ocuparea acestuia.

Din inițiativa lui Crăciun Constantin se formează o echipă alcătuită din 3 revoluționari, care se va deplasa cu un Aro 244, din jumătate în jumătate de oră, la toate puțurile și depozitele de apă, vor lua și analiza probele de apă, iar rezultatele vor fi transmise imediat la Casa Albă.

În jurul orelor 14:30-15:00 se vor constitui două organe de conducere ale revoluționarilor.

22. Ioan Maliciuc, *op. cit.*, p. 41.

Aurel Manolache va constitui, în sala de ședințe cu biroul oval, „Comitetul Cetățenesc al Județului Constanța” din care fac parte: Dan Iulian Drăgan, Țonoiu Ion, Dănescu Barbu, Samara Stere, Ignat Pompiliu, Georgescu Elena, Draica Ion, Cărciun Constantin, Vlad Gheorghe, Eugen Mazilu, Andrei Mihalache, Vicol Gheorghe, Enescu Romeo, Marinică Gheorghe, Kobliuc Ana, Mogoș Romulus, Voicu Constantin, Dima Marian, Rusu Cristian, Calafus Sorin, Pițigoi Crăciun. Cel care a întocmit lista cu membrii acestei organizații și responsabilitățile ce le revin, Rusu Cristian, va mărturisi ulterior că acest comitet nu a durat decât o perioadă foarte scurtă de timp.

În această perioadă Aurel Manolache ordonă unei dactilografe din Casa Albă să întocmească legitimații care, analizate astăzi, ridică mai multe semne de întrebare:

Pe acestea este trecut corect denumirea organului creat, dar cel care trebuia să semneze documentul era contraamiralul Iordache Constantin, președintele Comitetului Provizoriu de Organizare. În realitate aceste documente vor fi semnate de către Aurel Manolache (vezi Anexa nr 9), dar întrebările rămân:

- a existat o înțelegere prealabilă între cei doi, prin care Aurel Mihalache urma să asigure accesul contraamiralului Iordache Constantin la conducerea viitorului F.S.N.?

- de ce apare denumirea Comitet Provizoriu de Organizare, care încă nu intrase în funcțiune la Muzeul Marinei, pe documentul Comitetului Cetățenesc, existent în sediul Casei Albe?

Cert este că mulți revoluționari din Casa Albă au primit astfel de legitimații, inclusiv cei care s-au deplasat la sediul Miliției Municipale.

Cam în aceeași perioadă, un revoluționar Done Petre va confecționa legitimații de acces în sediu, pe niște jetoane cartonate, găsite într-un birou de la etajul I, care aveau inscripționate pe ele stema R.S.R sau a P.C.R. Va trece pe acestea numele și prenumele revoluționarului căruia i se eliberează, seria și numărul buletinului de identitate al acestuia (vezi Anexa nr 12). Ulterior pe data de 23 decembrie pe acest tip de legitimații va fi aplicată stampila Gărzilor Patriotice.

La camera nr. 118, Lazăr Cercel organizează alegeri, în urma cărora se constituie Comitetul Provizoriu al F.S.N. în următoarea componență: Lazăr Cercel, Dănescu Barbu, Șurubaru Valeriu, Vasilescu Costel, Cușa Nicolae, Vicol Gheorghe, Badea Ionuț, Botezatu Dragoș, Badea Titi, Nicolae Adriana, Sararu Rodica, Iani Mircea, Nedelcu Eugen, gen. Popa George și contraamiralul Iordache Constantin.

Ultimii doi au fost trecuți pe listă, în absență, în speranța obținerii sprijinului armatei.

Imediat după terminarea alegerilor Lazăr Cercel transmite prin fax la București componența comitetului.

În jurul orelor 16:00, după ce contraamiralul Iordache Constantin se adresează mulțimii, are loc scena confruntării dintre acesta și Lazăr Cercel, ocazie cu care se amplifică conflictul între conducerea proaspăt desemnată și conducătorii militari.

Contraamiralul Iordache Constantin se va deplasa în biroul fostului secretar Ancuța, unde își desfășura activitatea comitetul condus de Aurel Manolache, îi invită pe aceștia la Muzeul Marinei, în vederea alegerii unui comitet permanent, precum și stabilirea unui plan comun de acțiune.⁽²³⁾ O parte dintre revoluționari se vor deplasa la Muzeul Marinei, unde împreună cu ofițerii din comandamentul Marinei Militare vor constitui Comitetul Provizoriu de Organizare, al cărui președinte va fi contraamiralul Iordache Constantin.

23. *Ibidem*, p. 43.

Barbu Dănescu, împreună cu trei tineri revoluționari se deplasează la sediul Diviziei 9 Mecanizată, din cartierul Km. 4-5, unde solicită sprijinul gen. Popa George pentru organizarea pazei Casei Albe și a ordinii în oraș. Acesta îl refuză comunicându-i: „Nu pot scoate trupe în stradă. Nu pot mișca un deget fără aprobarea ministrului Apărării Naționale.” (24) Generalul avea dreptate având în vedere că la acea oră încă nu se știa cine este ministrul apărării gen. Victor Atanasie Stănculescu care semnase N.T. nr. 39, gen. Stefan Gușe șeful M.St.M., care ar fi trebuit legal să-l înlocuiască pe gen. Vasile Milea, sau gen. Nicolae Militaru, prezentat de cpt. Lupoi Mihai la T.V.R. ca fiind noul ministru.

De la balconul Casei Albe, în jurul orelor 17:00, s-a anunțat după unele mărturii de către Aurel Mihalache, dar acesta nu recunoaște aceste acuzații că singurele unități militare care **nu s-au predat** sunt Procuratura Militară și Comandamentul Militar Județean. Un grup de 200-300 de manifestanți se deplasează spre sediile acestor două instituții militare. Sediul Procuraturii este ocupat și devastat, iar la C.M.J. este primită o delegație a manifestanților, care solicită comandantului să se prezinte la Casa Albă, pentru a confirma că este fidel cauzei revoluției. Col. Tache Marius se eschivează, dar va delega pe lt.col. Ioan Maliciuc și Lt.col. Ionescu Ion să-i însoțească la sediul Casei Albe pe revoluționari și să asigure că și această unitate este de partea revoluției.

În jurul orei 18:00 lt.col. Ioan Maliciuc de la balconul Casei Albe asigură că armata este alături de revoluție, că nu a tras și nu va trage în propriul popor.

Minute în șir se scandează „Armata e cu noi!”. Impresionat de succesul avut de ofițer, Lazăr Cercel îl va coopta în Comitetul Provizoriu al F.S.N., împreună și cu lt.col. Ionescu Ion.

Conform mărturiei revoluționarului Marin Sârbu, s-au luat măsuri de evacuare din sediul Casei Albe a celor turbulenți sau puși pe furat, precum și de depozitare a bunurilor din birouri (mașini de scris, alimente, băuturi alcoolice, documente balotate) într-o încăpere de la etajul I păzită de manifestanți.

Considerând că prezența fostului prim secretar Mihai Marina în sediul Casei Albe reprezintă un factor de risc, datorită reacției necontrolate a mulțimii din jurul clădirii, revoluționarii propun contraamiralului Iordache Constantin, aflat în Muzeul Marinei, transferul acestuia în acest obiectiv, unde putea fi reținut în condiții de siguranță.

Acesta este de acord, dar odată ajuns Mihai Marina la Muzeul Marinei, el va fi evacuat cu toată opoziția revoluționarilor, la Centrul de Scafandri.

Revoluționarii din Casa Albă, în frunte cu Lazăr Cercel se consideră trădați, conflictul cu conducătorii militari atingând punctul culminant. Cei de la Muzeul Marinei au devenit pentru revoluționarii de la Casa Albă „inamici”.

La Casa Albă fostul primar Marinica Gheorghe va fi extraordinar de util revoluționarilor. Conform mărturiei revoluționarului Crăciun Constantin, care cu încă doi colegi au acționat împreună cu fostul primar, s-au rezolvat următoarele probleme:

- s-a luat legătura cu toți directorii de întreprinderi care aveau armament pentru Gărzile Patriotice, ordonându-li-se să sigileze toate camerele de armament;
- s-au primit de la Inspectoratul Județean al Ministerului de Interne 12 stații emisie-recepție, cu 8 din acestea fiind înzestrați revoluționarii trimiși la întreprinderile care dețineau armament pentru Gărzile Patriotice;
- s-a luat legătura telefonică cu directorii de la apă, transport în comun, Fabrica de Pâine, ICIL, IRED, Spitalul Județean și Municipal, Fabrica de Bere, Fabrica de Ulei, atrăgându-li-

se atenția să ia toate măsurile ca în întreprinderile pe care le conduc să nu poată pătrunde persoane rău voitoare, care să otrăvească produsele care ies din aceste întreprinderi;

- s-a ordonat constituirea în aceste întreprinderi a Consiliilor F.S.N.

Primii militari care vor interveni la Casa Albă vor fi 7 soldați de la Comenduirea Garnizoanei și un subofițer cu 16 soldați de pe șantierul situat pe Str. Mircea cel Bătrân, aduși de către mr. Vălinescu Constantin. Aceștia vor participa la prevenirea izbucnirii unor incendii și la limitarea pe cât posibil a furturilor din clădire.

La etajul III, lt.col. Genghina Lucian din cele 20 de cadre ale Statului Major Județean al Gărzilor Patriotice prezente, va instala 5 posturi de pază și apărare dispuse astfel:

- 3 posturi pe acoperișul clădirii unul dotat cu o mitralieră spre Teatrul Fantasio, unul dotat cu pușcă mitralieră spre Tribunal și unul dotat cu pușcă mitralieră spre Bd. Tomis.
- 2 posturi la scările interioare la nivelul etajului III.

Toate cadrele erau dotate cu armament individual și cu muniție.

Ulterior, începând cu 23 decembrie în aceste posturi vor fi introduși luptători din Gărzile Patriotice, aduși din întreprinderile constănțene.

După ora 18:00, din ordinul comandantului Garnizoanei Constanța, contraamiralul Iordache Constantin, la Casa Albă s-au prezentat 1 pluton de la U.M.02192 Constanța, comandat de Lt.col. Drăgoi și cpt.lt. Rădulescu Eugen Vasile și o companie de militari care erau cazați la Hotelul Tomis și executau lucrări de încărcare-descărcare nave în port, comandați de un locotenent colonel.

Lt.col. Maliciuc Ioan, împreună cu lt.col. Rădulescu Eugen Vasile va folosi cei 20 elevi ai Școlii Militare de Maiștri de Marină, înarmați cu pistoale mitralieră și având muniție asupra lor, pentru:

- paza și apărarea celor 3 uși de acces și a intrării în garaj;
- verificarea persoanelor din sediu și a tuturor încăperilor;
- înlăturarea celor puși pe furat sau distrus.

Militarii din port neînarmați vor fi dispuși în jurul clădirii, constituind un scut uman, menit să limiteze accesul în aceasta.

Ulterior se vor prezenta și 4 T.A.B.-uri aparținând U.M. 01295 M. Kogălniceanu, comandate de căpitanul Prodan Nicolae, care vor fi dispuse pe laturile exterioare ale clădirii. Cel care va coordona activitatea militarilor din sediu va fi lt.col. Ionescu Ion, numit de către lt.col. Maliciuc Ioan să răspundă de paza și apărarea acesteia.

În jurul orelor 20:00 s-a prezentat la sediul Casei Albe ziaristul Bălănică Vladimir, care împreună cu revoluționarii aflați în sediu va întocmi un APEL care va fi adus la cunoștința manifestanților din fața sediului și care va fi publicat în primul număr al cotidianului Cuget Liber apărut în ziua de 23 decembrie 1989 (vezi Anexa nr 11). Se anunța populația că s-a format la nivelul județului un Comitet Provizoriu al Frontului Salvării Naționale, cetățenii erau rugați să sprijine delegații comitetului pentru apărarea obiectivelor importante; să reia programul de lucru normal și să vegheze la desfășurarea normală a activităților de producție.

În finalul Apelului se aducea la cunoștința cetățenilor următoarele: „Avem garanția că armata este de partea poporului, nu va face niciun uz de arme și nu va acționa decât pentru ca să asigure ordinea de drept în condiții pașnice depline.”

Lazăr Cercel, liderul de necontestat din sediu, se prezintă în fața manifestanților ca fiind noul „prim secretar”, iar directorilor de întreprinderi le dă diferite instrucțiuni, pe care aceștia le acceptă fără crâcnire, sperând astfel că își vor păstra funcțiile.

În acest mod, într-o perioadă scurtă de timp Lazăr Cercel devine o persoană cunoscută în municipiul și județul Constanța.

Având intuiția unor pericole care puteau veni din afara Casei Albe, acesta solicită printr-un telefon la București „să se anunțe prin radio și televiziune ca populația din Constanța să vină în jurul Casei Albe pentru a apăra comitetul”. De asemenea, Lazăr Cercel, în noaptea de 22/23 decembrie, ordonă comandantului Grupului Județean de Pompieri să trimită o autospecială, care prin stație să cheme populația să apere Casa Albă.

În aceeași seară lt.col. Maliciuc Ioan și lt.col. Ionescu Ion, vor trimite mai multe echipe de revoluționari care să instaleze filtre de control în principalele intersecții ale orașului.

Conform mărturiei revoluționarului Cristea Mihai, în jurul orelor 22:00-23:00 din ordinul lui Sîrbu Ion, va organiza un grup de 10 persoane care se vor deplasa la sediul Miliției Mamaia, trecând la paza și apărarea acesteia.

Din dispoziția lui Barbu Dănescu se constituie mai multe echipe de revoluționari, care echipate în ținute ale Gărzilor Patriotice sau ale detașamentelor de tineret pentru apărarea patriei, aflate în sediu, se vor deplasa la Fabrica de Celuloză și Hârtie, Depozitul de amoniac și Depozitul Chimpex pentru a întări paza acestora. Deoarece depozitele Chimpex erau bine apărate de militari din trupele de securitate, revoluționarii vor acționa doar la primele două obiective, fiind înarmați cu armament și muniție din depozitele obiectivelor cărora le asigurau paza.(25)

Ziua de 23 decembrie debutează furtunos la Casa Albă. În jurul orelor 09:30 lt.col. Maliciuc Ioan, la întoarcerea de la Muzeul Marinei, unde se deplasase să-și rezolve situația militară, este arestat de către Lazăr Cercel, care-l acuză că „a trădat cauza Revoluției” și „a luat legătura cu inamicul”.

Lazăr Cercel adună Comitetului Provizoriu al F.S.N. și prezintă situația creată. Membrii acestuia nu sunt de acord cu măsura propusă și hotărăsc în unanimitate alegerea lt.col. Maliciuc Ioan în fruntea acestui organism, înlocuindu-l astfel pe Lazăr Cercel. Imediat se hotărăște completarea Comitetului (vezi Anexa nr 6) până la 58 de membri.

Turcu Gheorghe este delegat să se deplaseze la Tipografia Cuget Liber, unde se vor confecționa 100 de legitimații de acces în sediu. Acestea vor fi semnate de noul președinte, cu un pix cu pastă roșie și vor fi distribuite în cursul după-amiezei (vezi Anexa nr 12).

Dima Marian este trimis de către Barbu Dănescu în zona Combinatului Midia Năvodari unde se anunțase sosirea unui grup de teroriști cu un T.V. dinspre comuna Corbu. Acesta se deplasează cu încă un revoluționar Anghelescu Mircea și după ce verifică traseul dintre cele două localități, neconstatând nimic deosebit, ia legătura cu conducerea unității, cerându-i să ia măsuri pentru întărirea pazei obiectivului.

După stabilirea responsabilităților concrete pentru membri Comitetului, lt.col. Maliciuc Ioan, constatând că legăturile cu Bucureștiul nu funcționau, îl trimite pe revoluționarul Motoi Petre la sediul P.T.T.R. pentru a remedia defecțiunile. Cu mare întârziere directorul Mastac va da aprobarea pentru executarea lucrărilor de asigurarea funcționării normale a tuturor mijloacelor telefonice existente la Casa Albă.

Andreița Ștefan va reuși să pună în funcțiune instalația de teleconferință și stația de radioficare din Tomis III, astfel că prin intermediul microfonului și a coloanei sonore conducerea de la Casa Albă va putea transmite diferite comunicate necesare bunei informări a populației.

25. *Ibidem*, p. 473.

După orele 12:00 elevii de la Școala de Maiștri de Marină sunt schimbați cu elevi din anul II ai institutului de Marină Militară, comandați de cpt.r.3 Gheorghiu. Conform mărturiei lui Radu Ștefan Mazare aceștia, pe lângă obișnuita misiune de pază și apărarea a clădirii, din proprie inițiativă și cu sprijinul manifestaților prezenți vor verifica tunelul din parcul din fața intrării principale și clădirea în construcție, aflată pe strada Mircea cel Bătrân.

În cursul acestei zile dar și în noaptea de 23/24 decembrie, echipe de revoluționari fără armament și muniție se vor deplasa în toate locurile unde se vor semnală incidente.

Pentru ziua de 24 decembrie, conform mărturiei revoluționarului Cordonescu Gabriel, reprezentanții Comitetului Provizoriu de Organizare, planificaseră desfășurarea a două activități:

- la ora 10:00, la Casa Armatei o întâlnire a contraamiralului Iordache Constantin cu comandanții marilor unități din garnizoana Constanța.
- alegerea democratică a unui nou Consiliu al Frontului Salvării Naționale Constanța.

La întâlnirea de la ora 10:00 din Comitetul de la Casa Albă vor participa Cușa Nicolae și lt.col. Ionescu Ion. Lt.col. Maliciuc Ioan nu va participa, intuind că va fi reținut ca dezertor, lucru care se va întâmpla cu colegul său de la C.M.J.

Conform mărturiei revoluționarului Dumitrașcu Ghe., alegerea democratică, sau impunerea unui nou Consiliu ar fi trebuit să se desfășoare tot la Casa Armatei, dar având în vedere opoziția reprezentanților revoluționarilor „cei mai duri” fiind cei din sediul Securității, s-a convenit ca ședința să se țină la ora 14:00 la Casa Albă.(26)

În jurul orelor 11:30-12:00 are loc încercarea de reținere a lui Lazăr Cercel de către un grup de cadre militare, avându-l în frunte pe contraamiralul Iordache Constantin, acțiunea eșuând lamentabil.

Aproximativ la orele 14:00, revoluționarii din Consiliul Provizoriu de Organizare de la Muzeul Marinei și o parte din cei aflați în Casa Albă s-au adunat în Sala mare de ședințe. Un revoluționar, Motoi Petre, observând această acțiune, anunță de la balcon, intenția armatei de a lua puterea singură. Un mare număr de manifestați vor forța intrarea dinspre Tribunal și vor pătrunde și ei în sală.(27)

Contraamiralul Iordache Constantin va conduce lucrările ședinței, iar consemnarea rezultatelor alegerilor se va face de către Iani Mircea.

S-a convenit ca noul Comitet F.S.N. să fie structurat pe 21 domenii de activitate, la conducerea acestora fiind numit cel care va obține cel mai mare număr de voturi.

După dezabteri mai mult decât furtunoase, care s-au desfășurat până târziu în noapte s-a reușit constituirea unui organ de conducere format din 27 persoane, pentru 5 domenii de activitate fiind aleși 2 sau 3 responsabili.

De la balconul Casei Albe, contraamiralul Iordache Constantin adresându-se manifestaților precizează că „acesta este primul comitet revoluționar ales în mod democrat”, iar Iani Mircea va da citire listei cu componența acestuia.

În Sala Mică a Casei Albe, cei 27 de membri s-au adunat pentru alegerea președintelui Consiliului Provizoriu al F.S.N. Conform relatării revoluționarului Cușa Nicolae în sală nu au fost reprezentanți ai armatei, dar lt.col. Maliciuc Ioan arată că la

26. *Ibidem*, p. 480.

27. *Ibidem*, p. 518.

această activitate a fost prezent și s-a implicat direct contraamiralul Iordache Constantin.

Pe timpul discuțiilor Barbu Dănescu arată că refuză funcția de președinte, dacă lt.col. Maliciuc Ioan nu este lângă el. În aceste condiții se ajunge ca la conducerea Consiliului Provizoriu al F.S.N. să fie numiți 2 coordonatori Barbu Danescu și lt.col. Maliciuc Ioan (vezi Anexa nr 27). Componenta Consiliului Provizoriu al F.S.N. Constanța va fi adusă la cunoștința locuitorilor Constanței în ziarul „Cuget Liber” din 26 decembrie 1989. Despre membrii acestui consiliu, Dumitrașcu Gheorghe face o afirmație extrem de dură: „Peste câteva luni de zile, am fost uluit constatând că printre cei aleși aproape un sfert aveau caziere, făcuseră pușcărie de drept comun sau erau atât de ahtiați după putere încât au declarat că sunt altceva decât sunt”.(28)

Începând cu 25 decembrie vor fi cooptați în componența noului organ de conducere specialiști absolut necesari economiști, ingineri, juriști , se va modifica structura Consiliului popular județean astfel încât activitatea economico-administrativă la nivelul municipiului și județului Constanța să se desfășoare în condiții cât mai apropiate de normalitate.

28. *Ibidem*, p. 480.

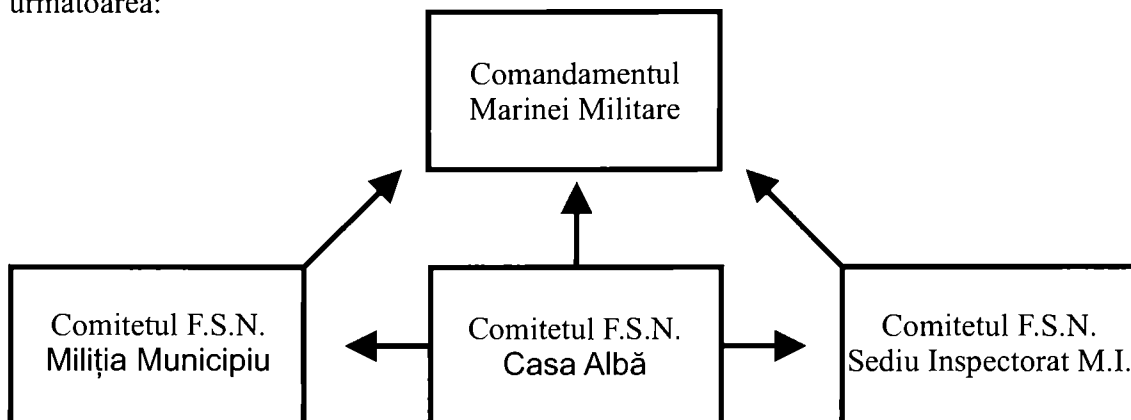
II.4. Concluzii

În 22 decembrie 1989 după orele 13:00 toate instituțiile politice și administrative la nivel județean și municipal au fost desființate prin acțiunea în forță a revoluționarilor.

Singura instituție rămasă în funcție și în stare să acționeze coerent era reprezentată de Comandamentul Marinei Militare, cu forțele din subordinea acestuia.

Între timp se formează la Casa Albă, la sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne și la sediul Miliției Municipii, organe de conducere formate din revoluționari.

Schema relațională dintre aceștia și Comandamentul Marinei Militare este următoarea:

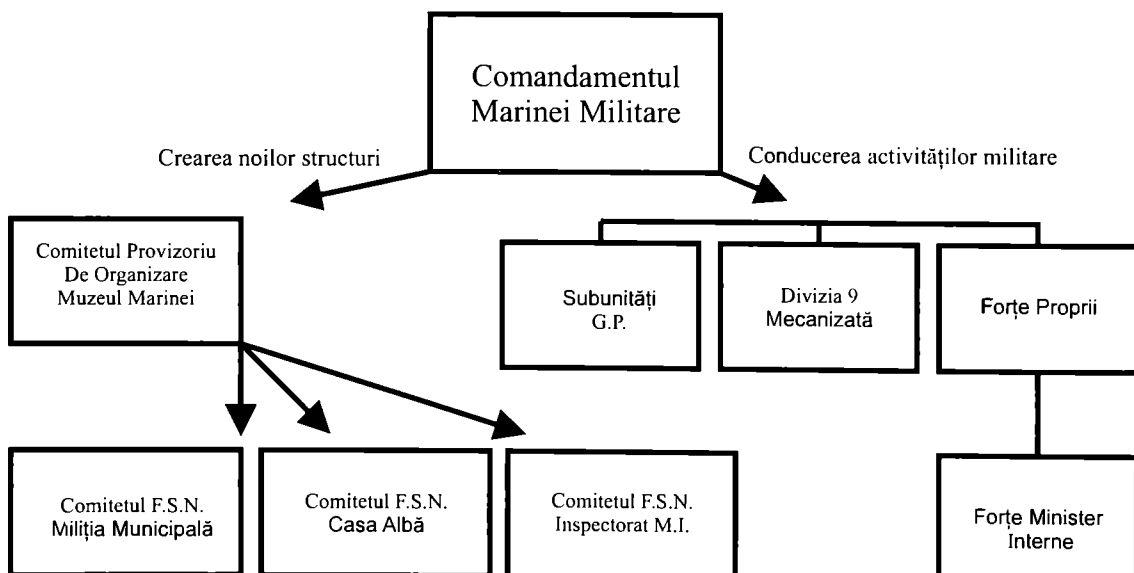

Cele trei organe de conducere sunt coordonate de Comitetul Provizoriu al F.S.N. de la Casa Albă dar toate vor cere sprijinul armatei, respectiv al Comandamentului Marinei Militare.

După ora 16:00 odată cu **chemarea la ordin** a directorilor principalelor instituții din Constanța la Muzeul Marinei, Comandamentul Marinei Militare, prin contraamiralul Iordache Constantin preia conducerea activităților la nivelul municipiului și județului Constanța.

După această oră la Muzeul Marinei va intra în funcțiune un Comitet Provizoriu de Organizare condus de către contraamiralul Iordache Constantin care va avea de realizat ca principal obiectiv crearea unei structuri care să preia conducerea activității politice, economice și administrative la nivelul județului Constanța.

Schema relațională în perioada 22 decembrie ora 16:00 - 24 decembrie 1989 se va modifica astfel:

Între organele de conducere noi apărute există deosebiri fundamentale.

Comitetele Provizorii ale F.S.N. din Casa Albă, din sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne și din sediul Miliției Municipale au fost constituite după ocuparea acestora de către manifestanți și după îndepărtarea elementelor turbulente, prin asocierea de bună voie a unora dintre manifestanți. Acestea și-au stabilit obiective, pentru realizarea cărora vor acționa, crezând sincer în ele, au stabilit o sumă de reguli de comportament și și-au ales un conducător.

În acțiunea practică s-au bazat pe forțele proprii, sperând să obțină susținerea militarilor.

Comitetul Provizoriu de Organizare de la Muzeul Marinei constituit în mare parte din militari din Comandamentul Marinei Militare și revoluționari racolați sau „atent selecționați” a beneficiat din plin de logistica asigurată de Comandamentul Marinei Militare și a fost permanent susținut de către militari.

Acest comitet, condus de către contraamiralul Iordache Constantin, membru supleant al C.C. al P.C.R., va fi imediat recunoscut de către conducătorii instituțiilor și întreprinderilor din municipiul Constanța, la rândul lor comuniști cu state vechi, care sperau că punându-se la dispoziția noilor autorități își vor păstra pozițiile privilegiate și nu vor răspunde pentru activitatea depusă înainte de 22 decembrie 1989.

Scopul Comitetului de Organizare de la Muzeul Marinei era nu de a unifica celelalte organe nou apărute, ci de a asigura alegerea „democratică” a unui alt organ, care să poată asigura implementarea și la Constanța a noii orientări politice socialist-democratice.

Comitetul Provizoriu al F.S.N. de la sediul Miliției Municipale își va pierde identitatea în seara zilei de 22 decembrie orele 18:00, odată cu sosirea militarilor de la Institutul de Marină Militară, comandați de către cpt.r.1 Eremia Nicolae. Același lucru se va întâmpla și cu Comitetul Provizoriu de la sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, care își va pierde identitatea în dimineața zilei de 23 decembrie 1989 orele 11:45, odată cu instalarea cpt.r.1 Raica Dumitru în funcția de Comandant Militar Unic.

Revoluționarii rămași în sedii își vor continua activitățile, dar sub stricta supraveghere și numai cu aprobarea conducătorilor militari.

Între Comitetul Provizoriu de Organizare de la Muzeul Marinei condus de contraamiralul Iordache Constantin și Comitetul Provizoriu al F.S.N. de la Casa Albă condus de Lazăr Cercel, a izbucnit un conflict, care aparent s-a născut și a evoluat spre confruntare deschisă din cauza:

- bruscării conducătorilor militari de către manifestanți la intrarea în forță în Casa Albă;
- lipsei de tact a contraamiralului Iordache Constantin la revenirea în sediul Casei Albe;
- nerespectării de către același contraamiral a înțelegerii avute cu revoluționarii privind reținerea lui Mihai Marina la sediul Muzeului Militar.

În realitate contraamiralul Iordache Constantin, nomenclaturist comunist, cu notorietate în societatea civilă și în mediu militar, nu poate concepe să colaboreze sau, și mai grav, să lucreze într-o structură de conducere nou apărută, în subordinea lui Lazăr Cercel, rom, cu antecedente penale. De asemenea militarii și revoluționarii cooptați în structura Comitetului Provizoriu de Organizare nu-și puteau închipui, că la

conducerea municipiului și județului, vor avea acces cei care pentru moment ocupau Casa Albă, dar care erau susținuți de miile de manifestanți adunați în jurul acesteia.

Este de fapt conflictul dintre revoluționarii veniți din stradă și revoluționarii apăruiți mai târziu, care sperau că, datorită pregătirii profesionale superioare vor avea acces în noile structuri de conducere, la nivel municipal sau județean.

Pe timpul acestui conflict contraamiralul Iordache Constantin, un lider autoimpus, se va confrunta cu liderii care s-au afirmat datorită calităților personale. Dacă în rândul revoluționarilor au existat și lideri meteorici care pentru scurt timp au fost acceptați la conducerea unor structuri, gen Miulescu Nicolae, Itu Ion, Chires Dan, Aurel Manolache, la Casa Albă trei persoane vor influența decisiv desfășurarea evenimentelor.

Lazăr Cercel se impune rapid prin energia debordantă și violența verbală. Știe să se adreseze manifestanților, fiind acceptat fără probleme de către aceștia. Ulterior alegerii la conducerea comitetului va încerca să acapareze luarea deciziilor, distrugând prin stitul dictatorial coeziunea atât de necesară colectivului, creând tensiuni interumane.

Barbu Dănescu și lt.col. Maliciuc Ioan, deși provenind din medii diferite și având pregătiri profesionale deosebite, se vor impune prin pragmatism, calm și stăpânire de sine, puterea de a influența pe alții și capacitatea de a atrage la cooperare a unui număr cât mai mare de manifestanți. Ei vor reuși să impună un stil de lucru rațional, sistematic și eficient.

Contraamiralul Iordache Constantin gestionează acest conflict beneficiind de un „staff” care funcționează ca un stat major în campanie, în mare măsură datorită militarilor coopțați în acesta și care a fost apt să funcționeze în condițiile unui stres permanent, disconfortului și în prezența tensiunilor interumane.

De asemenea contraamiralul Iordache Constantin a beneficiat permanent de informații sigure despre „inamicii” de la Casa Albă cine erau liderii, care erau calitățile și defectele acestora, care erau relații interumane în cadrul grupului de conducere obținute de la șeful Statului major al Gărzilor Patriotice, de la militarii din pază, și de la revoluționarii care făceau parte concomitent din ambele comitete.

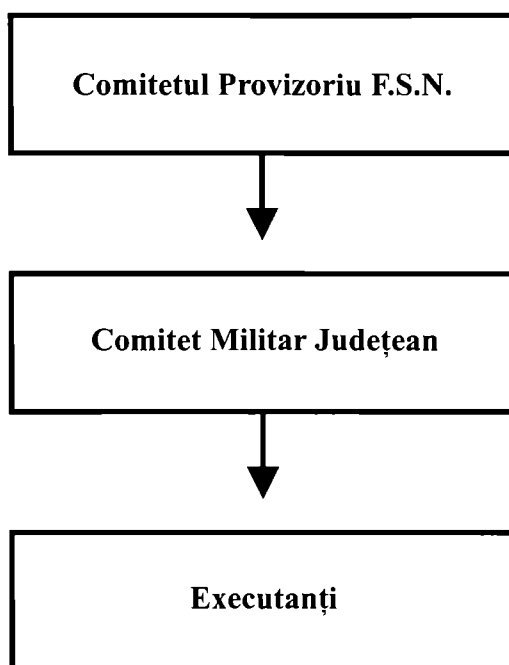
De asemenea, prin cenzura pe care a impus-o noului cotidian „Cuget Liber”, activitate de care se ocupa cpt.lt. Ananie Gagniuc, contraamiralul Iordache Constantin a avut siguranța că nicio informație despre acest conflict nu va ajunge la cunoștința constănțenilor, evitându-se astfel o reacție greu de anticipat din partea acestora.

Contraamiralul Iordache Constantin va încerca rezolvarea în forță a conflictului, dar încercările de înlăturare a lui Lazăr Cercel eșuează și atunci apelează la soluția compromisului organizând alegerile „democratice”.

Acest conflict a avut consecințe negative pe termen scurt, constând în consumul inutil de energie și resurse, iar pe termen lung a creat un climat negativ între revoluționari, care a dus la comportamente primitive, de confruntate, ale căror consecințe se resimt și astăzi.

Singura consecință pozitivă a acestui conflict a reprezentat-o alegerea Comitetului Provizoriu al F.S.N., care prin liderii săi va demara luarea deciziilor așteptate de constănțeni.

După 24 decembrie 1989 odată cu alegerea noii conduceri schema relațională de conducere revine la normal, fiind următoarea:

La Constanța Comitetul Militar Județean se confundă de fapt cu Comandamentul Marinei Militare, care din umbră va controla activitatea C.F.S.N.-ului local:

La 30 decembrie 1989, Comitetul Militar Superior, când acțiunea de anihilare a „teroriștilor” era aproape încheiată, emite un comunicat de forță, care se încheie astfel:

„Cetățeni ai României, aveți deplină încredere în capacitatea și forța armatei. Armata a fost și rămâne a poporului, alături de popor și, împreună cu acesta, participă și va participa nemijlocit la stabilirea liniștii și calmului, **la normalizarea vieții economice și sociale a țării**”.(29)

29. Alex Mihai Stoenescu, *Din culisele luptei pentru putere 1989-1990, Prima guvernare Petre Roman*, editura Rao, București, 2006, p. 99.

CAPITOLUL III. JERTFA DE SÂNGE A CONSTĂNȚENILOR

III. 1. PARTICIPAREA MILITARILOR CONSTĂNȚENI LA RESTABILIREA ORDINII INTERNE

În două situații 3 septembrie 1940 și 2-4 noiembrie 1944 militari din garnizoana Constanța au fost puși în dureroasă situație de acțiune pentru restabilirea ordinii, urmare a unor situații în care conflictele politice au degenerat în rebeliune sau manifestații politice violente.

* În noaptea de 3 spre 4 septembrie 1940 la Constanța s-au desfășurat violente confruntări între formațiuni legionare și forțele de ordine, aceste acțiuni făcând parte din ceea ce istoricii au numit „puciul legionar”.

Conform planului întocmit de Horia Sima, s-a stabilit că principalele acțiuni se vor desfășura în orașele din Ardeal, unde starea de nemulțumire împotriva lui Carol al II-lea era foarte puternică, ca urmare a cedărilor teritoriale. Constanța a fost aleasă datorită numărului mare de legionari activi existenți în zonă, dar și influenței mari pe care aceștia o aveau asupra unor militari. Militarii au pus la dispoziția legionarilor arme și muniții și au promis că vor participa la acțiuni alături de aceștia, în fruntea subunităților pe care la comandau.(30)

La ora 21:00 s-a executat atacarea simultană a mai multor obiective militare și politico-administrative. Acțiunea cea mai importantă are loc la Comandamentul Corpului 2 Armată, unde o companie de infanterie din Regimentul 34 Infanterie, condusă de locotenentul în rezervă Radu Constantin și un detașament de 40 de militari marinari din Mangalia, comandată de comandorul Ghe. Isbașescu, aveau misiunea să ocupe localul, aducând la cunoștință ofițerilor că „a fost dată o lovitură de stat militară de către Garda de Fier și de gen. Antonescu”, și să se semneze de către ofițeri o telegramă prin care să se ceară abdicarea lui Carol al II-lea.

Din cauza proastei conduceri a acțiunii, dar și a prezenței de spirit a col. Leonida, șeful de stat major al Corpului 2 Armată, acțiunea eșuează, iar ofițerii sunt arestați.

De asemenea eșuează atacurile asupra Chesturii, Gării și Poștei. Sunt ocupate fără uz de armă Prefectura și Centrala Telefoanelor, iar în urma unor confruntări violente cu forțele de pază, sunt ocupate Legiunea Mobilă de Jandarmi unde sunt arestați peste 100 de soldați, Legiunea de Jandarmi Constanța și Inspectoratul de Jandarmi.

În oraș, conform mărturiei domnului Nicolae Roșca, participant activ la acțiunile legionare, se răspândește zvonul că cei care au atacat aceste obiective ar fi parașutiști sovietici, astfel că legionarii baricadați în diferite obiective vor trebui să anunțe cine sunt și care este scopul acțiunii lor. În majoritatea cazurilor armata va încerca, prin acțiuni în forță, eliberarea obiectivelor ocupate dar datorită riposte primite se ajunge la un armistițiu, care se va încheia cu predarea legionarilor în dimineața zilei de 4 septembrie ora 6:00.

30. Puiu Dumitru Bordeiu, *Mișcarea legionară în Dobrogea între 1933-1941*, Ed. EX PONTO, Constanța, 2003, p. 222.

În luptele desfășurate între legionari și forțele de ordine în noaptea de 3 spre 4 septembrie 1940 s-au înregistrat 10 morți (7 militari și 3 legionari) și 13 răniți (5 militari și 8 legionari).(31) De asemenea vor fi arestați un număr mare de ofițeri :cdr. Ghe. Isbasescu, lt.(r) Traian Puiu, lt.(r) Radu Constantin, slt.(r) Posteauca, slt.(r) Jorjoaia.

* La sfârșitul lunii octombrie 1944 reprezentanții Frontului Național Democrat (F.N.D.), având în frunte reprezentanții P.C.R., au declanșat la nivel național operațiunea de înlocuire, prin forță, a vechilor primari și prefecți cu reprezentanți proprii. În aceste condiții, ministrul de interne gen. Aurel Aldea -, a cerut respectarea cu strictețe a reglementarilor în vigoare pentru menținerea ordinii publice interne de stat, dând ordin organelor din subordine ca atunci când demonstrații vor încerca să se apropie de sediile prefecturilor sau primăriilor, „să se facă somații legale, la care, dacă nu se vor opri, să se tragă”.(32)

În ziua de 1 noiembrie 1944 la Constanța are loc o demonstrație organizată de F.N.D.. La mitingul organizat s-a hotărât instalarea, fără întârziere, la primărie și prefectură a reprezentanților frontului. Îngrijorate, autoritățile locale au solicitat, la ora 18:35, instrucțiuni de la București. După numai o oră, la 19:35, de la Ministerul de Interne s-a primit următorul ordin: „Nu fiți lași. Puneți santinele la primăria municipiului Constanța, nu vă lăsați conduși de câțiva derbedei. Publicați prin afișe că orice acte făcute de ei vor fi lovite de nulitate. Sesizați Parchetul și trimiteți în fața Curții Marțiale pe toți provocatorii de dezordine. Procedați cu tact, la nevoie folosiți armele. Luați contact cu garnizoana și comandamentul Dobrogea pentru a vă da concursul armatei și a vă asigura paza, atât la primărie, cât și la prefectură”.(33)

În ziua de 2 noiembrie, militarii care păzeau primăria vor fraterniza cu demonstrații, iar la conducerea primăriei este instalat Șteflea Alexandru reprezentantul F.N.D. Consemnând acest eveniment, în ziarul Cuget Liber organul Comitetului Județean al P.C.R. va apărea un amplu articol, intitulat sugestiv „Cetatea a căzut”.

La 4 noiembrie, mii de demonstrați muncitori constănțeni, dar și țărani din comunele apropiate iau cu asalt Prefectura. Clădirea era apărată de două plutoane de militari, care după executarea focului de avertisment, vor trage în plin. Din rândul manifestaților, membrii formațiunilor de luptă patriotice, deschid și ei focul asupra clădirii Prefecturii. În urma acestor confruntări, un demonstrant este ucis și alte câteva zeci sunt răniți. Și în rândul militarilor vor exista răniți.

Asediul se va încheia la ora 17:00, odată cu fraternizarea soldaților cu manifestații, dezarmarea și arestarea ofițerilor. La conducerea prefecturii va fi instalat Victor Dușa din partea F.N.D.

31. *Ibidem*, p. 224.

32. Dr. Gheorghe Țuțui, *Asaltul prefecturilor*, în „Magazin Istoric”, nr. 2(95), 1975, p. 13.

33. Alexandru Baci, *Ocuparea prefecturii Constanța*, în „Magazin Istoric”, nr. 4, 1967, p. 33.

Analizând modul în care au acționat militarii în aceste două situații se pot trage câteva concluzii:

Militarii au acționat în condițiile specifice legii stării de asediu, activitatea acestora desfășurându-se în conformitate cu prevederile Regulamentului asupra serviciului în garnizoană pentru trupele de toate armele 1940, care consemna cu mare precizie modul de întrebuințare și acțiunile militarilor în caz de tulburări interne.

În ambele situații nu s-au constatat victime colaterale, acestea provenind doar din rândul demonstraților sau al militarilor. Acest lucru este o consecință a faptului că regulamentele militare prevedeau cu foarte mare claritate cum se execută uzul de armă: „De regulă, se va ochi la picioare, pentru ca armele să producă efectul de a opri înaintarea răzvrătiților, precum și pentru a nu lovi oameni nevinovați, aflați în afară de cercul răzvrătiților”.(34)

Cadrele de la baza ierarhiei militare, dar și militarii în termen, au acționat ezitant, nemulțumiți fiind de instabilitatea politică, de situația generală și de ceea ce viitorul apropiat le oferea.

34. Remus Macovei, *Legalitatea acțiunilor armatei în situații de criză internă*, Ed. Muntenia, Constanța, 2002, p. 74.

III. 2. DATE STATISTICE REFERITOARE LA VICTIMELE PRODUSE ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

În perioada 22 decembrie 1989 ora 12:00 - 12 ianuarie 1990 **30 persoane au decedat** (18 militari, 12 civili) și **88 au fost rănite** (32 militari, 56 civili).

Victimele au fost produse de:

- Militari aparținând Ministerului Apărării Naționale 107 (28 morți, 79 răniți);
- Militari aparținând Ministerului de Interne 3 (1 mort, 2 răniți);
- Luptători Gărzi Patriotice 1 mort;
- Manifestanți 4 răniți;
- 3 persoane au fost rănite de către un corp exploziv, a cărui proveniență nu poate fi determinată.

Cauzele producerii victimelor sunt următoarele:

- Împușcare 26 morți, 79 răniți;
- Prăbușirea unui elicopter 4 morți;
- Agresiune fizică 4 răniți;
- Corpuri explozive 4 răniți;
- Accident auto 1 rănit.

Cele 105 victime produse prin împușcare au fost urmările acțiunilor desfășurate de către:

- Militari aparținând Ministerului Apărării Naționale 24 morți, 77 răniți;
- Militari aparținând Ministerului de Interne 1 mort, 2 răniți;
- Luptători Gărzi Patriotice 1 mort.

Victimele produse prin împușcare au fost rezultatul:

- incidentelor între subunități militare: 30 (6 morți; 24 răniți);
- erorilor militare 27 (5 morți; 22 răniți);
- incidentelor produse la puncte de control 27 (5 morți; 22 răniți);
- mânuirii imprudente a armamentului 12 (6 morți, 6 răniți);
- nerespectării regulilor de pază 6 (3 morți, 3 răniți);
- tentativelor de sinucidere 3 (1 mort, 2 răniți).

Următoarele unități militare aparținând Ministerului Apărării Naționale au fost implicate în producerea victimelor, prin împușcare:

• U.M. 02192 Constanța (Institutul de Marină Militară)	10 morți, 28 răniți
• U.M. 02145 Constanța (Centrul de Scafandri)	3 morți, 7 răniți;
• U.M. 02647 Constanța	3 răniți;
• U.M. 02159 Constanța	3 răniți;
• U.M. 02018 Constanța	1 rănit;
• U.M. 02051 Constanța	1 rănit;
• U.M. 02265 Constanța	1 mort;
• U.M. 01323 Constanța	1 mort, 5 răniți;
• U.M. 02644 Cernavodă	1 mort, 1 rănit;
• U.M. 02132 Mangalia	1 mort, 5 răniți;

- U.M. 02196 Mangalia 1 rănit;
- U.M. 02144 Mangalia 1 rănit;
- U.M. 02091 Mangalia 1 rănit;
- U.M. 02603 Agigea 2 morți;
- U.M. 01727 Agigea 1 mort, 1 rănit.
- U.M. 01347 Basarabi 1 mort, 5 răniți;
- U.M. 01547 Basarabi 3 răniți;
- U.M. 01248 Medgidia 3 răniți;
- U.M. 01239 Topraisar 1 mort, 1 rănit;
- U.M. 01295 Mihail Kogălniceanu 1 mort, 2 răniți;
- U.M. 02052 Schitu 1 mort;
- U.M. 02010 Tuzla 1 rănit.

Militari aparținând M. Ap. N. au mai provocat rănirea prin împușcare a 4 persoane, dar unitățile din care aceștia făceau parte nu au putut fi identificate.

Militari aparținând M.I. care au produs victime prin împușcare făceau parte din:

- Compania Pompieri Neptun 1 mort, 1 rănit;
- U.M. 0406 Cernavodă 1 rănit;

Un luptător din Compania Gărzii Patriotice din Eforie Nord a provocat, deasemenea, decesul unei persoane prin împușcare.

Dinamica producerii victimelor (vezi Anexa nr. 14) a fost următoarea:

- 22.12 6 răniți;
- 23.12 6 morți; 15 răniți;
- 24.12 11 morți; 40 răniți;
- 25.12 2 morți; 10 răniți;
- 26.12 6 răniți;
- 28.12 2 răniți;
- 29.12 1 mort;
- 31.12 1 mort; 3 răniți;
- 01.01 3 morți; 2 răniți;
- 02.01 3 morți; 2 răniți;
- 03.01 1 mort;
- 04.01 1 rănit;
- 05.01 1 mort, 1 rănit;
- 12.01 1 mort.

Decesul sau rănirea victimelor s-a produs în **100** de cazuri noaptea și **18** cazuri ziua.

III. 3. HARTA ÎNSÂNGERATĂ A CONSTANȚEI. SCURTĂ PREZENTARE A EVENIMENTELOR SOLDATE CU VICTIME

Harta însângerată cuprinzând localitățile din județul Constanța în care, în urma unor întâmplări dramatice, 118 persoane, civili și militari și-au pierdut viața sau au fost răniți se prezintă astfel:

• Constanța	16 morți, 67 răniți;
• Mangalia	1 mort; 7 răniți;
• Medgidia	1 rănit;
• Cernavodă	1 mort, 4 răniți;
• Basarabi	1 mort, 3 răniți;
• Agigea	2 morți;
• Eforie Nord	1 mort;
• Tuzla	1 mort, 1 rănit;
• Valul lui Traian	1 rănit;
• Schitu	1 mort;
• Ion Corvin	4 morți;
• Mihail Kogălniceanu	1 mort, 2 răniți;
• Neptun	1 mort, 2 răniți.

III. 3. 1. LOCURILE FIERBINȚI DIN ORAȘUL CONSTANȚA

Gara de călători C.F.R. și zona Autogării de călători Sud

În această zonă și-au pierdut viața 4 persoane și 8 au fost rănite. Încă din seara zilei de 22 decembrie 1989 pentru paza și apărarea Gării de călători au fost repartizați din ordinul contraamiralului Constantin Iordache militari din U.M. 02192 Constanța și din U.M. 01239 Topraisar. Cei aproximativ 80 elevi ai I.M.M. au organizat controlul la toate intrările în clădire și au ocupat poziții de tragere pe acoperișul clădirilor din Gară. Militarii de la U.M. 01239 2 ofițeri, 1 maestru militar, 1 subofițer și 11 militari în termen au trecut la apărarea clădirii Centrului energetic feroviar, dispus în clădirea de la ieșirea din gară, spre triajul C.F.R. Palas (vezi Anexa Nr. 17).

Vis-a-vis de Gara de călători, pentru paza depozitului CHIMPEX acționau militari din Brigada 21 Securitate.

În ziua de 23 decembrie 1989 în jurul orei 17:00, la sosirea acceleratului de la București, călătorii au fost îndrumați către pasajul subteran, deoarece se primiseră informații că în tren s-ar afla teroriști. La această activitate au participat și tineri revoluționari, care se legitimau cu documente semnate de către președintele C.F.S.N. lt.col. Ioan Maliciuc.

La un moment dat, drept urmare a altercației cu unul dintre călători, un ofițer de marină a executat foc de avertisment cu pistolul din dotare. Toți elevii de la I.M.M. au deschis imediat foc de pe acoperișul Gării către peron.

Din detașamentul de la U.M. 01239 Topraisar vor executa foc un ofițer și doi gradați, consumând aproximativ 120 cartușe.

Conform mărturiei revoluționarului Marin Sârbu, militarii din trupele de securitate și luptătorii din Gărzile Patriotice aflați în zona depozitului CHIMPEX vor executa și ei trageri spre peronul Gării de călători.

În ajutorul militarilor de la gară au fost trimiși scafandrii de la U.M. 02145, comandați conform mărturiei revoluționarului Marian Bîzga, de către cpt. Nagy. La pătrunderea scafandrilor în restaurantul de la etajul unu, aceștia vor fi confundați de către elevii de la I.M.M. cu teroriști, din cauza faptului că erau echipați cu combinezoane de culoare închisă.

Are loc un schimb violent de focuri între elevi și scafandri, elevii ajungând în situația de a consuma întreaga cantitate de muniție.

În sprijinul marinarilor vor fi trimise și 2 T.A.B-uri de la Batalionul 185 C.c., care vor executa foc cu mitralierele de calibru 14.5 mm, producând mari stricăciuni copertinelor existente pe peron.

La ora 20:00 focul a încetat la gară, iar militarii de la Centrul de scafandri vor trece la urmărirea „teroriștilor” spre triajul C.F.R. Palas.

În urma acestor evenimente, conform cercetărilor executate de reprezentanții Parchetului Militar Constanța, au rezultat următoarele victime:

- **Sali Aidun, Deveriş Achif**, plt. **Stefan Mihai** decedați, **Ionescu Florin Ion** rănit ca urmare a acțiunilor militarilor din U.M. 02145;

- **Stanca Paun** decedat, **Grigorescu Elena, Badea Carmen** rănite ca urmare a acțiunilor militarilor din U.M. 02192.

□ În aceeași seară, după ora 21:00 are loc în zona Gării un schimb de focuri între două patrule aparținând U.M. 02192, ocazie cu care **Ciobanu Titi** și **Radu Marian** care se alăturaseră uneia dintre patrule, și **Opriș Marian** care trecea întâmplător prin zonă, au fost răniți.

□ În ziua de 26 decembrie 1989 ora 09:00 **Paizan Ion** a fost rănit ușor, accidental în Autogara de călători Constanța de schije de un corp exploziv, detonat din eroare de către militari din U.M. 02145 Constanța.

□ În ziua de 01 ianuarie 1990, **Postoiu Lucian** executa, împreună cu luptătorii din Gărzile Patriotice și militari din U.M. 01727 Agigea, paza în zona Depoului C.F.R. Palas. În jurul orei 21:00, în timp ce se deplasa pentru a verifica o informație referitoare la pătrunderea unui individ suspect în zona păzită, a fost rănit de un glonț ricoșat din gardul de beton, asupra căruia un militar din U.M. 01727 a executat o rafală de armă automată.

Bulevardul 1 Mai

În ziua de 24 decembrie 1989 orele 17:00 cpt. Dumitrescu Doru de la Poliția Port Constanța se afla cu mașina proprietate personală în fața casei părintești, situată pe Bd. 1 Mai nr. 34. În mașină se aflau doi nepoți pe care intenționa să-i transporte la domiciliu. În timp ce făcea plinul autoturismului cu ajutorul unor canistre, o subunitate militară de la U.M. 02145 condusă de către cpt.r.3 Petru Aron, s-a apropiat în grabă și a deschis focul asupra autoturismului. Cu această ocazie cpt. **Dumitrescu Doru** a fost ucis, la fel și **Crețu Viorel** un șofer care se afla întâmplător în zona incidentului. **Dumitrescu Constantin** tatăl ofițerului, **Neamțu Gheorghe** și **Carabaș Nicolae**, alți șoferi care s-au aflat cu autoturismele în zonă, au fost răniți.

Întreprinderea Electrocentrale C.E.T.

□ În seara zilei de 22 decembrie 1989 pentru paza acestui obiectiv a fost dispusă o subunitate de 50 de elevi de la U.M. 02192 Constanța, comandată de către cpt. Carp Vasile.

În noaptea de 23/24 decembrie 1989 orele 03:00 cpt. **Carp Vasile** a fost împușcat mortal de către elevul sergent Ștefan Tiberiu, în momentul în care a intrat, fără a prezenta parola, în zona postului ocupat de către acesta. Ofițerul se deplasa în fugă spre zona de unde se auzeau focuri de armă, executate în afara perimetrului C.E.T.

□ În noaptea de 01/02 ianuarie 1990 soldatul **Chiosa Marian Aurel** și soldatul **Gaița Ionel** din U.M. 01239 Topraisar au părăsit posturile de pază și s-au adăpostit într-o încăpere de la subsolul C.E.T. Mănuind imprudent arma din dotare o pușcă semiautomată cu luneta cal. 7,62 mm sold. Gaița Ionel l-a împușcat mortal pe soldatul Chiosa Marian Aurel. Va încerca imediat după comiterea faptei să se sinucidă, trăgându-și 6 gloanțe în abdomen. Deși a scăpat cu viață va fi condamnat pentru fapta sa la 3 ani de închisoare.

Zona Industrială

La 24 decembrie 1989 orele 22:00 **Pavel Dumitru** a fost rănit ușor prin împușcare în timp ce se afla în serviciu la o Întreprindere din zona industrială. Glonțul l-a nimerit accidental, fiind tras de către militari din U.M. 02192 Constanța.

Bulevardul Filimon Sârbu

În noaptea de 24/25 decembrie 1989 orele 04:00 Darie Valentin se deplasa cu autoturismul întreprinderii pe Bulevardul Filimon Sârbu. În autoturism se mai aflau Doga Pericle, fiul acestuia Doga Cosmin și Bontescu Petre.

Patru militari din U.M. 02192 Constanța care instalaseră un filtru de control în apropierea Policlinicii C.F.R., au deschis foc asupra autoturismului, ca urmare a faptului că nu se supusesse somației de a opri. Pe timpul incidentului, ofițerul care comanda formația părăsise comanda elevilor, aflându-se adăpostit într-o încăpere de la o întreprindere din zonă. În urma incidentului **Doga Cosmin** în vârstă de 13 ani a decedat iar **Bontescu Petre** și **Darie Valentin** au fost răniți.

Bulevardul I.C. Brătianu

În ziua de 25 decembrie 1989 orele 18:30 în urma unui schimb de focuri accidental, provocat de militari din U.M. 01323, **Milciu Maria** care se deplasa la serviciu, și **Băluță Sorin**, care se afla în curtea casei sale, au fost răniți.

Zona Cișmea

Conform Rezoluției Procuraturii militare Constanța din 7 martie 1991, în Dosarul nr.85/1990, în seara zilei de 24 decembrie 1989 după ora 22:00, la U.M. 02003 Constanța s-a constituit un echipaj pe autoturismul Aro 243 nr. A36452 condus de soldatul Gheorghe Gheorghe, care a primit misiunea de a se deplasa în afara orașului, la U.M. 02149 situată în

cartierul Palazu Mare, pentru a schimba două stații de radio-emisie-recepție. Cu autoturismul menționat s-au mai deplasat m.m.cls.2-a Boncu Constantin, serg. maj. Gheorghe Costel și cap. Baiconă Adrian, toți înarmați cu câte un pistol mitralieră și cu câte 120 cartușe în patru încărcătoare.

Până la ieșirea din oraș autoturismul respectiv a trecut prin mai multe filtre, în cadrul cărora acționau formațiuni mixte de militari și civili pentru depistarea eventualelor elemente ostile evenimentelor revoluționare ce se desfășurau în acele zile. În același scop la marginea orașului era dislocată o formațiune de 3 tancuri cu echipajele corespunzătoare sub comanda locotenentului Ciobanu Dan din U.M. 01347 Basarabi. De menționat că, în acea zonă, atmosfera zilelor acelea era agitată datorită multitudinii de zvonuri despre așa-zise acțiuni teroriste, care scosese în stradă un număr mare de locuitori ai cartierului în intenția de a acționa alături de elementele forțelor armate desfășurate acolo. În acest context formațiunii comandate de lt. Ciobanu Dan i s-au alăturat succesiv mai multe persoane, civili, din blocurile de la marginea orașului care au participat la controlul autovehiculelor și persoanelor ce tranzitau acel loc. Printre acestea se aflau și civilii Rizea Aurel și Bedreag Radu.

Autoturismul militar menționat s-a înapoiat de la Palazu Mare puțin după miezul nopții, fiind devansat la intrarea în oraș de o autosanitară. La trecerea prin filtrul prezentat s-a creat o situație de confuzie datorită căruia s-a deschis foc asupra acestuia, în condițiile în care printre zvonurile care circulară în acea seară fusese și cel privitor la un posibil atac terorist de pe un autoturism Aro din direcția respectivă.

Persoanele din echipajul autoturismului afirmă că doar au redus viteza fără a opri, presupunând că au fost recunoscuți că sunt militari, și că trecuseră mai devreme pe acolo în sens invers, precum și că li se permite să treacă fără control, așa cum își continuaseră deplasarea autoturismele din fața lor. Persoanele audiate, dintre cele care s-au aflat la fața locului, au declarat că autoturismul a părut suspect, încercând să treacă prin filtru fără ca măcar să fi redus viteza, deși i s-au făcut semne de oprire.

În aceste condiții lt. Ciobanu Dan a tras mai întâi un foc de avertizare în aer apoi, din poziția în care rămăsese în urma autoturismului, a tras cu pistolul mitralieră la foc automat în direcția roților din spate ale acestuia. Imediat au deschis foc asupra autoturismului respectiv sergentul Toba Dumitru și soldatul Popa Marius, de pe un tanc amplasat în stânga drumului față de direcția de deplasare a autoturismului, primul militar acționând cu pistolul mitralieră din dotare, iar al doilea cu mitraliera calibru 12,7 mm de pe tanc.

În același timp, în starea de tulburare creată, a tras cu pistolul mitralieră din dotare și serg. maj. Gheorghe Costel, din interiorul autoturismului, consumând 25 cartușe din încărcătorul pe care îl avea atașat la armă.

În aceste condiții au fost răniți : m.m.cls.2-a **Boncu Constantin**, serg.maj. **Gheorghe Costel**, cap. **Baiconă Adrian**, **Rizea Aurel** și **Bedreag Radu**. Referitor la acest eveniment ar mai fi de adăugat următoarele aspecte:

- Rizea Aurel afirmă în declarația sa că militari de pe un tanc se aflau într-o „avansată stare de ebrietate”;
- Rizea Aurel și Bedreag Radu, având legitimații de la C.F.S.N.-ul de la Casa Albă participaseră la filtre de control în ziua de 23 decembrie în zona Km. 4-5 și în ziua de 24 decembrie până după-amiază în zona Boema;
- m.m.cls.2-a Boncu Constantin acuză în declarația sa pe șeful său direct Lt.Col.ing. Diaconescu Nicolae, dar și pe comandantul unității cpt.r.1 Stoleru Ioan, că au dispus executarea acestei misiuni într-un moment inoportun, ea putând să se execute în dimineața următoare.

Casa Albă

În noaptea de 24/25 decembrie 1989 orele 01:00 **Dănescu Barbu, Gheorghe Mihai** și **Iani Mircea** au fost răniți ușor în garajul instituției, ca urmare a exploziei unui corp neidentificat.

Spitalul Județean

În noaptea de 24 decembrie Damu Enache a transportat la spital pe Damu Chirata, soția sa și pe Grosu Margareta. La intrarea în Spitalul Județean, ca urmare a unor indicații contradictorii date de doi elevi ai Școlii de maiștri militari de marină, Damu Enache a manevrat mașina înainte și înapoi. Considerând mișcarea suspectă un alt elev a deschis focul asupra autovehicolului rezultând rănirea ușoară a doamnelor **Damu Chirata** și **Grosu Margareta**.

Sediul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne

În ziua de 22 decembrie 1989, orele 17:00 au ocazia pătrunderii revoluționarilor în sediul inspectoratului mr. **Danilescu Danil** și cpt. **Rusu Laurențiu** au fost răniți prin lovire cu corpuri dure.

- În seara zilei de 22 decembrie 1989 orele 19:00, la o alarmă ce s-a dovedit a fi falsă, s-au întâlnit întâmplător, în întuneric, elevul sergent **Pătrașcu Liviu** din U.M. 02192 Constanța și un militar în termen din U.M. 02145 Constanța și între ei a fost o scurtă scenă de luptă în urma căreia militarul în termen l-a înțepat pe elev cu baioneta de la armă, provocându-i o leziune superficială vindecabilă în 8-9 zile.(35)
- În seara zilei de 23 decembrie 1989 orele 19:30 plt. Butoianu Gheorghe, Pricop Ștefan, Gologan Ovidiu, se deplasau cu un autoturism Aro pe bulevardul Mamaia, spre sediul inspectoratului, pentru a anunța Comandamentul militar aflat acolo despre incidentele în curs de desfășurare în zona Gării de Călători Constanța. Echipajul fusese trimis în misiune de comandantul unic militar cpt.r.l Raica Dumitru, iar militarii din pază de la poarta de acces autovehicole asistaseră la plecarea acestuia în misiune. În jurul orelor 18:00 militarii din pază în acest sector erau de la Centrul de Scafandri și erau comandați, conform declarației lui Pricop Ștefan, de către cpt.lt. Anghel Marius. În momentul în care autoturismul cu cei mai sus menținați a pătruns în perimetrul păzit de forțele militare amintite, aceștia au fost somați să oprească. Autovehicolul nu a fost însă oprit la semnalele efectuate, fapt pentru care militarii au deschis focul asupra acestuia. Din unele surse, asupra autovehicolului s-au tras 20-30 cartușe, dar Pricop Ștefan arată că el a descoperit pe caroseria autovehicolului urmele a 198 de gloanțe.

Ca urmare a incidentului produs din eroare, plt. **Butoianu Gheorghe, Pricop Ștefan** și **Gologan Ovidiu** au fost răniți.

- La 23 decembrie 1989 orele 20:00 **Bercu Gheorghe** a fost împușcat mortal de militari din U.M. 02192 care asigurau paza inspectoratului, „din confuzie, fiind considerat suspect în mod nejustificat, fără a i se reține în sarcină vreo culpă”.

Iată cum descrie evenimentul revoluționarul Popescu Valeriu-Lucian: „Am observat o siluetă și trei militari de la marină care executau foc în direcția acestuia, între trăgători și siluetă fiind o distanță de aproximativ 30 m. După câteva rafale focul

35. *** , *Anul nou se naște în sânge!*, Ed. Universal Pan, București, 1998, p. 390

a încetat. După aproximativ 15 minute a sosit o ambulanță, militarii l-au ridicat pe cel împușcat și l-au așezat în autospecială. Imediat după aceasta, aceștia l-au văzut pe cel împușcat că s-a ridicat în fund, fapt care i-a determinat să strige că n-a murit. Acest lucru i-a făcut pe cei doi militari de la etaj să tragă în direcția ambulanței.” Rănitul va fi imbarcat într-un autoturism Aro, dar pe drumul spre spital va deceda.

Restaurantul Tic-Tac Mamaia

Ca urmare a informației, ce nu s-a dovedit reală, că „pe lacul Siutghiol ambarcațiuni cu teroriști se deplasează de la Hanul Piraților spre Tăbăcărie”, în după-amiaza zilei de 24 decembrie 1989 cpt.r.3 Tătaru împreună cu 51 de elevi pleacă de la Institutul de Marină Militară la ora 15:50 pentru a rezolva situația din Mamaia.

Se instalează filtre pentru controlul autovehiculelor care circulau în zonă. În jurul orei 16:00 este oprit și autovehicolul lui Capac Nicolae. Acesta coborând imediat din mașină a făcut un salt pentru a ajunge în spatele unui boschet. Mișcarea a fost considerată suspectă și elevii vor deschide focul împușcându-l mortal pe **Capac Nicolae**. Cu această ocazie, **Diaconescu Constantin**, paznic al restaurantului Tic-Tac va fi și el rănit. Acesta va deceda în spital, dar conform Parchetului Militar Constanța, decesul a survenit în urma vârstei înaintate și nu a rănilor suferite.

Depozitul ICRA

În seara zilei de 25 decembrie 1989 familia Tuluș se deplasa cu autoturismul Dacia 1300 nr. 1 CT 8308 la rude în Constanța. După ce a fost controlat de două filtre instalate de civili și militari pe Bulevardul Aurel Vlaicu, au fost sfătuiți să nu treacă prin zona podului de la I.P.M.C. deoarece în zonă se trage. Tuluș Ainur aflat la volan a trebuit să se deplaseze prin zona depozitelor din Halta Traian. În zona depozitului ICRA, în jurul orei 19:30 militari din U.M. 02192 Constanța aflați în dispozitiv de pază au deschis focul asupra autovehicolului ca urmare a nesupunerii la somație. Referitor la acest aspect Tuluș Ainur a declarat pe timpul cercetărilor efectuate de Parchetul Militar Constanța :”Când ajunsesem în apropierea depozitului ICRA, am auzit mai multe împușcături. Am oprit imediat mașina, moment în care am simțit o durere în laba piciorului stâng dar nu mi-am dat seama de ce. Am discutat cu soția care era în partea dreaptă față crezând că asupra noastră au tras teroriștii despre care auzisem. La puțin timp din stânga, de lângă depozite a venit în fugă un militar cu arma în mână. Era în uniformă de marină. M-a somat cu formula „măinile sus”. Am coborât din mașină și m-a percheziționat. Cu acest prilej am văzut că din stânga de unde venise erau culcați alți 4 militari la pământ marinari. La mașină a venit și un militar cu gradul de căpitan, care purta aceeași uniformă de marină. L-am întrebat de ce a tras asupra noastră și mi-a spus că m-a somat și nu m-am oprit. Eu nu am auzit nici o somație”. Pe timpul cercetărilor s-a constatat că în caroseria autoturismului erau 18 găuri de gloanțe. În urma incidentului **Tuluș Samir** în vârstă de 6 ani și jumătate a decedat, iar tatăl ei **Tuluș Ainur** a fost rănit.

Zona Dacia

La 31 decembrie 1989 orele 19:30 **Huzumeanu Emanoil Victor** a fost împușcat mortal de către 4 eleve din U.M. 02192, comandați de lt.maj. Mihut V., deoarece a refuzat să se supună somațiilor, aflându-se într-o avansată stare de ebrietate.

Acesta refuzase să oprească la mai multe baraje situate pe bulevardul Tomis. Cu această ocazie a fost rănit și **Bărbulescu Marin** care trecea îmtâmplător prin zonă.

Cazarma U.M.01323 Constanța

La 03 ianuarie 1990 lt. **Pop Ovidiu Ion**, pe fondul consumului de băuturi alcoolice, aflându-se în dormitorul U.M. 01271 Constanța, are un conflict cu sold. **Salomie Ion**. Îi ordonă acestuia să iasă pe platoul din fața clădirii, unde execută un foc de pistol asupra acestuia rănindu-l. Ulterior se va sinucide cu arma din dotare.

Cartierul Tomis-Nord

În ziua de 24 decembrie orele 17:00 o subunitate din U.M. 02265 Constanța, în baza unor informații că dintr-un bloc se trage asupra populației, va deschide focul asupra blocului respectiv. În urma acestei acțiuni **Călin Adrian** a fost împușcat mortal, iar **Androne Nicolae** și **Ioniță Dumitru** au fost răniți.

Restaurantul Brotăței

În ziua de 24 decembrie 1989 orele 15:00 o subunitate de elevi de la U.M. 02192 Constanța va răni accidental pe **Apopei Ion** care trecea prin zona restaurantului Brotăței, în interes personal.

Cartierul Tomis III

La 24 decembrie 1989 orele 16:00 **Ilișoiu Laurențiu** a fost rănit prin împușcare, din eroare, de către militari din U.M. 01323 Constanța, în timp ce stătea în balconul locuinței sale.

Institutul de Marină Militară

- În seara zilei de 24 decembrie 1989 orele 20:00 două patrule formate din elevi de la U.M. 02192 Constanța se deplasau pe poziții aproximativ paralele pe trotuarele străzii Dezrobirii, în apropierea Școlii nr.23.

La apariția autoturismului condus de **Bolcu Emil** care se deplasa cu autovehicolul proprietate personală de la serviciu spre casă și care nu s-a supus somațiilor, elevii din cele două patrule au deschis focul asupra acestuia. Au fost răniți elevii sergenți **Hariga Marin** și **Buciu Valeriu**, dar și **Bolcu Emil**.

- În seara aceleiași zile la orele 22:00 în apropierea Institutului de Marină Militară, elevii vor răni prin împușcare pe **Miron Dorin**, în condițiile în care acesta nu s-a supus somației.

- În ziua de 25 decembrie orele 04:30 **Manu Vasile** a fost rănit ușor, accidental, prin împușcare de către militari din U.M.01323 Constanța în timp ce se deplasa cu autoizoterma de la serviciu la domiciliu, deoarece nu s-a supus somației.

Zona Acvariu

În seara de 24 decembrie orele 17:30 **Anghel Panait** și **Mosor Diana**, se deplasau cu autoturismul în zona Acvariu. Deoarece nu au oprit la somațiile făcute de o formație mixtă de luptători ai Gărzilor Patriotice și militari din U.M. 02159 Constanța, unul dintre militari a executat foc asupra autoturismului rezultând rănirea celor doi.

Strada Decebal

- În ziua de 24 decembrie 1989 orele 18:00 **Apostoleanu Mihai** și **Serbu Tania** se deplasau cu autoturismul de la serviciu spre casă. Vor fi răniți prin împușcare de către elevi de la U.M. 02192 deoarece nu au oprit la somație.
- În seara aceleiași zile la orele 21:15 Munteanu Ion se deplasa cu autovehicolul proprietate personală pe str. Mircea cel Bătrân. La intersecție cu strada Decebal a fost oprit la un filtru organizat de elevi de la U.M.02192. În apropiere se aflau și militari de la Grupul de Pompieri Constanța. În timp ce unul din militari a făcut semn conducătorului auto că poate continua deplasarea, un altul i-a cerut să coboare din mașină. Când a coborât din mașină unui elev de la U.M. 02192 i s-a părut suspectă această mișcare și a tras, rănindu-l pe **Munteanu Ion**.

Zona Centrului Militar Județean

- În seara zilei de 24 decembrie 1989 orele 18:30, cpt. **Radu Leonard** din cadrul Centrului Militar Județean a fost rănit de un ricoșeu în urma schimbului de focuri între militarii C.M.J. și elevii de la U.M. 02192 Constanța, care acționau pentru întărirea pazei și apărării acestui obiectiv. Situația a fost creată ca urmare a necorelării acțiunilor celor două detașamente.
- În aceeași seară la orele 20:00 **Bratu Felix** a fost rănit prin împușcare în timp ce se deplasa pe str. Mircea cel Bătrân în dreptul C.M.J. Constanța, de către elevi de la U.M. 02192 Constanța, deoarece victima aflată la volanul autoturismului proprietate personală nu a oprit la somație.

Intersecția Bvd. Lenin Str. Mircea cel Bătrân

În seara zilei de 24 decembrie 1989 orele 19:30 **Saileanu Ion** după ce a participat la un filtru de control, a fost rănit de elevi de la U.M. 02192 Constanța, fiind considerat în mod nejustificat suspect.

Casa Armatei

În noaptea de 24/25 decembrie 1989 orele 23:00 s-a declanșat din eroare un schimb de focuri între militarii U.M. 02145 Constanța care asigurau paza și apărarea Casei Armatei și o patrulă a U.M. 02053 Constanța, care se deplasa spre Casa Albă. În urma incidentului au fost răniți: cpt.r.1 **Dedita Costică**, lt. **Cojocar Marius**, serg. **Alexa Virgil** și sold. **Solomon Petrica**.

Zona Peninsulară

În ziua de 25 decembrie 1989 orele 12:00, la o acțiune de verificare a unei informații despre prezența unor persoane suspecte într-un bloc din zona Peninsulară, cpt. Chiriac Gheorghe din U.M. 02159 a făcut uz de arma din dotare și l-a rănit ușor pe comandantul detașamentului cpt.r.3 **Taran Ștefan**, provocându-i o leziune superficială.

Consulatul turc

În ziua de 01 ianuarie 1990 orele 01:00, Ciocan Adrian se deplasa cu autoturismul proprietate personală pe bulevardul Republicii. Conducând imprudent, în zona Consulatului turc a lovit un autovehicul staționat regulamentar, fiind proiectat ulterior într-un pom. Acest incident a alertat elevii de la U.M. 02192 Constanța aflați în paza Consulatului turc, care au deschis foc asupra autoturismului. A rezultat rănirea doamnei **Ciupercă Ramona**, aflată în autoturism.

Policlinica M.I.

La 03 ianuarie 1990 orele 23:00 sold. **Dumitru Mircea**, în timp ce se afla în patrulare cu o echipă de militari din U.M.02018 a fost rănit prin împușcare de către colegul său, sold. Martinescu Ion, ca urmare a mânuirii imprudente a armamentului de timpul operațiunii de descărcare.

Consulatul Ceh

În ziua de 26 decembrie 1989 orele 18:40 sold. **Telehoi Mihai** din U.M.02051 a fost rănit prin împușcare din imprudență de alt militar în timpul operațiunii de descărcare a armamentului.

Sediul Miliției Municipale

În ziua de 22 decembrie orele 15:00 cpt. **Ungureanu Radu**, și mr. **Șandru Petru** au fost agresați de manifestați, pe timpul acupării sediului instituției fiindu-le vătămată integritatea corporală.

Zona Centrală

La 29 decembrie 1989 orele 19:00 a fost rănit prin împușcare **Ismail Ali** accidental în apropierea locuinței sale, de către elevi de la U.M. 02192. A decedat ulterior, pe timpul spitalizării ca urmare a unei afecțiuni pulmonare de care suferea de mai mult timp.

Pe timpul documentării nu s-a putut indentifica cu precizie locul în care s-au produs incidentele soldate cu rănirea următoarelor persoane:

- **Aursei Gheorghe Marius** împușcat în ziua de 24 decembrie 1989 orele 11:00;
- **Dorneanu Adrian** împușcat în ziua de 23 decembrie 1989 orele 00:30;
- **Rosianu Sandu** împușcat în ziua de 23 decembrie 1989.

III. 3. 2. LOCURILE FIERBINȚI DIN JUDEȚUL CONSTANȚA

Agigea

În ziua de 01 ianuarie 1990 orele 08:30, conform cercetărilor efectuate de către Parchetul Militar Constanța, sold. Holban Dumitru, din U.M.02603 Agigea l-a împușcat mortal, în cap, pe colegul **Hodorog Petre**, prin mânuirea imprudentă a armamentului. Incidentul s-a produs în incinta unității militare.

Pentru fapta sa, sold. Holban Dumitru va fi condamnat la 3 ani și 6 luni de închisoare. În lucrarea *Armata română și Revoluția din 1989*(36) se prezintă faptul că, la aceeași dată și oră, ar fi decedat și sold. **Voicu Iosef Nicolae**, din aceeași unitate militară, fiind împușcat și el în cap. Acest fapt nu este luat în evidența Parchetului Militar Constanța.

Basarabi

Comandantul Garnizoanei Basarabi mr. Ion David a stabilit ca U.M.01527 să instaleze câte un post de pază la Oficiul P.T.T.R. și la Depozitul C.L. al I.U.G. și să pregătească o subunitate de intervenție care să acționeze, la nevoie, în zona de sud-sud-est a localității.

În după-amiaza zilei de 26 decembrie subunitatea de intervenție comandată de mr. Dan Doroftei este alarmată și trimisă să verifice informația conform căreia în via din spatele Bisericii de cretă, un grup de teroriști au executat foc de arme automate. Subunitatea formată din 7 cadre (3 ofițeri și 4 subofițeri) și 28 militari în termen, se va deplasa cu 2 autocamioane Dac. La intrarea în „orașul de carton” de fapt, 6 barăci în care locuiau rromi, în jurul orelor 18:00, militarii au coborât din mașini, cu intenția de a începe scotocirea viei, din spatele barăcilor. La barieră li s-a adus la cunoștință că într-una din barăci este în desfășurare un scandal. Lt. Dan Doroftei a ordonat Lt.maj. Lungu Daniel, însoțit de Lt. Iftode Zinec și plt.Adj. Stanciu Veronică să verifice baraca respectivă. După somațiile regulamentare și după ce s-a cerut persoanelor găsite într-o cameră să iasă afară cu mâinile sus pentru a face verificările necesare, Antohi Ion a încercat să-l dezarmeze pe Lt.maj. Lungu Daniel. Drept urmare, ceilalți militari au făcut uz de armă, fiind răniți **Antohi Ion, Criste Nelu și Ilie Săndel** (vezi Anexa nr. 19).

- În ziua de 01 ianuarie 1990 orele 13:00 Sold. Grozea Dorel din U.M.01347 Basarabi, jucându-se cu pistolul în dormitorul subunității, l-a împușcat mortal pe sold. **Moglan Petrică**. Pentru fapta sa sold. Grozea Dorel a fost condamnat la 2 ani închisoare cu executare la locul de muncă.

Cernavodă

- În ziua de 24 decembrie 1989 orele 15:00, **Bogdan Aurora și Stoian Costin**, care se deplasau cu un autoturism spre București, unde intenționau să se alăture revoluționarilor, au fost răniți, prin împușcare, de către militari din U.M.01248, care au considerat autoturismul suspect.

36. ***, *Armata română și Revoluția din decembrie 1989*, Ed. Militară, București, 1998, p. 471.

- În aceeași zi, la orele 22:30, **Lungianu Corneliu** a fost rănit prin împușcare în incinta Centralei Nuclearo-Electrice Cernavodă, de către sold. Costescu Valentin, din U.M.0406 Constanța.
- În ziua de 28 decembrie 1989 sold. **Brugger Csaba** din U.M.02644 Cernavodă a fost rănit prin împușcare, accidental, de către cap. Constantinoiu Ion, datorită manevrării imprudente și neregulamentare a armei, în dormitorul unității.
- În ziua de 02 ianuarie 1990, lt.maj. Chirila Gheorghe din U.M.02644 Cernavodă, aflat în dormitorul unității, a manevrat imprudent arma din dotare și l-a împușcat mortal pe sold. **Milu Nică**. Pentru fapta comisă lt.maj. Chirila Gheorghe a fost condamnat la 4 ani și 6 luni de închisoare, cu executare la locul de muncă.

Eforie Nord

În ziua de 02 ianuarie 1990 orele 20:30 **Gruie Petre** a fost împușcat mortal de către Panțu Ion, luptător din Gărzile Patriotice, la un baraj aflat la Eforie Nord, ca urmare a refuzului de a opri mașina la somație.

Ion Corvin Sat Viile

În ziua de 24 decembrie 1989 la ora 07:30 echipajele elicopterelor nr. 82, alcătuit din mr. **Toma Dumitru**, cpt. **Rusu Aleodor**, m.m. **Donosa Stroe**, m.m. **Popa Nicolae**, și nr. 89 format din lt.col. **Sergei Eftmie**, cpt. **Enache Mihai**, m.m. **Deleanu Gheorghe** și m.m. **Petrea Ștefan**, ambele din U.M.02010 Tuzla au primit misiunea verbală să execute cercetare aeriană în zona Adamclisi. Au decolat la ora 08:05, au verificat zona ordonată și nedescoperind nimic deosebit se pregăteau de întoarcerea în unitate. În jurul orei 08:30 elicopterul nr. 89 s-a prăbușit, întregul echipaj pierzându-și viața. Conform Parchetului Militar Constanța, cauza acestui accident ar fi o defecțiune tehnică sau eroare de pilotaj.

Militarii din U.M.02010 Tuzla sunt convinși că elicopterul a fost doborât de o rachetă A.A. trasă de către militarii de la U.M.01457 Medgidia, dar Parchetul Militar nu a descoperit indicii care să confirme această ipoteză.

Mihail Kogălniceanu

- În noaptea de 22/23 decembrie 1989 orele 23:00 s-a desfășurat un duel de foc între militari din U.M.01295 și cei din U.M.01941, ca urmare a deschiderii accidentale a focului de către un militar infanterist aflat în misiune de pază în zona G.A.Z.-ului unității. S-a tras *ca la nuntă*, numai cp.4 I / U.M. 01295 consumând cu această ocazie peste 3.000 cartușe calibru 7,62 mm.
- În urma schimburilor de focuri, un militar din U.M.01941 a fost rănit ușor.(37)
- În ziua de 26 decembrie 1989 orele 16:00 **Anghel Claudia** a fost accidentată din culpa sa, de un T.A.B. condus de serg.maj. Cantor Ilie de la U.M.01295, la ieșirea din unitate.
- În ziua de 03 ianuarie 1990 orele 21:00 cap. **Bordei Constantin** din U.M.01295 s-a împușcat mortal din eroare cu arma pe care o descărca.

Mangalia

- În ziua de 23 decembrie orele 06:30 Csabo Stefan se deplasa cu autoturismul proprietate personală pe drumul dintre unitățile militare din Mangalia. A fost oprit în dreptul U.M.02144 de către m.m.pr. Balla Pavel, care executa controlul circulației în zonă. Acesta va apăsa din greșeală pe trăgaciul armei din dotare, rănindu-l ușor pe **Csabo Stefan**.
- În ziua de 23 decembrie 1989 plt.maj. **Pilat Constantin** de la U.M. 02123 2 mai, a fost rănit prin împușcare, accidental de către lt.maj. Cireașa Constantin, datorită manevrării imprudente a armamentului din dotare la momentul descărcării.
- În noaptea de 24 decembrie, conform relatării cdr.(r) Preda Dumitru, șalupa nr. 581 aparținând U.M.02132 Mangalia a plecat în patrulare pe ghiol, efectuând următoarele manevre:
 - 00:15- manevre de plecare de la chei;
 - 00:30- schimb de semnale de recunoaștere cu Distrugătorul Mărășești;
 - 00:40- se deschide focul din zona cheiului de vedete;
 - 00:42- mitraliorul de pe șalupă a ripostat și el. Concomitent, comandantul șalupei face manevre de întoarcere sub acoperirea piciorului podului;
 - 00:45- se deschide foc de către toate navele din apropiere.În acest incident a fost împușcat mortal m.m.pr. **Dumitru Ștefan** iar militarii **Vasile Ion** și **Stan Daniel** au fost răniți. Incidentul a fost favorizat și de faptul că generatorul de curent de pe șalupă s-a defectat și, o perioadă de timp, aceasta s-a deplasat fără lumini la bord, ceea ce a cauzat confuzia.
- În noaptea de 24 decembrie 1989 orele 04:00 sold. **Racoveanu Constantin**, din U.M.02132 Mangalia, în timp ce executa serviciul de patrulare pe podul Mangalia-Limanu, a fost împușcat accidental de militari din aceeași unitate.
- În noaptea de 28 decembrie 1989 orele 02:30 sold. **Gavrilă Gheorghe**, din U.M.02091 Mangalia, a fost rănit prin împușcare de către un alt soldat în timpul descărcării armamentului. Militarul era în serviciu de patrulare în interiorul unității.
- În noaptea de 31 decembrie orele 02:00 sold. **Nedelcu Valerică** din U.M.02132 Mangalia, va încerca să se sinucidă, prin autoîmpușcare în abdomen. Militarul executa serviciul de patrulare, în incinta unității.

Medgidia

- În ziua de 23 decembrie 1989 orele 20:30, comandantul U.M.01457 Medgidia hotărăște să trimită salvarea unității pentru a-i ajuta pe militarii de la U.M.01248 care executaseră focuri de armă asupra unui autoturism care se deplasa pe itinerariul Basarabi-Medgidia. Deoarece salvarea avea defecțiuni la instalația electrică, deplasându-se cu farurile stinse, militarii de la Punctul de Control al U.M.01248 au considerat-o suspectă iar lt.Postolea Dan a executat foc asupra acesteia. Sold. **Bordusel Adrian**, șoferul salvării, va fi astfel rănit prin împușcare.

Neptun

- În ziua de 25 decembrie orele 01:00 plt.maj. **Prisăcaru Vasile**, aflat în incinta Companiei de Pompieri, a fost împușcat mortal, din eroare, de către un militar din cazarmă. Subofițerul a fost împușcat de soldat, pe timpul când alarmat și speriat de câteva focuri de armă dinspre barieră se înghesuia să iasă afară pentru autoapărare.

- Soldatul avea arma încărcată și neasigurată și, alergând pe holul de iesire, din panică sau împiedicându-se, a apăsât pe trăgaci.
- În aceeași noapte, la orele 05:00 sold. **Stoian Marian** a fost împușcat din eroare, de către m.m. Oneț Valentin, din aceeași unitate. Atât maestrul militar, cât și soldatul făceau parte dintr-o patrulă constituită special pentru cercetarea pădurii din apropierea sediului Companiei de Pompieri. În condiții de oboseală și în starea de tensiune specifică acelui moment, m.m. Oneț Valentin comandantul patrulei, a deschis focul, din eroare, provocând rănirea militarului în termen.
- În ziua de 31 decembrie orele 16:30, sold. **Irimescu Ștefan**, din U.M.02196 Mangalia, aflat în serviciu de patrulare în Stațiunea Neptun, a fost rănit prin împușcare, din imprudență de către alt militar, datorită mânuirii incorecte a armamentului.

Schitu

- În ziua de 12 ianuarie 1990, sold. Slăveanu Adrian Iuliu din U.M. 02052 Schitu, manevrând imprudent arma din dotare, l-a împușcat mortal în cap pe sold. **Dinu Costel**. Incidentul s-a produs în dormitorul unității. Pentru fapta sa, sold. Slăveanu Adrian Iuliu a fost condamnat la 3 ani închisoare.
 - În conformitate cu Jurnalul de operațiuni al Marinei Militare, în ziua de 23 decembrie 1989 ora 01:52 mr. Bursuc informează că asupra unei mașini care circula pe șoseaua Constanța-Mangalia s-a executat foc de către militarii din patrulă. La ora 02:53 același ofițer raportează că „în mașina poloneză erau patru persoane, din care două au fost rănite la picioare. Au fost transportate la Spitalul Eforie”.
- Reprezentanții Parchetului Militar Constanța nu au cercetat acest eveniment.

Tuzla

- În noaptea de 22 spre 23 decembrie U.M.01727 Constanța a fost solicitată telefonic să ia măsuri de asigurare a pazei la stația de televiziune Eforie Sud pentru a o apăra de eventuale atacuri teroriste. Comandantul unității, col. Mihalache, trimite o grupă de militari, comandată de căpitanul Atănașoae, pentru a trece la paza și apărarea obiectivului. Această subunitate ajunge la obiectiv în jurul orei 04:00.

În dimineața zilei de 23 decembrie la orele 03:30, de la Comandamentul Marinei Militare se ordonă ca o subunitate din U.M.02039 Mangalia să se deplaseze și să treacă la apărarea aceluiași obiectiv. Subunitatea era comandată de cpt.r.3 Șercăianu Ion.

Modul în care subunitatea de la U.M.02039 s-a apropiat de turnul de televiziune (în salturi, în formație de luptă) și starea de tensiune a militarilor ce asigurau paza l-a determinat pe sold. Vaduva Gheorghe să deschidă focul, convins fiind că acționează pentru realizarea misiunii primite; Cpt.R.III **Șercăianu Ion** a fost lovit de două gloanțe și a decedat.

Un revoluționar, Murariu Stelică trimis de către C.F.S.N.-ul de la Muzeul Marinei, împreună cu o fată de 17 ani, un băiat de 18-19 ani și altul de 25-26 ani să apere stația de televiziune prezintă o versiune puțin diferită. După întâlnirea cu militarii marinari de la U.M.02039 s-a pornit pe jos, prin lanul de grâu, spre clădirea releului. Cam la 500m de turn s-a deschis focul asupra militarilor marinari. S-a continuat deplasarea pe burtă, apoi s-a tras din nou către cei din turn, de data aceasta marinarii ripostând și ei.

La un moment dat Cpt.r.3 s-a ridicat în picioare, a scos o batistă albă în mâna dreaptă, în mâna stâng având centura cu pistolul în toc. A strigat spre turn: „*Nu mai trageți oameni buni!*” Și a înaintat doi metri în fața mea, când a fost împușcat cu 3-4 gloanțe în piept. A căzut pe spate lângă mine”.

- În ziua de 23 decembrie 1989 orele 16:00 echipajul unui elicopter format din mr. Neagoe Valerian, mr. Ene Marius și m.m. Iancu Ion care survola zona din apropierea localității Tuzla, a observat un autoturism parcat în afara localității și care părea suspect. Au deschis foc asupra acestuia cu armamentul de la bord, rănindu-l pe **Ghidănac Valeriu Valentin**, unul din ocupanții autoturismului.

Valul lui Traian

La 24 decembrie 1989, orele 01:00, **Vasile Radu** a fost rănit prin împușcare, accidental, de militari din formațiunile de ordine ale M.Ap.N., în timp ce se afla în executarea atribuțiilor de serviciu în triajul C.F.R. Valul lui Traian.

III. 4. CONSTĂNȚENI CĂZUȚI VICTIME ÎN AFARA JUDEȚULUI

În perioada 17 decembrie 1989 - 05 ianuarie 1990, încă **25 constănțeni (6 decedați și 19 răniți)** au căzut victimă represiunii ceaușiste sau luptei cu teroriștii.

- **Decedați:**

Fecioru Lorent, 38 ani, a fost împușcat la Timișoara, pe treptele Catedralei în ziua de 16 decembrie 1989 ora 18:00.

Duhnea Emil, 39 ani, a fost împușcat la București, la baricada din apropierea Pieței Universității, în ziua de 21 decembrie ora 24:00.

Sold. **Moraru Theodor Horia**, 22 ani, a fost împușcat în cap, în București, pe când asigura paza U.M.02110, în ziua de 23 decembrie 1989 ora 20:00.

Pavel Gheorghe, 34 ani, a fost împușcat în cap, pe când participa la apărarea U.M.02119 Codru, în ziua de 24 decembrie 1989 ora 22:00.

Chirița Vasâi-Adriana, 13 ani, a fost împușcată în cap la Brăila, în ziua de 25 decembrie 1989 ora 16:00.

Sold. **Stroe Matei Napoleon**, 18 ani, a fost împușcat în zona toraco-abdominală, în cazarma U.M.0251 Băneasa, în ziua de 25 decembrie 1989 ora 21:00.

- **Răniți:**

Șleahțici Laurențiu, împușcat în cap, la Podul Decebal din Timișoara, în ziua de 17 decembrie 1989 ora 17:00.

Sold. **Nicoară Florin**, din U.M. 01140 Lugoj, împușcat în picior, în Piața Libertății din Timișoara, în ziua de 17 decembrie 1989 ora 17:00.

Purica Valentin, împușcat în plămân și mâna dreaptă, la Hotelul Intercontinental din București, în ziua de 21 decembrie 1989 ora 23:30.

Rusu Marin, rănit prin lovire cu corp dur, contondent, în Piața Universității din București, în ziua de 21 decembrie 1989 ora 23:30.

Sold. **Băcioiu Victor**, din U.M.01877 București, împușcat în picior, la Hotelul Ambasador din București în ziua de 22 decembrie 1989 ora 19:45.

Maior **Anghel Ioan**, din U.M.02010 Tuzla, împușcat în mâna dreaptă, la Academia Militară din București, în ziua de 22 decembrie 1989 ora 21:15.

Sold. **Bănică Daniel Valentin** din U.M.02658 București, împușcat în coapsa dreaptă, la Televiziune, în ziua de 22 decembrie 1989 ora 23:00.

Sold. **Gâlceavă Daniel** din U.M.02658 București, împușcat în piciorul drept, la Televiziune, în ziua de 22 decembrie 1989 ora 23:00.

Mihalache Gheorghe, împușcat în șoldul drept, pe B-dul Mărgeanului, în București, în ziua de 23 decembrie 1989 ora 10:00.

Adam Ștefan, împușcat toraco-abdominal, la Televiziune, în București, în ziua de 23 decembrie 1989 ora 18:00.

Sold. **Constantin Cristian**, din U.M.02317 București, împușcat în torace și mâna stângă, la Clubul Steaua, București, în ziua de 23 decembrie 1989 ora 23:00.

Sergent **Bursova Traian**, împușcat în ambele picioare, în București, în ziua de 23 decembrie 1989 ora 23:00.

Sergent **Avram Costel**, din U.M.01026 București, împușcat în cap, la Sediul M.Ap.N. în ziua de 23 decembrie 1989 ora 23:00.

Sold. **Olticeanu Petrică**, împușcat în gât, în Piața Palatului, București, în ziua de 23 decembrie 1989 ora 23:00.

Elev **Foamete Adrian**, din U.M.01459 Sibiu, împușcat în piciorul drept, în incinta Școlii Militare de Ofițeri Activi de Infanterie, Sibiu, în ziua de 23 decembrie 1989 ora 05:30.

Conovalenco Ion, împușcat în piciorul stâng, în Piața Universității, București, în ziua de 24 decembrie 1989 ora 03:00.

Sold. **Mihai Constantin** din U.M. 02439 București, împușcat în piciorul stâng, la Televiziune, în București în ziua de 24 decembrie 1989 ora 11:00.

Soldatul **Magdalena Adrian Ion**, împușcat în cap, în Gara Slobozia, în ziua de 24 decembrie 1989.

Soldatul **Homoc Gabriel** din U.M.01818 Fetești, împușcat în abdomen, în cazarmă, în ziua de 05 ianuarie 1989 ora 23:00.

În cursul evenimentelor din decembrie 1989 jertfa de sânge a constănțenilor a fost următoarea:

Total victime 143.

Decedați 36 (din care 30 în județul Constanța și 6 în alte localități).

Răniți 107 (din care 88 în județul Constanța și 19 în alte localități)

În stabilirea acestor date am folosit informațiile culese de pe site-ul Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor, din arhiva asociațiilor de revoluționari constănțene, din lucrarea editată de Jurnalul Național în 20 decembrie 2004 *Decembrie 1989, România din ceruri* și din lucrarea col.(r) Maliciuc Ioan *Prețul libertății la Constanța, file de istorie*.

III. 5. CAUZELE PRODUCERII VICTIMELOR. RESPONSABILITĂȚI

La 22 decembrie 1989, după ora 12:09, imediat după fuga lui Nicolae Ceaușescu cu elicopterul, românii au ieșit fericiți în stradă, bucurându-se din tot sufletul că au scăpat din acele împrejurări dramatice.

Bucuria lor va fi de scurtă durată, după câteva ore, ca urmare a declașării luptei pentru putere, românii se vor confrunta cu fenomenul diversionist-terorist, 942 dintre ei plătind cu viața, iar alți 2251 fiind răniți.

Acesta este prețul accesului la putere, a celor care conform scenariului elaborat la Moscova, trebuiau să asigure o nouă orientare politică în România cea socialist democratică, faptul că manifestații din stradă scandau „fără comuniști!” neavând nicio relevanță.

Dacă după decembrie 1989, există mii de oameni care își arogă cu vehemență responsabilitatea și meritul răsturnării vechiului regim, **nimeni nu își asumă responsabilitatea morților și răniților de după 22 decembrie 1989.**

III.5.1. RESPONSABILITĂȚI LA NIVELUL CENTRAL

Televiziunea

Pentru a-și putea realiza în liniște scenariul conceput pentru preluarea puterii, complotiștii vor acționa concomitent pentru realizarea a două obiective:

- inducerea în rândul populației a ideii existenței unui pericol iminent, reprezentat de securiști, ulterior de securiști-teroriști, care se împotrivesc schimbărilor în curs de realizare;

- determinarea populației să se organizeze și să lupte împreună cu armata împotriva acestora.

Principalul mijloc prin care aceștia își vor atinge obiectivele îl va reprezenta televiziunea, pe care românii în naivitatea lor chiar o credeau liberă.

Iată o scurtă cronologie, realizată cu ajutorul celor consemnate în lucrarea dr. Alecsandru Duțu *Revoluția din decembrie 1989. Cronologie*(38), a principalelor intervenții menite să convingă românii despre apariția și pericolozitatea acțiunilor securiștilor, deveniți între timp teroriști:

12:55. Mircea Dinescu Cere forțelor M.I. „să depună armele, să intre în cazărmi”.

13:20. Ion Caramitru „Securitatea nu a cedat încă!”.

- Mircea Dinescu La Sibiu „se mai trage cu tunurile în popor” și face un apel „către acești criminali să întrerupă vărsarea de sânge”.

13:25. Mihai Lupoi Face apel la securiști „să nu mai acționeze împotriva populației”.

14:10. Belu Zingher se adresează armatei să nu tragă în poporul român și să-l apere împotriva „bandelor de ucigași ai dictatorului Ceaușescu”.

14:45. Ion Iliescu Arată că „situația este oarecum stăpânită”. Se adresează securiștilor „să se trezească în acest ultim ceas, să se lepede de această clică ordinară, de trădători ai patriei”.

15:00. Teodor Brateș „Trupele de Securitate continuă să atace unitățile militare... Se trage și la Spitalul Județean de către trupele de securitate împotriva armatei noastre”.

- George Marinescu Informează că la Sibiu „se duc lupte intense la Casa Armatei între Securitate și Armată ... în jurul Spitalului se trage asupra mașinilor de salvare de către lunetiștii din Securitate și Miliție”.

- Teodor Brateș „Tot în Sibiu unitățile militare cer ajutor de urgență, aviația, cine poate să ajute să nu continue măcelul”.

15:30-17:00 Teodor Brateș „Aflăm că mulți securiști și-au dezbrăcat hainele lor și se dedau la jafuri. Asta ca să compromită poporul... Se spune că elementele acestea dușmănoase, securiști, au otrăvit apa de la Sibiu, la Timișoara”.

- Teodor Brateș La Sibiu „Securitatea continuă să tragă în Armată”.

- Teodor Brateș „Anumite elemente ceaușiste din fosta Miliție încearcă să se apropie de capitală, să organizeze o contralovitură”.

38. Dr. Alexandru Duțu, *Revoluția din decembrie 1989. Cronologie*, Ed. Institutului Revoluției Române din decembrie 1989, București, 2006, pp. 194-215.

– Teodor Brateş „Primim o informație, coloane blindate se îndreaptă, **detașamente de teroriști**, acei antiteroriști ... aceste detașamente criminale se îndreaptă spre clădirea Radioteleviziunii.”

În perioada imediat următoare se vor transmite informații despre aruncarea în aer a unor spitale, grădinițe și creșe, otrăvirea apei în diferite orașe, minarea diferitelor obiective (baraje ale unor lacuri de acumulare), atacuri asupra unor centre de colectare a sângelui.

Această „intoxicare” informațională, cu zvonuri care ulterior s-au dovedit a fi false și-a atins scopul. La nivelul întregii țări s-a declanșat o isterie colectivă, s-a instaurat o stare de suspiciune generală, consecințele fiind morții și răniții de după 22 decembrie 1989.

Exact în aceeași perioadă, din studiourile televiziunii se fac numeroase apeluri către populație ca aceasta să se organizeze.

13:25. Mihai Lupoi Cere ca gărzile patriotice, „să apere revoluția pe care noi o facem acum”.

– Mircea Dinescu „Să se formeze gărzi de apărare națională în fiecare oraș... poporul să ia puterea, să facă comitete în fiecare oraș... comitete de autoapărare”.

14:00-14:15. Gelu Voican Voiculescu Solicita constituirea de „comitete de autoapărare pentru a asigura liniștea și ordinea și disciplina la toate nivelele”.

14:50 Silviu Brucan În fiecare sat și oraș, să se constituie comitete cetățenești formate din oameni cinstiți, nepătați de anii dictaturii ceaușiste”.

15:00-15:20 Ion Iliescu –Se impune organizarea și asigurarea pazei bunurilor publice, a magazinelor și a tuturor instituțiilor. Cere ca asigurarea ordinii să fie făcută cu participarea „oamenilor muncii ... a poporului”.

15:30-17:00 Cazimir Ionescu Să se organizeze „în fiecare oraș, în fiecare sat, comitete cetățenești, care să mențină ordinea și să asigure trecerea pașnică de la dictatura feudală a ceaușiştilor la un regim democratic popular” să se apere „obiectivele industriale și toate instituțiile care vă vor aparține de-acum încolo cu adevărat”. Cere tuturor cetățenilor să fie „**foarte atenți la actele de diversiune care ar putea fi puse la cale de rămășițele dictaturii ceaușiste**”.

23:00 Victor Ionescu „În această noapte, nimeni nu are voie să doarmă în România. Trebuie să fim în stradă pentru a preveni actele ostile. **Noaptea este favorabilă trădătorilor și dușmanilor poporului.** Ieșiți în stradă, stimăți români! Vă așteptăm să ne apărați și pe noi ca să apărăm împreună democrația, România, și să evităm ca pe viitor să se mai instaureze dictaturi teroriste”.

Vom avea o mare surpriză analizând comparativ aceste cereri ale celor care erau în curs de a prelua puterea, cu ceea ce Nicolae Ceaușescu ordona în perioada 20-22 decembrie 1989.

20 decembrie Teleconferința de la ora 18:00. „În toate unitățile să se organizeze, din rândul oamenilor muncii, grupe speciale de apărare a ordinii, a întrerpinderilor, a instituțiilor pentru a nu fi necesar să se apeleze la unitățile militare decât în condiții deosebite”.

21 decembrie Teleconferința de la ora 18:00. „Să se constituie grupe de apărare a bunurilor întregului popor, a orașelor, a socialismului... bazate pe grupele patriotice, dar cu-

patriotice, dar cuprinzând pe cei mai buni activiști de partid, pe cei mai buni oameni ai muncii din toate domeniile”.(39)

22 decembrie ora 10:51 Comunicatul prezentat la radio și televiziune: „În București și în toată țara muncitorii să apere tot ce s-a realizat, suveranitatea și independența țării... Apelăm la clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate, la întregul popor, de a acționa cu înaltă răspundere pentru a întări ordinea și liniștea”.(40)

22 decembrie ora 11:30. Manifest difuzat cu ajutorul unui elicopter în centrul Bucureștiului: „MUNCITORI ȘI MUNCITOARE! Întreprinderea în care munciți ați clădit-o cu brațul, mintea și eforturile voastre. Apărându-vă locul de muncă și avutul fabricii.apărați munca pașnică, viitorul copiilor noștri”(vezi Anexa nr. 21).

Un lucru este sigur. În perioada 17-22 decembrie nici o întreprindere nu a fost atacată, această constatare fiind valabilă și perioadei de după 22 decembrie.

Pentru a-și menține legitimitatea în cazul lui Nicolae Ceaușescu sau pentru a o câștiga în cazul celor care preluau puterea toți își doreau obținerea sprijinului maselor, a celor mai buni reprezentanți ai acestora, inducând în rândul populației existența unui pericol inexistent huliganii și agențiile străine sau securiștii-teroriști.

Fără niciun scrupul, fără nicio jenă, doar rezultatul conta.

După 20 de ani de la acele evenimente constatăm de fapt că **toate victimele din perioada 17-22 decembrie, dar și după 22 decembrie vor aparține celor mai buni reprezentanți ai poporului.**

Conducătorii Armatei

La conducerea armatei se aflau stungarii, tinichigii sau ospătarii, care și-au început cariera militară între anii 1947-1953, când în armată fusese introdus un sistem de avansare aberant, prin care cei care se distingeau prin „pregătire profesională și prin devotament față de popor” puteau fi înaintați la gradul corespunzător „pregătirii lor, fără condiții de stagiu sau vechime”.

Începând cu ianuarie 1951 avansarea la gradul de general a devenit eminamente politică, ea presupunând respectarea unui set de criterii, dintre acestea prioritare fiind originea socială și devotamentul față de Partidul Comunist.

După fuga lui Nicolae Ceaușescu, omul momentului devine gen. Victor Atanasie Stănculescu. El nu dă nicio lovitură de stat, cum sunt tentați să prezinte desfășurarea evenimentelor unii istorici și ziariști, ci ia toate măsurile pentru respectarea planului privind înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu și preluarea puterii de către gruparea agreată și susținută de Moscova.

Nu putem fi așa naivi încât să credem că cei care au planificat desfășurarea evenimentelor au lăsat la voia întâmplării etapa cea mai importantă, preluarea puterii. Că absolut întâmplător gen. Victor Atanasie Stănculescu, din multiplele variante de acțiune pe care le avea la dispoziție, a ales să predea puterea grupării Ion Iliescu, considerându-l pe acesta cel mai viabil conducător posibil.

Scenariul inițial prevedea inclusiv izbucnirea conflictului între armată și securitate. Încă în ziua de 21 decembrie 1989 ora 17:00, Radu Ioanid anunța la Radio Europa Liberă că în orașele din vestul României au fost semnalate ciocniri între armată și securitate,

39. *Caietele revoluției*, nr. 2(4), 2006, pp. 59-60.

40. Alexandru Mihai Stoenescu, *op. cit.*, p. 388.

informație falsă, dar care prefigura desfășurarea viitoare a evenimentelor.(41)

Gen. Victor Atanasie Stănculescu este cel care face posibilă izbucnirea conflictelor între armată și securitate, în principal prin elaborarea în ziua de 22 decembrie 1989 ora 13:30 a Notei Telefonice nr. 39. Deși unii conducători militari cereau ca armata să rămână în cazărmi, acesta ordonă ieșirea militarilor pentru paza și apărarea unor obiective importante, la solicitarea noilor autorități în curs de instalare.

În această notă telefonică există o prevedere foarte suspectă: subunitățile care vor asigura paza acestor obiective „să nu tragă decât în situația în care sunt atacate de grupuri înarmate cu arme de foc”.

Se impun câteva precizări:

- La elaborarea unui ordin, comandantul ține cont de informațiile primite de la organele de specialitate. În niciuna din intervențiile sale ulterioare la diferite posturi de televiziune sau în presă gen. Victor Atanasie Stănculescu nu dă absolut niciun detaliu referitor la primirea unor astfel de informații.

- Gen. Victor Atanasie Stănculescu nu face nicio referire în acest ordin la componența grupurilor înarmate lăsând pe cei care vor executa misiunile de pază să-și identifice inamicul, ceea ce este foarte grav.

Este evident că singurii din România, care aveau armament și muniție la 22 decembrie 1989, în afara militarilor aparținând M.Ap.N., erau militarii de la Ministerul de Interne.

- Acest avertisment, alături de știrile false de la televiziune și radio, vor influența decisiv comportamentul militarilor în perioada imediat următoare.

Din ordinul gen. Victor Atanasie Stănculescu, col. Dragomir Aurel, „se apără” la Sibiu trăgând cu toate categoriile de armament asupra Inspectoratului Județean al M.I.

Deși în jurul orelor 15:00, gen. Gușă Ștefan ordonă din Studioul T.V.R. ca școlile militare din Sibiu și celelalte unități militare din oraș să se retragă imediat în cazărmi și să „nu se mai tragă absolut nici un foc”(42), gen. Victor Atanasie Stănculescu ordonă continuarea atacurilor asupra obiectivului aparținând M.I. Generalul trebuie să-și îndeplinească misiunea, altfel instigatorii din televiziune nemaiaivând cu ce impresiona milioane de români naivi.

Speriați de perspectiva de a răspunde pentru transformarea armatei în principala forță de represiune, dar și de chemarea adresată de Mircea Dinescu de a se alege „comandanți noi și de încredere” conducătorii militari se pun necondiționat la dispoziția grupului Ion Iliescu. Semnificativă în acest sens este intervenția gen. Mihai Chițac la Televiziunea Română în jurul orelor 14:00-14:15 care îndemna militarii „să sprijine actuala orientare politică în țara noastră” și „să fie în măsură oricând să dea o contralovitură, o ripostă hotărâtă oricăror ar încerca ... acele care ar încerca să zdruncine noua orientare politică, socialist-democratică în țara noastră”(43). Remarcabil este faptul că generalul habar nu are ce se va întâmpla în armată, dar cunoștea noua orientare politică.

Ca și gen. Victor Atanasie Stănculescu și gen. Mihai Chitac nu identifică pe cei în stare să pună în pericol noua conducere.

Ar mai fi de semnalat un aspect deosebit de important în crearea isteriei colective legată de acțiunile terorștilor. Există mărturii ale unor ofițeri care acuză conducătorii militari că s-ar afla în spatele acțiunii de dezinformare.

41. ***, E un început în tot sfârșitul, p. 318.

42. Alexandru Mihai Stoenescu, op. cit., p. 530.

43. Dr. Alexandru Duțu, op. cit., p. 200.

Col. Iordan Rădulescu, aflat la sediul C.C. mărturisește: „Auzind informațiile vehiculate, în special, prin intermediul Televiziunii referitoare la teroriștii care trăgeau din toate părțile și atacau sedii, mi-am amintit de aplicațiile din armată, de ceea ce se numeau Planurile de difuzare a informațiilor. Totul semăna izbitor de mult cu aplicațiile strategice pe care le făceam când lucram la Comandamentul Armatei a I-a din București. Mi-am dat seama că există intenția să se creeze un inamic, pentru a se justifica anumite acțiuni”.(44)

Col.(r) Marin Barbu, din Comandamentul Marinei Militare, din Constanța, relatează și el: „În ziua de 26 sau 27 decembrie, în jurul orei 10:00, la grupa operativă s-a primit informația „că o coloană mixtă de tancuri și T.A.B.-uri lungă de 5 km se află în deplasare cu capul coloanei la Crucea și are o viteză de 30-40 km/h. În acel moment, mi-am recunoscut expresiile folosite în Planul de difuzare a informațiilor despre inamic, întocmit pentru aplicația tactică din vara anului 1989. Acest plan se întocmea de către conducerea aplicației și cuprindea informații care, difuzate gradual, prin diferite mijloace, obliga participanții la adoptarea acțiunilor în funcție de interpretarea pe care o dădeau informațiilor despre inamic... De asemenea mi s-a părut bizar, în toată această perioadă, faptul că imediat după instalarea unor noi posturi telefonice interioare, începeau să curgă informații care mai de care mai alarmante”.(45)

Iată și relatarea col.(r) Vasile Floca din Centrul de Instrucție al Marinei Militare, din Mangalia: „Ceea ce m-a mirat în această perioadă este faptul că toate zvonurile apărute semănau izbitor cu Planul de difuzare a informațiilor jucat la ultimele aplicații de comandament. La o analiză mai atentă se va vedea că acestea nici măcar nu au fost adaptate conrespunzător situației. Cert este că toate aceste dezinformări și incitări la violență armată au fost difuzate, pentru unitățile din garnizoana din Mangalia, numai prin fir militar sau în rețeaua nebruiață a Marinei Militare”.(46)

La 22 decembrie 1989 ora 23:00 s-a anunțat la televiziune că întreaga putere în stat este preluată de Consiliul Frontului Salvării Naționale, acestuia subordonându-i-se Comitetul Militar Superior, care coordonează întreaga activitate a armatei și a unităților M.I. Membrii săi sunt integral responsabili pentru modul total inadecvat în care au condus operațiunile militare la nivelul întregii țări, soldate cu miile de victime nevinovate.

Niciunul din membrii acestui organ de conducere nu a fost cercetat de reprezentanții justiției, singurii trași la răspundere fiind comandanții de unități și militarii din ierarhia inferioară a armatei, care au executat ordinele primite.

Prin acțiunea coordonată a grupului de la televiziune și a conducătorilor militari s-a creat masa de manevră, formată din manifestații din stradă și militarii din structurile inferioare ale armatei, care vor lupta pentru apărarea „revoluției”, din rândul lor făcând parte toate victimele din această perioadă.

Demn de semnalat este faptul că niciunul din conducătorii ai Consiliului F.S.N. Central sau a Consiliilor Județene ale F.S.N. sau ai Comitetului Militar Superior nu au fost în vizorul teroriștilor, nefăcând parte din rândurile victimelor.

44. Romulus Cristea, *Revoluția. 1989*, Ed. Romania, Pur și Simplu, București, 2006, p. 126.

45. Remus Macovei, op. cit., p. 50.

46. Ibidem, p. 87.

III.5.2. RESPONSABILITĂȚI LA NIVELUL JUDEȚULUI CONSTANȚA

În 22 decembrie 1989 după ora 12:09 toate forțele militare aparținând M.Ap.N., cu excepția patrulilor din Constanța, care vor fi retrase în jurul orei 13:30, se aflau în cazărmi. În cazărmi se mențineau măsurile prevăzute pentru „alarmă de luptă parțială”.

Militarii urmăreau în birouri, cluburi sau dormitoare, cu uimire, ulterior în îngrijorare desfășurarea evenimentelor de la București, prezentate la televiziune (vezi Anexa nr. 22). Unele cadre erau îngrijorate în mod deosebit de scandările „fără comuniști!” având în vedere că majoritatea erau membri de partid.

Sediile Inspectoratului Județean ale M.I. și al Miliției Municipii erau ocupate de către manifestanți, orice ripostă armată din partea acestora fiind exclusă. Sediul Consiliului Județean al P.C.R. era ocupat, activiștii de partid și personalul administrativ părăsind clădirea. Din vechii conducători, doar fostul prim secretar Mihai Marina și fostul primar Marinică Gheorghe, erau reținuți în clădire, de către revoluționari.

Până în jurul orei 17:00 se constituiseră patru organe, care dispuse în locații diferite încercau să se implice în rezolvarea problemelor legate de desfășurarea normală a activităților în municipiul și județul Constanța.

În oraș deși era agitație – ca urmare a faptului că cetățenii își manifestau entuziasmul, produs de căderea lui Nicolae Ceaușescu – era relativ liniște, tulburată însă de zvonul că apa fusese otrăvită.

Începând cu ora 18:00, datorită ordinelor primite de la București contraamiralul Iordache Constantin ordonă ieșirea militarilor din cazărmi. Aceștia vor acționa în municipiul și județul Constanța până la mijlocul lunii ianuarie 1990. În această perioadă câteva mii de militari – utilizând armamentul ușor de infanterie, dar și mitralierele de pe T.A.B.-uri, tancuri, elicoptere și de pe navele marinei militare – sprijiniți de întreaga populație, se vor confrunta cu temuții „teroriști”, rezultând 118 victime.

La douăzeci de ani de la aceste evenimente știm că de fapt „teroriștii” nu au existat la Constanța și mai știm cine a produs victimele: militarii M.Ap.N. -110; militarii M.I. -3; luptătorii din Gărzile Patriotice -1; manifestanții 4.

Nu știm în schimb de ce s-au produs aceste victime.

Personal consider că patru au fost cauzele care au dus la această situație nefericită: lipsa de colaborare între conducătorii militari și organele de conducere nou apărute; dezinformarea și presiunea psihologică; conducerea și utilizarea necorespunzătoare a forțelor și mijloacelor avute la dispoziție de către conducătorii militari și indisciplina militarilor.

Lipsa de colaborare între conducătorii militari și organele de conducere noi apărute

În orașele reședință de județ, unde nu s-au produs manifestații până în 22 decembrie și în care în după-amiaza aceleiași zile s-au constituit Consilii ale F.S.N., sprijinite de armată, numărul victimelor a fost mult mai mic decât în Constanța (exemplific doar cu numărul decedaților – Alba Iulia 10; Galați 3; Slobozia 4; Ploiești -3; Bacău, Drobeta Turnu-Severin, Iași, Focșani, Oradea 1; în Baia Mare nu au existat victime).

La Constanța, agresarea conducătorilor militari, lipsa de tact și nerespectarea angajamentelor luate față de revoluționarii de către contraamiralul Iordache Constantin au dus la apariția și escaladarea conflictului, care a luat locul colaborării absolut necesare în acele momente dramatice.

Dacă la sediile Inspectoratului Județean al M.I. și Miliției Municipale unde revoluționarii nu au avut în frunte lideri autoritari militari și-au impus punctul de vedere, luându-i practic în subordine pe aceștia, la Consiliul Județean al P.C.R. situația a fost cu totul alta. Orgoliile și ambițiile personale, trăsăturile caracteriale total diferite ale celor doi lideri care s-au confruntat contraamiralul Iordache Constantin și Lazăr Cercel au făcut colaborarea imposibilă.

Cei de la Consiliul Județean al P.C.R. au încercat să atragă conducătorii militari alături de ei, incluzându-i în organele de conducere. Astfel în C.F.S.N.-ul condus de Lazăr Cercel au fost cooptați contraamiralul Iordache Constantin și gen. Popa George, iar în C.F.S.N.-ul condus de Lt.col. Maliciuc Ioan, a fost cooptat, la poziția 12 contraamiralul Iordache Constantin. Nici unul dintre ei nu va participa la acțiunile organizate de aceste noi organe, gen. Popa George se va izola la comandamentul Diviziei 9 Mecanizată, iar contraamiralul Iordache Constantin va constitui la Muzeul Marinei o altă structură de conducere, la concurență cu cea existentă la Consiliul Județean al P.C.R.

Demn de remarcat este faptul că în perioada lipsei de colaborare între conducătorii militari și organele de conducere nou apărute s-au înregistrat cele mai multe victime:

22 decembrie 6 răniți;

23 decembrie – 6 decedați; 15 răniți,

24 decembrie – 11 decedați; 40 răniți;

În loc ca militarii și revoluționarii să acționeze unitar, această perioadă este caracterizată de existența unui haos acțional.

Militarii și revoluționarii, fără a ști nimic unii despre ceilalți, trec la paza unor obiective și instalează puncte de control în întreg orașul.

Mai grav este faptul că unor revoluționari li se distribuie armament și muniție, aceștia prin acțiune haotică, deși nu produc victime, contribuie la amplificarea stării de tensiune și de suspiciune în oraș.

Marin Sârbu, poate cel mai entuziast tânăr revoluționar, mărturisește că singurul său scop în această perioadă a fost să primească o armă cu care să poată acționa împotriva dușmanilor revoluției. După ce este refuzat la Miliția Municipală și la Batalionul Trupe de Securitate din Palas, va primi un pistol mitralieră și 23 cartușe de la Mirea Nicolae, responsabilul depozitului de armament al G.P. din depoul C.F.R. Palas în ziua de 23 decembrie. „Acesta mi-a predat în baza buletinului de identitate un pistol AK-47 și un încărcător cu 23 cartușe de război precum și o legitimație de port armă. Menționez că legitimația purta antetul C.F.S.N., Comitetul de Organizare” (vezi Anexa nr 10).

Va fi trimis să acționeze în zona C.E.T. de către Mirea Nicolae, deoarece C.F.S.N.-ul de la Casa Albă anunțase să în acea zonă din două Dacii negre se execută foc. În zona podului IPMC, Marin Sârbu împreună cu trei colegi instalează un filtru și oprește cele două autoturisme „în fiecare autoturism se aflau câte patru bărbați civili, având asupra lor pisotoale și pistoale mitralieră, purtând pe braț banderole tricolore și având un drapel tricolor cu stema decupată. S-au legitimat prezentându-ne legitimația de port armă asemănătoare cu a mea, având antetul C.F.S.N. Ne-au spus că aveau misiunea de a se deplasa către zona industrială unde existau informații că se trage”. În zonă va sosi un autoturism Aro de armată din care a coborât un ofițer care i-a acuzat pe cei din Dacii

că au executat foc în zona CET. „Aceștia au recunoscut că au deschis foc întrucât fuseseră atacați”.

Ulterior, Marin Sârbu și colegii săi vor trage la gară, împreună cu militari din trupele de securitate care asigurau paza depozitului Chimpex, asupra clădirii principale, dar și la podul IPMC, împreună cu militarii de la o unitate de „verzi”. Va preda armamentul și muniția rămasă abia în ziua de 8 ianuarie 1990.

Acestui om, de o sinceritate debordantă, ca și colegilor săi, nu li se poate reproșa nimic. Poate că măcar acum, luând cunoștință de relatările acestui revoluționar, colegii săi care în decembrie 1989 se aflau în Casa Albă, susținând că „armata să-și vadă de treaba ei, iar noi de treaba noastră”, vor înțelege că atunci s-au aflat într-o gravă eroare.

Închipuiți-vă că în după-amiaza zilei de 22 decembrie, în sediu la Casa Albă, revoluționarii și militarii ar fi întocmit un plan concret de acțiune în care să fie prevăzute obiectivele de apărare și efectivele destinate acestui scop; locurile unde să fie instalate punctele de control, de către cine și modul de acțiune a personalului care să îndeplinească această misiune; modalitățile de ținere a legăturilor cu cei aflați în misiune; realizarea unui sistem unic de culegere și verificare a informațiilor; modalitățile de prevenire a populației în cazuri speciale.

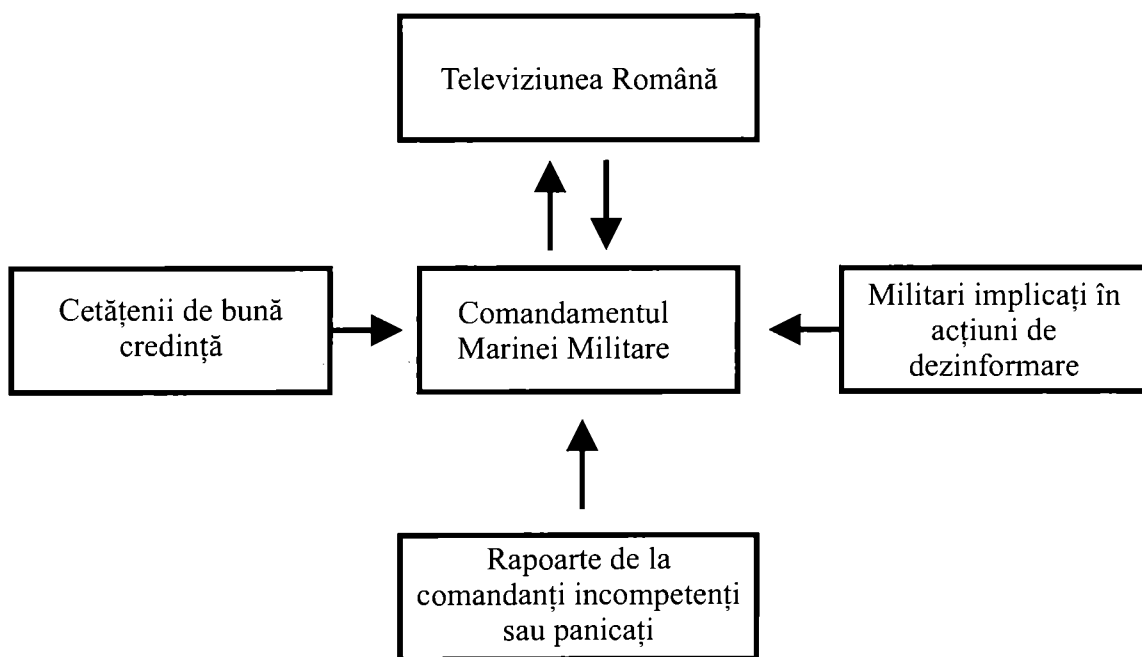
Rățiunea cu această ocazie, a fost învinsă de orgolii, iar constănțeni nevinovați au plătit un tribut greu și nemeritat.

Dezinformare și presiune psihologică

Planul de dezinformare inițiat de la București prin Televiziunea Română și-a atins pe deplin scopul la Constanța.

S-a instaurat teama, deruta și panica în rândul civililor și militarilor. Au apărut suspiciuni între forțele participante la apărarea revoluției. Prin luarea unor decizii emoționale de către unii comandanți, au fost provocate erori militare soldate cu morți și răniți.

Schematic, sursele care au produs dezinformarea la Constanța pot fi prezentate astfel:

Surprinzător din această schemă lipsesc elementele specializate de cercetare aparținând Centrului de Scafandri din subordinea directă a Comandamentului Marinei

Militare, dar și cercetașii din B. 185 Cc. și de la companiile de cercetare din organica regimentelor mecanizate, din subordine Diviziei 9 Mecanizată.

Aceste elemente au fost folosite doar în acțiunile de pază a unor obiective, comandanții fiind astfel privați de informații corecte despre ce se întâmplă în teren, și nu au avut instrumentul cu care să poată verifica sumedenia de informații și zvonuri cu care s-au confruntat.

Acțiunea de dezinformare a populației prin televiziune au continuat. Astfel, în seara zilei de 23 decembrie, Ion Iliescu într-o intervenție la televiziune afirmă următoarele:

„Datorită acțiunilor criminale ale unor bande de teoriști, instruiți special pentru lupta împotriva maselor populare și apărarea dicatotorului, activitatea noastră nu s-a putut desfășura normal în cursul acestei zile. Am fost nevoiți să dăm prioritate acțiunilor coordonate de luptă împotriva teroriștilor. Existența acestor teroriști, a unor indivizi fanatizați, care acționează cu o cruzime fără precedent, trăgând în locuințe, în cetățeni, provocând victime în rândul militarilor, este încă o expresie elocventă a caracterului antipopular al dictatorului Ceaușescu... De fapt, trebuie să vă spunem că nu este vorba de un număr mare de elemente teroriste, dar acestea sunt special instruite și dotate pentru acțiuni de acest gen. În cele mai multe cazuri ei reușesc să îngreuneze activitatea unităților militare pentru că teroriștii acționează din clădirile locuite, chiar din apartamente, ceea ce face dificilă folosirea tehnicii militare, intervenția armatei, care trebuie să evite cât mai mult pierderile în rândul cetățenilor... Teroriștii sunt organizați ca pușcași, dotați însă bine cu armament și instruiți în mod deosebit... De asemenea, trebuie să vă spunem că teroriștii nu sunt în uniforme. **Ei sunt civili.** De multe ori caută să creeze confuzie, și-au pus și baderole ca să fie confundați cu oameni din formațiunile de apărare organizate de cetățeni și creează astfel confuzii. **Împușcă din orice poziție**”.(47)

Transmiterea unor astfel de știri a influențat hotărâtor moralul militarilor din dispozitivele de pază, de la punctele de control sau aflați în misiuni de patrulare, determinând deschiderea precipitată sau chiar nejustificată a focului, de multe ori victimele fiind civili care doreau să sprijine acțiunile militarilor.

Transmiterea de la Comandamentul Marinei Militare la conducerea armatei a unor informații false, produc și astăzi un sentiment de jenă militarilor de carieră. Incompetența sau reaua voință sunt cauzele intoxicării conducerii armatei cu informații de o gravitate extremă despre desanturi maritime la Costinești și Vadu, desantul aerian de la Babadag sau despre atacarea aeroporturilor Mihai Kogălniceanu și Cataloi. Pe nu se știe ce căi, aceste informații ajungeau la televiziune, contribuind la amplificarea panicii la nivelul întregii țări.

Cetățenii de bună credință, impresionați de ceea ce vedeau la televizor, vor suna cu sutele, anunțând la sediile C.F.S.N.-ului din Constanța sau al unităților militare iminente atacuri teroriste, descoperirea unor teroriști, securiști sau arabi și a locurilor în care aceștia își desfășoară activitatea, solicitând cu insistență intervenția armatei. În toate cazurile în care s-a intervenit la Constanța sau în alte localități, informații s-au dovedit a fi false.

Adevătații teroriști au fost unii comandanți incompetenți sau panicați care transmit pe bandă informații false. Redau câteva astfel de informații extrase din Jurnalul de operații al Marinei Militare:

22 decembrie, ora 21:47 . Cpt.r.1. Stoleru „în zona punctului de comandă Tuzla au fost parașutați teroriști”.

47. xxx, *Anul nou se naște în sânge*, pp. 283-284.

23 decembrie, ora 11:30 Cpt.r.l. Stoleru „o trupă de teroriști semnalată la Corbu”.

23 decembrie, ora 20:11 Dn. 545 Art.C(48) „are o informație că mai multe elicoptere desantează tanchete la nord de Midia(Vadu), sunt 20-30 de elicoptere”.

23 decembrie, ora 22:03. Brigada 4 Gr. „la Sfântu Gheorghe a început o desantare”.

23 decembrie, ora 22:27 Aeroportul Mihail Kogălniceanu „a fost înconjurat din trei părți de trupe de desant din circa 30 de elicoptere”.

23 decembrie ora 23:54 Brigada 4 Gr. „a fost doborât un elicopter la Hanul Piraților”.

25 decembrie ora 01:44 Dn. 545 Art.C. „a fost atacată dinspre mare Bateria I/Dn. 545 Art.C de la Mamaia Sat”.

25 decembrie ora 02:00 Dn. 545 Art.C „luptele sunt mai intense ca prima dată”.

25 decembrie ora 03:26 Dn. 545 Art. C. „din nou Bt.Art.C./Midia este atacată dinspre mare”.

25 decembrie ora 03:40 Dn. 545 Art.C. Cpt.r.l. interpretează că dinspre mare vin în valuri vedete de debarcare”.

Semnificativ este faptul că nici unul dintre comandanții acestor structuri militare nu ai fost trași la răspundere, nu au fost schimbați din funcție pentru incompetența de care au dat dovadă pe timpul evenimentelor din acea perioadă.

Dar cele mai semnificative sunt rapoartele/ordinele preluate din același Jurnal de operațiuni al Marinei Militare, legate de incidentele de la Gara CFR Constanța.

– 23 decembrie,

- ora 18:00 dintr-un accelerat din gară se trage (de fapt trăsesse un ofițer de marină).
- Ora 18:29 gara Constanța este ocupată de securitate și se trage intens (nu a existat picior de securist, cei care trăgeau erau elevi de la I.M.M.).
- Ora 18:30 Contraamiralul Iordache Constantin ordonă col. Anghel să trimită la Gară pompierii și grupe de intervenție că este un incendiu mare (fals). Centrul de Scafandri să trimită un pluton la Gară (aceștia vor fi confundați de către elevi cu teroriștii, asupra lor trăgând până au terminat muniția).
- Ora 19:09 Contraamiralul Iordache Constantin vorbește cu Col. Buriu despre intervenția de la Gară cu blindate (asta mai lipsea).
- Ora 19:30 Contraamiralul Iordache Constantin ordonă Brigăzii 4 Securitate care a prins un palestinian la gară, să-i urmărească pe ceilalți 11 care se retrag spre Palas (este adevărat că au fost trimiși militari de la trupele de securitate, dar militarii de la gară nu au fost anunțați, în ultima clipă evitându-se deschiderea focului asupra acestora de către militarii U.M.01239 Topraisar. Falsă informația cu palestinienii).
- Ora 19:39 gara a fost eliberată. S-au prins 2-3 indivizi de către plutoanele marinei și de către Securitate și se urmăresc ceilalți. (au fost reținuți 3 bețivi între linii, de către elevi. Urmează s-a executat de către Centrul de Scafandri, această acțiune soldându-se cu victime nevinovate).

După cum se poate observa, toate aceste informații au fost false, iar în urma măsurilor ordonate 4 constănțeni au murit și alți 6 au fost răniți. La așa informații așa măsuri și așa rezultate!

Implicarea unor militari în acțiunile de dezinformare este indubitabilă. În afara aspectelor prezentate în capitolul anterior, ar mai fi de consemnat că nici nu era instalat bine un telefon pe fir militar sau civil că începeau să ajungă informații care mai de care mai alarmante și mai fanteziste. Ceea ce părea ciudat pentru militarii care recepționau, consta în faptul că textul unora din acestea, venite de la persoane civile, cuprindeau termeni specifici militari. Astfel o femeie din zona Tomis Nord comunica: „Bărți pneumatice de asalat” străbat lacul Tăbăcării.

S-a constatat de asemenea existența unei concordanțe, între acțiunile unor forțe despre care aveau cunoștință un număr limitat de cadre din comandamente și informațiile către alte elemente aflate în dispozitive de luptă, prin care aceste acțiuni erau atribuite „teroriștilor”. Cei mai năpăstuiți au fost elicopterisții, care nici nu decolau bine, că erau luați în primire cu foc de pe uscat, dar și de pe navele militare, aceste forțe fiind anunțate că vor fi atacate de elicoptere teroriste...

Conducerea și utilizarea necorespunzătoare a forțelor și mijloacelor avute la dispoziție

Conducerea acțiunilor militarilor reprezintă totalitatea acțiunilor desfășurate în baza prevederilor regulamentelor militare, în vederea pregătirii și ducerii luptei.

Marea problemă pentru militarii români în decembrie 1989 o reprezintă faptul că regulamentele militare nu conțineau nicio referire la lupta împotriva „teroriștilor”. Conducătorii militari de la Constanța, ca și cei din restul țării, de altfel, au folosit toate mijloacele avute la dispoziție tunuri, tancuri, T.A.B.-uri, elicoptere, rachete A.A. și nave militare ca în acțiunile clasice de luptă. Acești comandanți nu s-au putut adapta la situația reală existentă, pregătirea acumulată pe timpul aplicațiilor pe hartă sau de comandament cu transmisiuni în teren, fără trupe – toate încheiate cu calificative foarte bune dovedindu-și din plin ineficiența.

Cel care a condus permanent desfășurarea acțiunilor militare a fost Comandamentul Marinei Militare.

Acesta primea ordine la un moment dat de la punctele de conducere militară instalate la Ministerul Apărării Naționale, la Comitetul Central și Televiziune. Începând din seara de 22/23 decembrie ordinele vor veni de la Comitetul Militar Superior, condus de gen. Militaru Nicolae.

În după-amiaza zilei de 22 decembrie, generalul Pancea Marin, aflat la Brăila, care se prezintă ca noul șef al Marelui Stat Major, ia și el legătura cu principalele garnizoane din Dobrogea, pentru a generaliza „acțiunile specifice” pentru victoria revoluției.

Militarii din Divizia 9 Mecanizată, aflată în subordinea Armatei a 2-a, așteptau ordine care întârziu să apară, din cauză că la Buzău, cei din comandament se arestau și se eliberau după interese numai de ei știute.

O parte din unitățile din Dobrogea, subordonate altor comandamente, primeau ordine pe linie operativă de la acestea, care nu întotdeauna erau în concordanță cu cele primite de la Comandamentul Marinei Militare. Exemplific situația de la Aeroportul Mihail Kogălniceanu, unde de la Comandamentul Marinei Militare s-a comunicat că vor primi întărire o subunitate de grăniceri, care să înlocuiască militarii U.S.L.A., care fuseseră arestați. De la Comandamentul Aviației Militare se ordona arestarea grănicerilor, iar de la Marele Stat Major se ordona instruirea acestora și introducerea lor în dispozitiv.

De la Televiziune poetul național Mircea Dinescu cerea și el imperativ „să se aleagă comandanți noi și de încredere”.

De aceea se poate afirma că în această perioadă a existat un haos în conducere care s-a repercutat în mod deosebit asupra executanților direcți ai ordinelor contradictorii care veneau de pretutindeni.

În garnizoana Constanța s-au manifestat două atitudini contrare privind aprobarea efectivelor de militari pentru apărarea diferitelor obiective.

Pe deoparte s-a manifestat de către contraamiralul Iordache Constantin, o maximă sollicitudine la cererile venite de la conducătorii unor obiective sau la sesizarea diferitelor persoane privind trimiterea unor militari pentru pază, apărare și intervenție. Nu conta că militarii respectivi, erau elevi ai Institutului de Marină Militară, inclusiv din anul I, care nu executaseră decât o ședință de tragere și care nu aveau măcar o vagă pregătire pentru lupta în localitate sau pe timp de noapte.

Nu întâmplător mânuirea imprudentă a armamentului va produce 12 victime (6 decedați și 6 răniți).

Contraamiralul Iordache Constantin justifica scoaterea în oraș a elevilor, inclusiv din anul I, prin faptul că majoritatea efectivelor Marinei Militare, în perioada 22-24 decembrie 1989, erau pe navele militare, care realizaseră dispozitivul de luptă în Marea Neagră.

Pe de altă parte s-a manifestat atitudinea reținută a gen. Popa George, comandantul Diviziei 9 Mecanizată, care sub diferite pretexte, până în dimineața zilei de 24 decembrie a limitat ieșirea din cazărmi a militarilor la strictul necesar.

Contraamiralul Iordache Constantin nu respectă ordinul gen. V. Stănculescu privind obligativitatea punerii de acord cu reprezentanții organelor locale, pentru stabilirea priorităților în asigurarea pazei obiectivelor civile de importanță deosebită. Abia în dimineața zilei de 24 decembrie la Casa Armatei, reprezentanții armatei și ai organelor de conducere de la Casa Albă și sediul Inspectoratului Județean al M.I. vor rezolva această problemă.

Constituirea detașamentelor pentru îndeplinirea misiunilor a constituit o problemă deosebită pentru comandanții de unități. Din cauza lipsei efectivelor cadre și militari în termen detașamentele se constituiau din militari de la mai multe subunități, iar la comanda acestora erau numiți ofițeri sau subofițeri care nici măcar nu îi cunoșteau pe aceștia.

De asemenea, încadrarea funcțiilor de trăgători cu armamentul principal și a ochitorilor la mitralierele de pe T.A.B. s-a făcut aleatoriu, foarte puțini fiind cei care executaseră cel puțin o ședință de tragere cu aceste categorii de armament.

O situație aparte o reprezentau detașamentele formate din unitățile de arme – tancuri, artilerie, transmisiuni, aviație, marină dar și din secțiile de reparații armament și tehnică, batalioanele de aprovizionare și transport și școlile de șoferi care se vor constitui în subunitățile de infanterie.

Militarii din compunerea acestora aveau o precară pregătire militară generală și insuficiente deprinderi în mânuirea armamentului de infanterie.

Exemplific prezentând compunerea detașamentului din U.M.01527 Basarabi: 12 cadre (3 ofițeri, 9 maiștri militari și subofițeri) și 18 militari în termen (4 calculatori, 2 meteo, 4 topografi, 5 servanți, 3 șoferi). Nu este întâmplător faptul că la singura misiune executată au rănit, din eroare, 3 civili.

La Institutul de Marină Militară, conform mărturiei lt.cdr. Marian Traian, care în decembrie 1989 era student în anul III la Facultatea de navigație, Secția Militară, detașamentele se vor constitui pe subunități organice.

Aici vom întâlni un alt aspect descris de către profesorul universitar Dumitrașcu Gheorghe: „Am rămas uimit să constat starea de profundă nemulțumire a tinerilor pe de o parte împotriva comportamentului unor ofițeri în raporturile cu studenții, iar pe de altă parte

împotriva nehotărârii Comandamentului. Peste un număr de zile am înțeles gestul lor, de a se rupe de Institutul Militar, dar atunci am gândit că într-o viitoare luptă câțiva dintre ofițerii lor ar putea primi câte un glonț în spate”.

Dacă în zilele de 17 și 18 decembrie „precizările gen. Vasile Milea” au fost prelucrate până la nivelul ultimului soldat, după 22 decembrie conținutul N.T. nr. 39 referitor la uzul de armă, - prin care se ordona ca subunitățile înarmate care asigurau paza unor obiective să nu tragă decât în situația în care sunt atacate de grupuri înarmate cu arme de foc nu va fi adus la cunoștința celor care au îndeplinit diferite misiuni.

În aceste condiții militarii, panicați și speriați, au tras în tot ce părea suspect: autovehicule (civile și militare), clădiri indicate de civili panicați, persoane cu comportament aparent necorespunzător.

La sediul Inspectoratului Județean al M.I., după venirea militarilor cuvântul de ordine a fost „trageți în tot ce mișcă”. În nopțile de 22/23 și 23/24 decembrie aici se vor înregistra 1 decedat și 4 răniți.

Căpitaul r.l. Raica Dumitru, cel care era comandantul militar unic, întrebat cum de a fost posibil acest lucru, are un răspuns stupefiant pentru un om care a purtat o astfel de responsabilitate: „Vinovați sunt cei mici, nu m-am ocupat de așa ceva. Eu conduceam Brigada de Securitate, Brigada de Grăniceri și Grupul Județean de pompieri”!

Militarii care plecau în diferite misiuni în afara cazărmilor, nu li se explica în amănunt specificul misiunii, iar odată plecați nu mai erau informați asupra situației reale din municipiul sau județul Constanța.

În toate garnizoanele dobrogene sunt trimise patrule fără consemne, fără itinerariu de patrulare, fără semnale de recunoaștere. Deși în chemarea C.F.S.N. din 23 decembrie 1989 se afirmă că patrulele acționează în perfectă colaborare, realitate este cu totul alta (Vezi Anexa nr. 23). Semnificativă în acest sens este mărturia col. Ciucur Ion: „Armata care primea sarcina să intervină pentru întronarea ordinii patrula haotic pe străzi, fără nicio coordonare, fiecare unitate militară acționând separat, cum o ducea capul”. Este de remarcat faptul că pe timpul îndeplinirii unor astfel de misiuni 9 militari au fost răniți, dar nu de teroriști ci de proprii colegi.

În Constanța, dar și în principalele localități ale Județului Constanța, se instalează puncte de control (filtre). Dacă astăzi, militari români profesioniști se antrenează luni de zile pentru a putea îndeplini astfel de misiuni în teatrele de operații, în 1989 oricine instala oriunde puncte de control. Militarii, luptătorii din Gărzile Patriotice, revoluționarii toți ajutați de civili binevoitori vor instala uneori din 150 în 150 de metri filtre. În 24 decembrie Comandamentul Militar al județului Constanța hotărăște interzicerea circulației între orele 17:30 și 6:30 cu mașinile proprietate personală și publică un comunicat în acest sens la ziarul Cuget Liber din 26 decembrie 1989 (vezi Anexa nr 24). În perioada 24-26 decembrie, până la publicare, când această hotărâre era în vigoare, cetățenii simpli nu au știut de existența acesteia, iar după 26 decembrie un număr mic de cetățeni vor lua cunoștință de conținutul documentului. În aceste condiții, având în vedere și lipsa de comunicare între ele, dar și între ele și centrul de comandă, aceste puncte de control au făcut mai mult rău decât bine. Cert este că din cauza acestora 5 constănțeni și-au pierdut viețile, alți 22 au fost răniți. Paza obiectivelor s-a făcut prin aplicarea sistemului de pază militară dispusă în interiorul obiectivelor. Stabilirea sistemului de pază s-a făcut, de regulă, în colaborare cu reprezentanții obiectivului apărat, ținându-se cont de specificul fiecăruia. Consemnele sunt stabilite de cei care instalează subunitățile, de multe ori fără a avea pregătirea necesară

pentru astfel de atribuție, specifică lucrătorilor dintr-un Stat Major. Nicăieri nu s-au legalizat aceste consemne prin **documente scrise**. De asemenea, subunitățile aflate în paza obiectivelor civile nu li s-au stabilit măsuri de cooperare cu subunitățile vecine sau cu cele care trebuiau să intervină în cazul unui atac asupra obiectivului.

La Gara CFR Constanța, subunitățile din U.M.02192 și 01239 acționează independent una de alta iar atunci când militarii de la Centrul de Scafandri vin în sprijinul celor de la Gară în lupta cu „teroriștii”, sunt întâmpinați cu foc.

Comandanții garnizoanelor militare nu coordonează realizarea dispozitivelor militare de pază și apărare a unităților din subordine. La Mihail Kogălniceanu comandant garnizoană mr. V. Ursachi și la Mangalia comandant Garnizoană contraamiral Boian au loc „dueluri de foc”, în special pe timp de noapte între militari aparținând unor unități vecine.

Pe platformele unde existau mai multe unități militare zona Institutului de Marină Militară din Constanța, zona U.M.01248 și 1549 la Medgidia, dar și la Mangalia fiecare comandant a realizat de regulă un dispozitiv de pază circular ca în timp de pace în jurul comandamentului. Numai norocul a împiedicat ca în incidentele produse de câini, măgari sau alte animale, să nu-și piardă viața niciun militar.

La Constanța, abia în ziua de 24 decembrie 1989, după două nopți tragice contraamiralul Iordache Constantin adună toți comandanții forțelor din municipiu și stabilește responsabilități clare de pază, apărare și patrulare împărțind orașul în 6 zone precum și un sistem de indicative, semne și semnale, toate acestea având consecințe pozitive și contribuind decisiv la diminuarea numărului de victime.

În această perioadă a funcționat din plin, contribuind la evitarea unor incidente cu consecințe foarte grave, **conducerea bazată pe talentul, experiența și inspirația micilor comandanți**. La Nicolae Bălcescu și Medgidia, prin evitarea deschiderii focului cu armament greu asupra unor autobuze și autodube pline cu civili, s-au prevenit adevărate catastrofe. La Neptun, inspirația unui ofițer, dar și norocul, au evitat repetarea evenimentelor de pe aeroportul Otopeni.

Preocuparea scăzută pentru asigurarea coordonării neîntrerupte a acțiunilor de luptă a tuturor subunităților militare între ele, dar și cu celelalte forțe participante, în timp, spațiu și pe misiuni a constituit una din cele mai grave deficiențe manifestate în această perioadă.

Doar astfel pot fi explicate incidentele din portul Mangalia, de la releul de televiziune Tuzla, dar și cele în care au fost implicat elicopterele de la U.M.02010 Tuzla.

Comandantul garnizoanei Mangalia, contraamiralul Boian, nu a luat măsuri de anunțare a tuturor unităților din portul Militar despre misiunea de patrula executată de o șalupă aparținând Diviziei 42 Maritime, în cursul nopții de 23/24 decembrie.

În aceste condiții, asupra șalupei 512 se va executa foc cu toate categoriile de armament de pe navele din port, în acest incident un maestru militar pierzându-și viața, iar doi militari în termen fiind răniți.

De la Comandamentul Marinei Militare se ordonă, în noapte de 22/23 decembrie ca două subunități una aparținând U.M. 01727 Agigea și alta aparținând U.M. 02132 Mangalia să asigure paza releului TV de la Tuzla. Militarii din Agigea ajung primii la obiectiv, iar la apariția marinarilor, considerându-i teroriști execută foc asupra acestora. În acest incident un ofițer de marină este împușcat mortal.

În ziua de 23 decembrie 1989 orele 07:00 - 11:20 elicopterele nu numărul 76 (echipajul compus din mr Fulgeanu Petre, mr. Vasiliu Viorel, m.m. Bulgaru Vasile, m.m. Mândrescu

Viorel), numărul 82 (echipajul compus din mr. Toma Dumitru, cpt. Rusu Aleodor, m.m. Donone Stroe, m.m. Popa Nicolae) și nr. 89 (echipajul compus din col. Serghei Eftimie, cpt. Enache Mihai, m.m. Deleanu Gheorghe, m.m. Petrea Ștefan) conduse în zbor de Mr. Toma Dumitru, au primit misiunea din partea Comandamentului Marinei Militare de a executa cercetarea aeriană și vânătoarea liberă pe traiectul Tuzla Platforma de Foraj Marin Sf. Gheorghe Deltă Uzlina. Pe timpul executării măsurii, militarii marinari de pe navele aflate în misiune pe mare, vor trage asupra elicopterelor fără a le lovi.

De asemenea, asupra elicopterului nr. 85, al cărui echipaj era format din mr. Gașu Vasile, cpt. Țircă Ionel, m.m. Ciubotariu Neculai, m.m. Baci Ion, în ziua de 24 decembrie s-a deschis focul de către militari aparținând U.M.02192 fără a se înregistra victime.

Indisciplina militarilor

Indisciplina militarilor, atât a cadrelor cât și a militarilor în termen, a stat la baza unor incidente soldate cu morți, răniți și pagube materiale.

Comandantul detașamentului care apăra C.E.T. Constanța care stabilise regulile de pază și parolele pentru acest obiectiv, în condițiile de panică și stres existente, va fi împușcat de un subordonat, aflat în post, deoarece nu a comunicat parola solicitată de acesta, fiind confundat cu un terorist.

Fapta Cpt. Nagy de la Centrul de Scafandri care înarmează un civil, Bâzga Marian, care sprijinea acțiunile scafandrilor la Gara CFR Constanța, cu un pistol mitralieră, 6 încărcătoare de muniție de război, aruncător de grenade cu 2 grenade și un cuțit specific militar, reprezintă o gravă încălcare a regulamentelor militare, care ar fi putut avea consecințe tragice. Noroc că acest civil nu a folosit aceste mijloace puse cu atât generozitate la dispoziție de către cadrul militar.

Părăsirea comenzii de către comandantii unor detașamente a avut și ea urmări tragice. Militarii de la bariera de pe Filimon Sârbu, care în ziua de 25 decembrie au produs 3 victime prin împușcare (1 mort și doi răniți) erau singuri în stradă, comandantul lor fiind undeva la căldură, într-o încăpere din apropiere.

Cei 20-25 elevi de la Institutul de Marină Militară, din grupa a II-a compania 16 sunt abandonați de comandantul lor, cpt.r.3. Gheorghiu, odată cu împrăștierea acestora în clădirea de la Casa Albă. Nu vor mai primi niciun ordin de la acesta, în perioada următoare acționând la sugestia unor civili la scotocirea unui tunel din parcul din fața Casei Albe și la verificarea clădirii în construcție de pe malul mării aparținând P.C.R.

Militarii detașamentului de la U.M. 01527 Basarabi, deși avea misiunea să verifice via din spatele Bisericii de cretă, părăsesc misiunea, implicându-se în rezolvarea unui conflict izbucnit între romii din „orașul de carton”, producând rănirea gravă a trei civili.

Consumul exagerat de băuturi alcoolice s-a manifestat din plin la nivelul comandamentelor de mari unități, al subunităților aflate în cazărmi, dar și a celor aflate în diferite misiuni în afara acestora.

Un rol important l-au avut în acest sens civilii, care odată cu mâncarea oferită militarilor aflați în stradă, le-au pus la dispoziție și cantități importante de băuturi alcoolice. Astfel Rizea Aurel afirmă că militarii tanchiște de la U.M. 01347, care în seara zilei de 24 decembrie vor fi implicați în incidentul de la Cișmea, soldat cu rănirea gravă a 5 persoane, erau în avansată stare de ebrietate.

La rândul său, Bâzga Marian relatează referitor la acțiunile militarilor de la Gara CFR Constanța :”Între scafandrii și studenții marinei militare rămași în zonă nu a existat o coeziune deplină, existând de multe ori divergențe între ei, poate și pentru faptul că mulți dintre comandanții studenților se aflau în stare de ebrietate”.

Tot pe fondul consumului exagerat de băuturi alcoolice, la Compania Protecție Antichimică / Divizia 9 Mecanizată, un ofițer rănește un militar în termen, după care se sinucide.

III.6. Concluzii

Ca urmare a celor prezentate în acest capitol consider că la Constanța nu mai este de actualitate celebra întrebare „Cine a tras în noi după 22?”.

Este o certitudine că patru victime au fost produse de manifestații, una de un luptător al Gărzilor Patriotice, iar 113 de către militari (3 aparținând M.I. și 110 aparținând M.Ap.N.).

Din cele prezentate se desprind încă o certitudine faptul că nicio victimă nu este rezultatul invizibililor „teroriști”.

Personal, îmi permit să afirm că la Constanța nu trebuia să existe nicio victimă.

De asemenea, responsabilitățile sunt foarte clare. Nu elevii Institutului de Marină Militară sau soldații, stresați, panicați și obosiți, care au executat foc sunt adevărații vinovați.

Din lașitate sau complicitate, reprezentanții justiției, deși cunoșteau adevărații vinovați, au tergiversat dosarele finalizate în majoritatea cazurilor cu N.U.P, nu au transmis cetățenilor informații privind numărul total al victimelor și ceea ce este mai grav, adevăratele responsabilități. S-a consemnat în toate cazurile cine a tras, dar niciodată nu a fost tras la răspundere cel care a dat ordinul.

În opinia mea responsabilitățile sunt foarte clare.

La nivel central:

- membrii C.F.S.N. și reprezentanții televiziunii și radioului, care printr-o sofisticată operație de intoxicare informativă, au indus o stare de neîncredere, suspiciune și nesiguranță în rândul civililor și militarilor, transformată în timp în panică și derută.
- membrii Consiliului Militar Superior, care au condus toate acțiunile militare la nivelul întregii țări, dând dovadă de incompetență sau rea credință.
- conducătorii militari, la nivel central și local, implicați în activitatea de dezinformare a militarilor.

La nivel local:

- reprezentanții revoluționarilor, incapabili în perioada 22-24 decembrie 1989 să comunice cu reprezentanții armatei.
- conducătorii militari locali, în special din Comandamentul Marinei Militare, incapabili să utilizeze eficient forțele și mijloacele avute la dispoziție.

CAPITOLUL IV. CINSTIREA MEMORIEI VICTIMELOR

IV.1. EROII MARTIRI CONSTĂNȚENI

Toate regimurile post-comuniste Ion Iliescu, Emil Constantinescu și Traian Băsescu au manifestat o preocupare constantă pentru crearea unui cadru legislativ coerent, care să acorde unele drepturi revoluționarilor.

În anul 1990 a fost aprobată Legea nr. 42 Pentru cinstirea memoriei eroilor martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora și răniților din timpul Revoluției din decembrie 1989. În conformitatea cu prevederile acestei legi, îmbunătățite în 1992 și 1996, în evidența Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor erau înregistrați, la începutul anului 2004, următoarele categorii de revoluționari:

- eroii martiri 1059;
- decedați în legătură cu evenimentele 85;
- urmași eroi martiri 2361;
- răniți în revoluție 2831;
- reținuți 760;
- răniți în legătură cu evenimentele 307;
- luptători cu merite deosebite – 21.853.

Toți acești revoluționari au fost luați în evidență ca urmare a unei cereri depuse pentru a putea beneficia de prevederile legii. Un mare număr de participanți la evenimentele din decembrie 1989 nu au depus cereri, unii din indiferență alții considerând că ei au acționat atunci nu pentru a obține privilegii, ci pentru realizarea unor idealuri.

În județul Constanța erau luați în evidență 1298 de revoluționari, din care 25 eroi martiri.

Odată cu aprobarea Legii 341/2004 Legea Recunoștinței față de eroii martiri și luptătorii care au contribuit la victoria revoluției române din decembrie 1989 se vor institui următoarele titluri:

- erou martir al Revoluției din decembrie 1989;
- luptător pentru Victoria Revoluției din decembrie 1989;
 - luptător rănit;
 - luptător reținut;
 - luptător remarcat pentru fapte deosebite;
- participant la Victoria Revoluției din decembrie 1989 titlu onorific.

În prezent este în curs de finalizare acțiunea de verificare și revalidare a tuturor dosarelor de revoluționar.

La atribuirea titlului de erou martir vor fi luate în considerație colitățile și titlurile atestate, potrivit Legii nr. 42/1990, republicată și cu completările ulterioare.

Vă prezint în continuare cei 28 de revoluționari constănțeni, care în conformitate cu prevederile legii 42/1990 dețin calitatea de „erou martir”.

1. Călin Adrian

Vârsta 39 ani.
Profesie muncitor.
Stare civilă căsătorit, 3 copii.
Data morții 24 decembrie 1989, ora 14:30.
Locul Tomis Nord.
Cauza morții Împușcat în regiunea cervicală, cu fractură de coloană.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

2. Capac Nicolae

Vârsta 55 ani.
Profesie ospătar.
Stare civilă căsătorit.
Data morții 24 decembrie 1989, ora 16:00.
Locul Mamaia, Restaurant Tic-Tac.
Cauza morții Împușcat în abdomen.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

3. Carp Vasile

Vârsta 37 ani.
Profesie Ofițer M.Ap.N., avansat Maior post mortem.
Stare civilă căsătorit, 2 copii.
Data morții 24 decembrie 1989 ora 03:00.
Locul CET, Constanța.
Cauza morții Împușcat în cap.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 30/20 febr. 1992.

4. Crețu Viorel

Vârsta 27 ani.
Profesie navigator.
Stare civilă necăsătorit.
Data morții 24 decembrie 1989 ora 08:30.
Locul B-dul 1 Mai, Constanța.
Cauza morții înpușcat toraco-abdominal.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 226/30.11.1992.

5. Deleanu Gheorghe

Vârsta 38 ani.
Profesie Maistru militar M.Ap.N., avansat post mortem sublocotenent.
Stare civilă căsătorit, 2 copii.
Data morții 24 decembrie 1989 ora 08:30.
Locul Com. Ion Corvin, Sat. Viile.
Cauza morții Prăbușire elicopter.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

6. Deveris Achif

Vârsta 26 ani.
Profesie muncitor.
Stare civilă căsătorit, 5 copii.
Data morții 23 decembrie 1989 ora 18:00.
Locul Gara C.F.R. Constanța.
Cauza morții Împușcat în cap și toraco-abdominal.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

7. Doga Cosmin Florin

Vârsta 13 ani.
Profesie elev.
Stare civilă
Data morții 24 dec. 1989 ora 17:00.
Locul Bd. Filimon Sârbu
Cauza morții Împușcat toraco-abdominal.
Calitate certificate de erou martir nr. 1068/27.11.1991.

8. Dumitrescu Constantin Doru

Vârsta 33 ani.
Profesie Ofițer M.I., avansat post mortem maior.
Stare civilă căsătorit, 1 copil.
Data morții 24 dec. Ora 17:00.
Locul Bd. 1 Mai, Constanța.
Cauza morții Împușcat toraco-abdominal.
Calitate certificate de erou martir nr. 1050/18.02.1992.

9. Dumitru Stan

Vârsta 51 ani.
Profesie Maistru militar M.Ap.N., avansat post mortem sublocotenent.
Stare civilă căsătorit, 2 copii.
Data morții 24 dec. 1989, ora 01:00.
Locul Portul militar Mangalia.
Cauza morții Împușcat toraco-abdominal.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 30/20 feb. 1992.

10. Eftimie Serghei

Vârsta 43 ani.

Profesie Ofițer M.Ap.N., avansat post mortem colonel.

Stare civilă căsătorit, 2 copii.

Data morții 24 dec. 1989, ora 08:30.

Locul com. Ion Corvin, sat. Viile.

Cauza morții prăbușire elicopter.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

11. Enache Grigore Mihai

Vârsta 37 ani.

Profesie ofițer M.Ap.N., avansat post mortem maior.

Stare civilă căsătorit, 1 copil.

Data morții 24 dec. 1989 ora 08:30.

Locul com. Ion Corvin, sat Viile.

Cauza morții prăbușire elicopter.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

12. Fecioru Lorent

Vârsta 38 ani.

Profesie muncitor.

Stare civilă căsătorit, 2 copii.

Data morții 18 decembrie 1989, ora 17:00.

Locul pe scările Catedralei, la Timișoara.

Cauza morții împușcat în abdomen.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

13. Gruie Petre

Vârsta 50 ani.
Profesie muncitor.
Stare civilă căsătorit, 2 copii.
Data morții 02 ianuarie 1990.
Locul Eforie Nord.
Cauza morții Împușcat în torace.
Calitate certificate de erou martir nr. 0205/16.05.1991.

14. Huzuneanu Emanuel Victor

Vârsta 44 ani.
Profesie Șef mecanic.
Stare civilă căsătorit, 2 copii.
Data morții 31 decembrie 1989, ora 19:30.
Locul zona Dacia, Constanța.
Cauza morții Împușcat toraco-abdominal.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

15. Moraru Horia Teodor

Vârsta 22 ani.
Profesie soldat la U.M.02110 București, avansat post mortem sublocotenent.
Stare civilă necăsătorit.
Data morții 23 dec. 1989 ora 20:00.
Locul cazarma U.M.02110, București.
Cauza morții Împușcat în cap.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

16. Petrea Ștefan

Vârsta 37 ani.

Profesie maistru militar M.Ap.N., avansat post mortem sublocotenent.

Stare civilă căsătorit, 1 copil.

Data morții 24 dec. Ora 08:30.

Locul Com. Ion Corvin, sat Viile.

Cauza morții prăbușire elicopter.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

17. Prisacaru Mihai Vasile

Vârsta 55 ani.

Profesie Subofițer pompier, avansat post mortem sublocotenent.

Stare civilă căsătorit, 1 copil.

Data morții 25 dec. 1989 ora 01:00.

Locul Mangalia

Cauza morții Împușcat în torace.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

18. Pavel Gheorghe

Vârsta 34 ani.

Profesie muncitor.

Stare civilă căsătorit, 2 copii.

Data morții 24 dec. 1989 ora 22:00.

Locul U.M.02119 Codru, Babadag.

Cauza morții Împușcat în cap.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 226/30.11.1992.

19. Sali Aidun

Vârsta 22 ani.

Profesie muncitor.

Stare civilă căsătorit.

Data morții 23 dec. 1989 ora 18:00.

Locul Gara C.F.R. Constanța.

Cauza morții Împușcat în abdomen.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

20. Șercăianu Ion

Vârsta 40 ani.

Profesie Ofițer M.Ap.N., avansat post mortem cpt.r.2.

Stare civilă căsătorit, 1 copil.

Data morții 23 dec. 1989 ora 06:00.

Locul Stația T.V. Tuzla.

Cauza morții împușcat în torace.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 30/20 feb. 1992.

21. Ștefan Mihai Mihai

Vârsta 29 ani.

Profesie Subofițer M.I., avasant post mortem sublocotenent.

Stare civilă căsătorit, 2 copii.

Data morții 23 dec. 1989 ora 20:00.

Locul Gara C.F.R. Constanța.

Cauza morții Împușcat în abdomen.

Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

22. Stroe Matei Napoleon

Vârsta 18 ani.
Profesie Soldat la U.M.0251 Băneasa.
Stare civilă necăsătorit.
Data morții 24 dec. 1989.
Locul În cazarma U.M.0251 Băneasa.
Cauza morții Împușcat toraco-abdominal.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 110/13 dec. 1991.

23. Tuluș Samir

Vârsta 6 ani.
Profesie
Stare civilă
Data morții 25 dec. 1989 ora 15:30.
Locul Depozit I.C.R.A., Constanța.
Cauza morții Împușcat toraco-abdominal.
Calitate Erou martir, M.O. nr. 40/24.02.1993/Decret 226/30.11.1992.

24. Chirița Vasâi Adriana

Vârsta 13 ani.
Profesie elevă.
Stare civilă
Data morții 24 dec. 1989 ora 16:00.
Locul Brăila (în balconul unui bloc).
Cauza morții Împușcată în cap.
Calitate certificate de erou martir nr. 1170/09.01.1992.

25. Duhnea Emil

Vârsta 39 ani.
Profesie Doctor în științe economice.
Stare civilă căsătorit, 3 copii.
Data morții 21 decembrie 1989 ora 24:00.
Locul Piața Universității, București.
Cauza morții Împușcat torace.
Calitate certificate de erou martir nr. 153/16.05.1991.

IV.2. Cinstirea memoriei eroilor martiri

La 20 de ani, românii au uitat ce s-a întâmplat în decembrie 1989, au uitat că sute de mii de oameni au scandat în stradă „Vom muri, dar vom fi liberi!”, au uitat de cele câteva mii de morți și răniți, deveniți victime pe timpul luptei pentru libertate, dreptate și adevăr.

Guvernării, preocupați mai mult de confruntările politice și de obținerea bunăstării lor materiale, au uitat că pe parcursul timpului au elaborat și aprobat legi prin care se obligau să acționeze pentru eternizarea memoriei eroilor căzuți în lupta pentru victoria Revoluției române din Decembrie 1989.

An de an în decembrie autoritățile organizează același banal ceremonial la Cimitirul Central, la care participă de regulă un sobor de preoți, reprezentanții autorităților locale (de cele mai multe ori înlocuitorii acestora) și ai asociațiilor de revoluționari și care cuprinde inevitabil slujba religioasă și depunerile de coroane.

Nu se folosesc „Locurile Memoriei”, reprezentative pentru unicitatea evenimentelor Casa Albă, Sediul Securității și al Miliției Municipale, Gara C.F.R., C.E.T. nu se popularizează personalitățile remarcate pe timpul desfășurării evenimentelor în decembrie 1989, nu se reconstituie moartea eroică a celor jertfiți în această perioadă.

La Constanța, în afara Troiței de pe platoul Casei de Cultură, aflată acum într-un avansat stadiu de degradare, nu există un monument care să simbolizeze amploarea jertfei eroilor intrați în istorie. Orice s-ar spune opera de artă „Căderea de pe soclu”, amplasată în parcul din fața Prefecturii Constanța nu reprezintă un loc unde urmașii eroilor sau simpli cetățeni să se reculeagă și să se gândească la cei mai buni dintre noi care s-au jertfit în decembrie 1989.

La Constanța în Grupul Funerar al Eroilor Martiri din Cimitirul Central sunt înhumați 10 eroi martiri – 1 civil și 9 militari. În împrejurările dramatice din decembrie 1989 nu s-au putut centraliza și înhuma în acest loc și ceilalți 15 eroi martiri.

Ulierior aici vor fi înhumați în anul 1995 sergentul major post mortem Doiciu Dumitru Anton un pompier care a decedat pe timpul unei intervenții pentru stingerea unui incendiu, și în anul 1998 primul președinte al C.F.S.N. Constanța Lazăr Cercel.

La Constanța, în muzeele existente, nu a fost amenajat măcar un sector care să amintească de zilele dramatice din acea perioadă.

Dacă autoritățile au avut tot interesul în trecerea eroilor martiri în uitare, cu scopul nedeclarat de a minimaliza importanța revoluției, atitudinea revoluționarilor constănțeni este de neînțeles și de neiertat.

Plecând de la premiza că majoritatea eroilor martiri constănțeni sunt militari căzuți victime ale unor grave erori ale superiorilor sau civili împușcați când se întorceau de la serviciu revoluționarii consideră că adevărații eroi sunt cei care sunt în viață.

- Personal consider că ei se găsesc într-o gravă eroare.

Aceștia în decembrie 1989 au fost niște oameni curajoși care la Casa Albă, pe străzi și la diferite obiective, au adus o contribuție remarcabilă la răsturnarea regimului ceaușist.

Dar ei nu sunt eroi. Au pierdut ocazia de deveni eroi, atunci când au luptat doar pentru obținerea unor drepturi în majoritatea cazurilor meritate dintr-o forță

de temut în decembrie 1989, transformându-se în grupuri percepute de populație pe nedrept ca fiind formate doar din profitori.

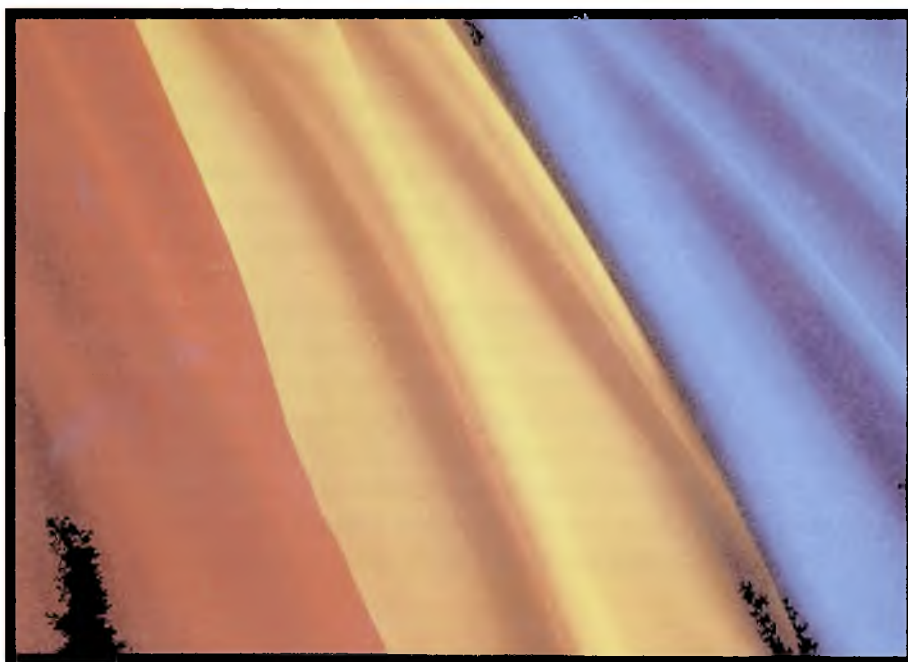
Nu sunt eroi pentru că nu au luptat până la capăt pentru aflarea adevărului și sancționarea celor vinovați de victimele din decembrie 1989.

În acest sens redăm părerea I.P.S. dr. Nicolae Corneanu, exprimată la Timișoara, în 2007: „Acolo sus ei așteaptă de la noi să le împlinim nu doar idealurile pentru care și-au dat viața, ci să fie scos la lumină și adevărul privind tenebrele revoluției printr-o reală justiție omenească, care să se alăture și celei divine ce va veni fără îndoială”.

Nu sunt eroi pentru că nu au popularizat de ce au ieșit în stradă și ce s-a întâmplat în decembrie 1989, nu sunt eroi pentru că nu s-au implicat în cinstirea celor care s-au jertfit, mare parte dintre revoluționari neștiind măcar unde sunt amplasate monumentele și operele comemorative ridicate pentru eternizarea memoriei acestora. Revoluționarii trebuie să înțeleagă că în decembrie 1989, oricare dintre ei puteau fi în locul celor doborâți de gloanțe, că suferințele abătute asupra familiilor eroilor martiri se puteau abate și asupra familiilor lor. Trebuie să înțeleagă că fără jertfa de sânge a eroilor martiri, România nu se putea transforma în bine și că jertfa acestora nu a fost zadarnică.

IV. 3. Monumente ridicate ÎN memoria eroilor martiri

Autoritatile locale, asociatiile de revolutionari, organizatii neguvernamentale, colegi ai celor jertfiti in decembrie 1989 si membrii de familie ai eroilor martiri au realizat, pe parcursul timpului, in judetul Constanta un numar de 10 opere comemorative : un grup funerar al eroilor martiri, 3 troite, 2 placi comemorative din marmura si 4 monumente.

Grupul funerar al eroilor martiri

Este situat in Cimitirul Central Constanța. Aici sunt inhumati 10 eroi martiri : un civil Cretu Viorel si 9 militari - col.- p.m. Eftimie Serghei, lt.col. p.m.Carp Vasile, mr. - p.m.Dumitrescu Doru, mr. p.m. Enache Grigore Mihai, slt. p.m. Deleanu Gheorghe, slt.- p.m. Moraru Horia Teodor, slt. p.m. Petrea Stefan, slt. p.m. Stefan Mihai Mihai, slt. p.m.Stroe Matei Napoleon.

In anul 1995 a
fost inhumat
serg.maj.
p.m.Doiciu
Dumitru Anton
iar in anul 1998
eroul Lazar
Cercel.

Monumentele funerare sunt standard fiind realizate după proiectul stabilit de guvern, fondurile necesare au fost asigurate de către M.Ap.N. Realizarea lucrării a fost coordonată de mr. Valinescu Constantin, comandantul Comandurii Garnizoanei Constanța.

Troițe

Troița eroilor martiri dispusa pe platoul de lângă Casa de cultură. A fost realizată în anul 1990, prin grija preotului Picu Viorel și a doamnei Matechis Maria, președinta societății "Demnitatea femeilor" din Constanța.

Troița eroului
martir lt.col p.m
Carp Vasile dispusă
pe platoul central
din fața clădirii
administrative CET
Constanta. A fost
realizată în anul
1991, cu fonduri
asigurate de
Întreprinderea
Electrocentrale
(CET) Constanta.

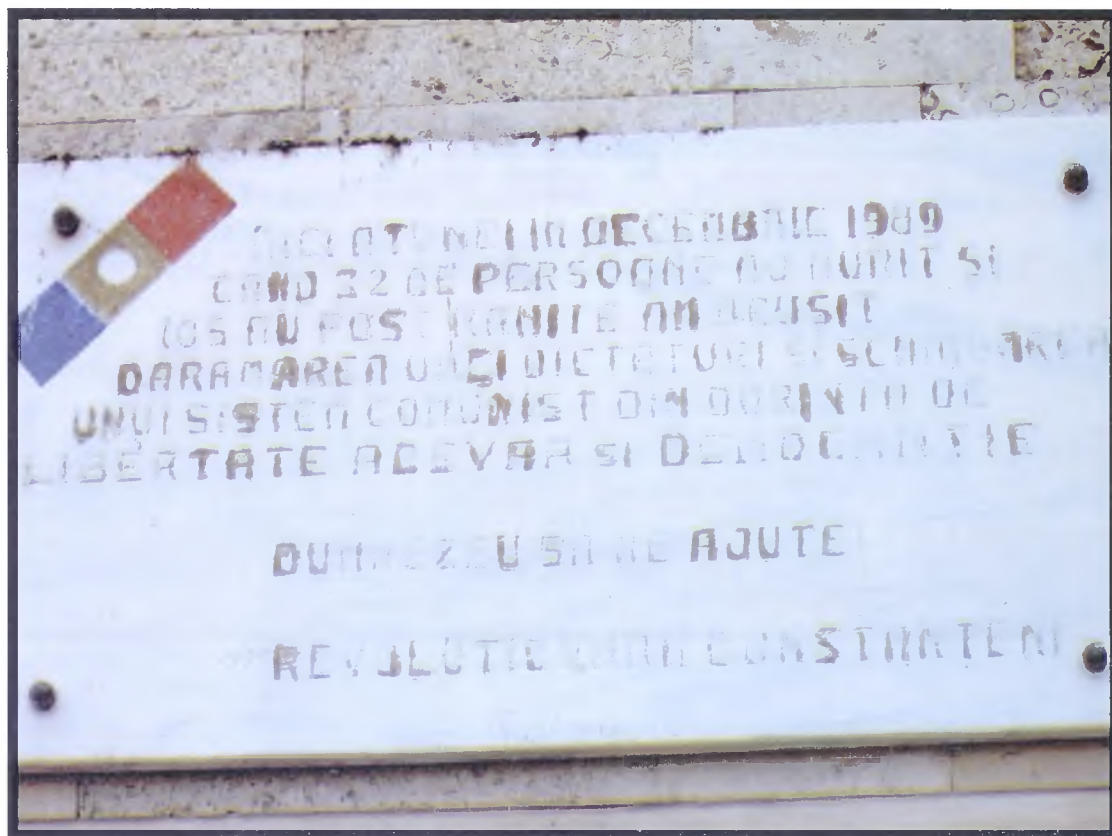

Troita din curtea bisericii Sfintul Gheorghe din Mangalia a fost realizată în anul 1996 cu contribuția enoriașilor acestei parohii. A fost ridicată în semn de recunoștință față de eroii țării care s-au jertfit în cele două războaie mondiale și în Revoluția din Decembrie 1989.

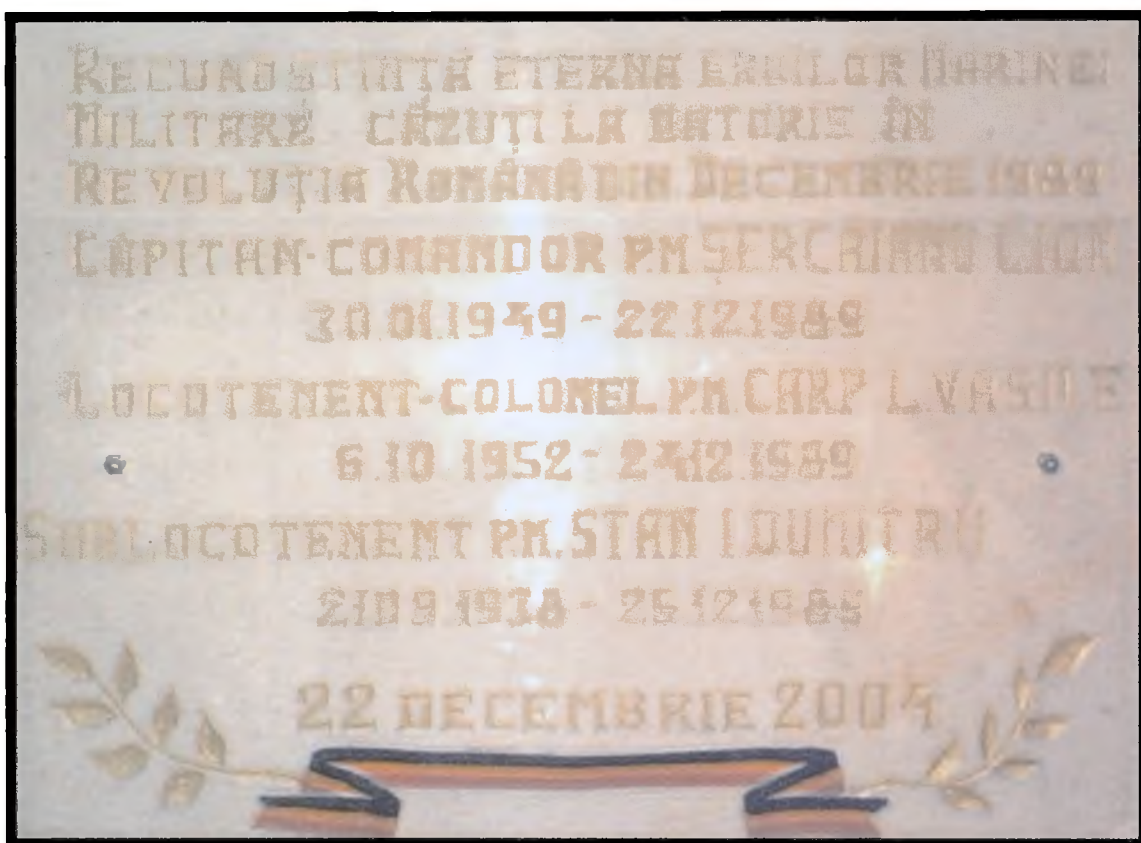

Placi comemorative din marmura

Placa comemorativă din marmură amplasată pe fațada clădirii Prefecturii Constanța a fost realizată în anul 1998 din inițiativa Asociației luptătorilor revoluționari din 22 decembrie "Tomis" Constanța din fonduri asigurate de aceasta președinte al asociației Vasilescu Costel.

Placa comemorativă din marmură amplasată în holul central al Muzeului Marinei, dezvelită la 22 decembrie 2004, realizată din inițiativa comandantului institutiei, cdr.Moșneagu Marian

Placa a fost sfântită de preotul militar Argatu Nicolae și este dedicată eroilor martiri : cpt.cdr. - p.m. Șercaianu Ion, lt col. - p.m. Carp Vasile și slt. - p.m. Stan Dumitru.

Monumente

Monumentul eroului martir lt. col. p.m. Carp Vasile este dispus pe platoul central al Academiei Navale "Mircea cel Batrin ". A fost realizat in 1990, din inițiativa familiei eroului martir, cu sprijinul președintelui Asociației luptătorilor revoluționari din 22 decembrie "Tomis"- Lazar Cercel.

Monumentul eroilor
 martiri din Ministerul
 de Interne este dispus
 in curtea
 Inspectoratului
 Județean al Poliției T.F.
 A fost realizat din
 initiativa col.Buzoianu
 Constantin si a col.
 Opreșan Ovidiu,
 fondurile fiind
 asigurate de
 societatile: Regionala
 CFR Infrastructura si
 Marfă; Socep S.A.
 Este dedicat memoriei
 mr. p.m. Dumitrescu
 Doru si slt. p.m.
 Stefan Mihai Mihai.

Monumentul erolui martir slt.- p.m. Stan Dumitru este dispus la cheul sulfuros din Portul Militar Mangalia. A fost realizat in anul 2001 fondurile necesare fiind asigurate prin contribuția intregului personal din unitatile Marinei Militare din garnizoana Mangalia.

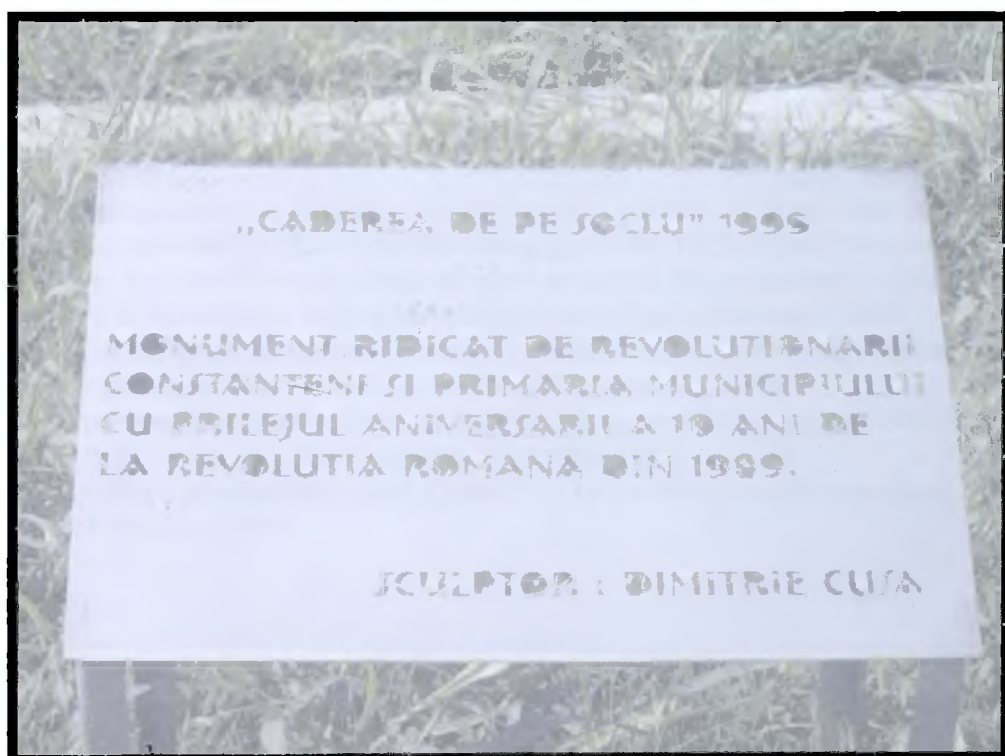

Monumentul eroului martir cpt.cdr.- p.m. Șercaianu Ion a fost dispus inițial în curtea Divizionului de artilerie de coastă din localitatea 2 Mai. În anul 2002 a fost dislocat la cheul sulfuros din Portul Militar Mangalia alături de monumentul eroului martir slt. Stan Dumitu.

În anul 1999, cu ocazia aniversării a zece ani de la Revoluția din Decembrie 1989, a fost inaugurat monumental „Căderea de pe soclu” realizat de sculptorul Dimitrie Cusa, care locuia în Franța. Fondurile au fost asigurate de asociațiile de revoluționari și primăria Constanța. Transportul în România a fost executat de Dănescu Barbu și Cușa Nicolae, pe propria cheltuială.

Bibliografie

I. IZVOARE

1. Documente publicate

a) Acte normative și documente oficiale:

- colecția „Monitorul Oficial”.

b) Regulamente Militare

- Regulamentul asupra serviciului în garnizoană pentru trupele de toate armele, Ed. Bucovina, București, 1940.
- R.G.1- Regulamentul de ordine interioară în unitate, București, 2000.
- R.G.3 Regulamentul disciplinei militare, București, 2000.

2. Presă și Periodice

- colecția „Adevărul” 2009;
- colecția „Caietele Revoluției”;
- colecția „Cuget Liber” 1990-1994;
- colecția „Jurnalul Național” 1993-2008;
- colecția „Observator de Constanța” 1997;
- colecția „Telegraf de Constanța” 1992-1994;
- colecția „Ziua de Constanța” 2005-2009;
- colecția „Clio 1989”.

3. Memorii

Silviu **Brucan**, *Generația irosită. Memorii*, Ed. Universul și Calistrat Hogaș, București, 1992.

Silviu **Curticeanu**, *Mărturia unei istorii trăite*, Ed. Albatros, București, 2000.

Dumitru **Mazilu**, *Revoluția furată. Memorii pentru țara mea*, vol. I, Ed. Cozia, București, 1991.

II. LUCRĂRI GENERALE

XXX, *Armata română în Revoluția din decembrie 1989*, Ed. Militară, București, 1994.

XXX, *Armata română în Revoluția din decembrie 1989*, Ed. Militară, București, 1998.

XXX, *E un început în tot sfârșitul, culegere selectivă din programele radiodifuzate în zilele de 15-25 decembrie 1989*, Colecția Biblioteca Radio, București, 1990.

XXX, *Șase zile care au zguduit România Ministerul de interne în decembrie 1989, Pledoarie pentru istorie*, vol. I, Ed. Universal Pan, București, 1995.

XXX, *Anul nou se naște în sânge Ministerul de interne în decembrie 1989, Pledoarie pentru istorie*, vol. II, Ed. Universal Pan, București, 1998.

XXX, *Revoluția română televizată, Contribuții la istoria culturală a mediilor*, Ed. Ideea Design&Print, Cluj, 2008.

XXX, *Timpul care a învins teama. Martori ai istoriei decembrie 1989 decembrie 2007*, Ed. Ars Longa, f.l., 2008.

Vartan **Arachelian**, *În fața dumneavoastră. Revoluția și personajele sale*, Ed. Nemira, București, 1998.

Teodor **Brateș**, *Trilogia Revoluției române în direct*, vol. 1-3, Ed. Ager-Economistul, București, 2004-2005.

Thomas **Carlyle**, *Eroii. Cultul Eroilor și Eroicul în istorie*, Ed. Răsăritul, București, 1925.

Ruxandra **Cesereanu**, *Decembrie 1989. Deconstrucția unei revoluții*, Ed. Populară, Iași, 2004.

Romulus **Cristea**, *Revoluția 1989*, Ed. România pur și simplu, București, 2006.

Nicolae **Cușa**, *Momente ale Revoluției din decembrie 1989 la Constanța, așa cum a fost*, Ed. Muntenia, Constanța, 1995.

Alesandru **Duțu**, *Revoluția din decembrie 1989, Cronologie*, Ed. Institutului Revoluției române din decembrie 1989, București, 2006.

Vasile **Gherasim**, Emilia Enache, 1989. *După 15 ani*, Ed. Press image, București, 2004.

Daniela Veronica **Gușă** de Drăgan, *Condamnat la adevăr, Generalul Ștefan Gușă*, Ed. Rao, București, 2004.

Ion **Iliescu**, *Revoluție și reformă*, Ed. Enciclopedică, București, 1994.

Idem, *Revoluția trăită*, Ed. Redacției publicațiilor pentru străinătate, București, 1995.

Cicerone **Ionițoiu**, *Album al eroilor*, Ed. Tribuna, Sibiu, 1998.

Remus **Macovei**, *Legalitatea acțiunilor armatei în situații de criză internă*, Ed. Muntenia&Leda, Constanța, 2002.

Idem, *Erori umane, victime colaterale. Constanța-Decembrie 1989*, Ed. Confession, Târgoviște, 2004.

Ioan **Maliciuc**, *Prețul libertății la Constanța, file de istorie*, Ed. Muntenia, Constanța, 2006.

Marian **Moșneagu**, *Eroii marinei române*, Ed. Alpha MDN, Buzău, 2009.

Petre **Roman**, *Libertatea ca datorie*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994.

Constantin **Sava**, Constantin Monac, *Revoluția română din decembrie 1989 re trăită prin documente și mărturii*, Ed. Axioma Editt, București, 2001.

Idem, *Adevăr despre decembrie 1989. Conspirație, diversiune, revoluție*, Ed. Forum, București, 1989.

Șerban **Săndulescu**, *Lovitura de stat a confiscat revoluția română*, Ed. Omega Press, București, 1996.

Ioan **Scurtu**, *Revoluția română din decembrie 1989 în context internațional*, Ed. Enciclopedică, București, 2005.

Alex Mihai **Stoenescu**, *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. IV, părțile I-II, Ed. RAO, București, 2004.

Geo **Stroe**, *Știința conducerii. Managementul crizelor și dreptul militar în securitatea și apărarea națională a României*, Ed. Tempus Dacoromânia Comterra, București, 2007.

Filip **Teodorescu**, *Un risc asumat, Timișoara-decembrie 1989*, Ed. Viitorul românesc, București, 1992.

Radu **Tinu**, *Timișoara... No comment!*, Ed. PACO, București, 1995.

Florian **Tucă**, Constantin Brezoianu, *Cultul eroilor, Dicționar explicativ de termeni uzuali*, Societatea Scriitorilor Militari, București, 2009.

Index Persoane

A

Adam Ștefan, 67
Alexa Virgil, 59
Androne Nicolae, 58
Anghel Claudia, 63
Anghel Ioan, 67
Anghel Marius, 56
Anghel Panait, 59
Anghelescu Mircea, 39
Apopei Ion, 58
Apostoleanu Mihai, 59
Avram Costel, 68

B

Baciu Doru, 34
Badea Carmen, 53
Badea Titi, 36, 121
Bedreag Radu, 55
Bogdan Aurora, 62
Bolcu Emil, 58
Boncu Constantin, 55
Bontescu Petre, 54
Bordei Constantin, 63
Bratu Felix, 59
Brugger Csaba, 63
Buciu Valeriu, 58
Bucur Daniel, 27, 122
Bursova Traian, 67
Butoianu Gheorghe, 56

C

Calafus Sorin, 32, 36, 121, 123
Cana Gabriel, 34
Capac Nicolae, 57, 88, 138
Carp Vasile, 54, 88, 99, 101, 104, 105, 138
Chioreanu Iuliu, 30
Chiosa Marian Aurel, 54, 138
Ciobanu Dan, 55
Ciobanu Titi, 53
Cioenaru Gheorghe, 30, 31
Ciucur Ion, 82, 121
Cojocaru Marius, 59
Conovalenco Ion, 68
Constantin Cristian, 67
Cordonescu Gabriel, 30, 31, 32, 40, 121
Cpt. Carp Vasile, 54, 138
Crăciun Constantin, 34, 35, 37
Crețu Viorel, 53, 89, 138
Cristea Mihai, 39
Csabo Stefan, 64
Cușa Nicolae, 31, 33, 36, 40, 121, 123

D

Damu Chirata, 56

Danescu Barbu, 34, 36, 109
Danilescu Danil, 56
Darie Valentin, 54
Deleanu Gheorghe, 63, 83, 89, 99, 138
Deveris Achif, 89, 138
Diaconescu Constantin, 57
Dima Marian, 35, 39, 121, 123
Dinu Costel, 65, 138
Done Petre, 34, 36
Dorneanu Adrian, 61
Dragomir Aurel, 73
Draica Ion, 36, 124
Duhnea Emil, 67, 95
Dumitrache Oprea, 30
Dumitrescu Constantin, 53, 90
Dumitrescu Constantin Dorn, 90
Dumitru Mircea, 60

E

Eftimie Serghei, 91, 99
Enache Grigore Mihai, 91, 99
Enăchescu Corneliu, 33
Enescu Romeo, 34, 36, 123
Eremia Nicolae, 28, 43

F

Fecioru Lorent, 67
Foamete Adrian, 68

G

Genghina Lucian, 38
Gheorghe Costel, 55
Gheorghe Virgilius, 27
Gologan Ovidiu, 56
Grama Emanoil, 27, 121, 122
Grigorescu Elena, 53
Grosu Margareta, 56
Gruie Petre, 63, 92, 138

H

Hariga Marin, 58
Hodorog Petre, 62, 138
Homor Gabriel, 68

I

Iani Mircea, 35, 36, 40, 56, 121, 123, 124
Ionescu Florin, 53
Ionescu Ion, 33, 37, 38, 39, 40, 123
Ionescu Vasile, 27, 122
Iordache Constantin, 16, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 75, 76, 79, 81, 83, 121, 123
Ismail Ali, 60, 138

Ismăileanu Constantin, 31

L

Lazăr Cercel, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 76, 121

Lungianu Corneliu, 63

Lungu Stere, 24

Lupoi Mihai, 37

M

Magdalena Adrian Ion, 68

Maliciuc Ioan, 32, 33, 38, 39, 40, 41, 44, 68, 76, 121, 122, 124

Manolache Aurel, 123

Manu Vasile, 58

Marinica Gheorghe, 37

Mihai Constantin, 68

Mihalache Gheorghe, 67

Milciu Maria, 54

Militaru Nicolae, 80

Milu Nica, 138

Mirea Nicolae, 76

Miron Dorin, 58

Miulescu Nicolae, 122

Moglan Petrică, 62, 138

Mogoș Romulus, 27, 36, 122

Moraru Horia Teodor, 92, 99

Murariu Stelică, 31, 65, 121

N

Nae Gheorghe, 25

Neamțu Gheorghe, 53

Nedelcu Eugen, 36, 121

Nicoară Florin, 67

Nicola Augustin, 30, 121

Nicolae Adriana, 36, 121, 123

Nicolae Gheorghe, 30, 31, 121

O

Ovidiu Ion, 58

P

Paizan Ion, 53

Pătrașcu Liviu, 56

Pavel Dumitru, 54

Pavel Gheorghe, 67, 93

Petrea Stefan, 63, 99, 138

Pilat Constantin, 64

Popa Constantin, 18

Popa George, 21, 36, 37, 76, 81, 121

Popa Marius, 55

Popescu Lucius Dorin, 24

Pricop Ștefan, 56

Prodan Nicolae, 38

R

Racoveanu Constantin, 64

Radu Constantin, 47, 48

Raica Dumitru, 33, 43, 56, 82

Remus Macovei, 17, 24, 49, 74, 112, 117

Rimete Marcel, 27

Rizea Aurel, 55, 84

Rusu Cristian, 36, 123

Rusu Marin, 67

S

Sali Aidun, 53, 94, 138

Salomie Ion, 58

Samara Stere, 36, 122, 123

Săraru Rodica, 121

Sârbu Marian, 27, 122

Serbu Tania, 59

Șercăianu Ion, 65, 94

Simionescu Ion, 21, 122

Stan Daniel, 64

Stan Dumitru, 30, 104, 107

Stancu Constantin, 16

Stancu Victor, 27, 122

Ștefan Mihai Mihai, 94

Stoian Costin, 62

Stoian Marian, 65

Stroe Matei Napoleon, 67, 95, 99

Șurubaru Valeriu, 121, 123

T

Tache Marius, 33, 37

Telehoi Mihai, 60

Toba Dumitru, 55

Toma Dumitru, 83

Tulus Samir, 138

U

Ungureanu Radu, 60

V

Valinescu Constantin, 30, 38

Vasile Ion, 64

Vasile Radu, 66

Vasilescu Costel, 36, 103, 121

Vicol Gheorghe, 36, 121, 123

Vlad Gheorghe, 36

Voicu Constantin, 36, 123

Voicu Iosef Nicolae, 62

Anexe

ANEXA Nr. 1 Ordinul ministrului Apararii Nationale 17 decembrie 1989

ORDINUL MINISTRULUI APĂRĂRII NAȚIONALE*

Transmis de general Eftimescu

Retransmis de locotenent-colonel Ilie Marin.

17 decembrie 1989

- Muniția se ține pe companii centralizat, nu pe soldați.
- Ofițerii poartă pistoalele cu unitatea de foc.
- Când sunt chemați la eșaloanele superioare sau organele de partid și de stat se deplasează înarmate.
- Se cheamă cadrele din concedii.
- Funcțiile unicat se cheamă în cazarmă chiar dacă sunt în economia națională.
- La compania cu trei plutoane să se asigure patru ofițeri.
- Comandantul de unitate se cheamă la unitate chiar dacă sunt în economie.
- Subunitățile de intervenție să aibă mijloace de legătură.
- Pe fiecare tanc să fie asigurați trei-patru pistolari ca desant pe tanc înarmați în măsura să răspundă la provocări.
- Mecanicii conductori să fie mai activi.
- TAB-ul să aibă strictul necesar pentru a fi mai mobil.
- Militarii care sunt numiți în acțiuni să aibă hrană rece pentru una-două zile.
- Demonstrații să fie serios avertizați și apoi să se tragă la picioare.
- Sunt unii dintre demonstrați care împing bătrâni și copii în față, mijloacele noastre să-i ferească pe aceștia.
- Subunitățile de arme să fie pregătite ca infanteriști.
- Patrulele în oraș să fie formate dintr-un cadru + patru militari în termen înarmați.

Primit: Ajutorul ofițerului de serviciu principal

Ss/ maior Vlăduțu Gheorghe

Pentru conformitate

p. COMANDANTUL U.M. 01204

locotenent-colonel

Balasz Ștefan

(semnătura și ștampila unității)

* Alex Mihai Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat în România*, vol 4(1), Ed. RAO, București, 2004, p. 489.

ANEXA Nr. 2 Ordinul comandantului Marinei Militare

ORDINUL COMANDANTULUI MARINEI MILITARE NR. MS 0408/18.12.1989*

1. Muniția să fie grupată pe subunități la companie și distribuită la militari numai la primirea ordinului de luptă.
2. Au muniție asupra lor: garda, patrulele și cadrele la primirea misiunii.
3. Ofițerii pe timpul executării misiunilor în afara unităților poartă pistol cu cartușe.
4. Toți cei din concediu de odihnă să fie chemați la serviciu (expedierea telegramelor să se facă cât mai discret). Să se facă situația.
5. Funcțiile unicat să fie în unități, chiar dacă sunt în economia națională.
6. Companiile cu trei plutoane să aibă cel puțin trei ofițeri.
7. Comandanții de companie de orice fel să fie aduși în unități chiar dacă sunt în economie.
8. Dacă se intervine cu tehnica militară, aceasta să aibă militari înarmați pe ea, să fie activă (să nu fie ușor blocabilă, să treacă peste mașini).
9. Militarii care primesc misiuni în exteriorul unității să aibă asupra lor hrană rece.
10. Tehnica care pleacă în misiune să aibă stații radio dublate de agent.
11. Când se are de-a face cu demonstranții să se facă prin toate mijloacele avertizări puternice.
12. Să se execute somațiile legale la nesupunere sau atac se execută foc la picioare.
13. Tehnica militară pentru intervenții să evite capetele de coloană, întrucât au împins copii, bătrâni (să fie lovite lateral).
14. Unitățile de armă să fie pregătite de intervenții ca infanteriști.
15. Patrulele în oraș patru militari înarmați, cu cadre. „

Loct. Cdt. MARINA MILITARĂ
CONTRAAMIRAL IORDACHE CONSTANTIN

* Ioan Maliciuc, *Prețul libertății la Constanța. File de istorie*, Ed. Muntenia, Constanța, 2006, pag. 175.

ANEXA Nr. 3 Precizările primite de către comandantul R.34 Mc. în ziua de 17 decembrie 1989

**PRECIZĂRI PRIMITE DE CĂTRE COMANDANTUL REGIMENTULUI 34
MECANIZAT# ÎN ZIUA DE 17 DECEMBRIE 1989, ora 23:30[#]**

- Muniția se încarcă în încărcătoare, se păstrează grupat și se distribuie la primirea misiunii.
- Au muniție asupra lor: garda, patrulele și cadrele militare la primirea misiunii.
- Ofițerii din comandamentul unității poartă centrul cu pistol și muniție.
- Toate cadrele din concediu sunt chemate în serviciu.
- Funcțiile unicate din unitate se cheamă din economia națională.
- Companiile se organizează pe trei plutoane și sunt comandate de ofițeri.
- Comandanții de companii (baterii) și de armă sunt chemați în unitate din economia națională.
- De fiecare tanc, se pregătesc trei-patru militari permanenți, ca desant.
- Pe TAB-uri să existe strictul necesar pentru luptă, fără prelate, fără butoaie.
- Militarii care pleacă în misiuni să aibă asupra lor hrană rece suficientă pentru îndeplinirea misiunii.
- Subunitățile care intervin să aibă legături radio la toate eșaloanele.
- Dacă trebuie să intervină, comandanții de subunități să dea comenzi cu voce tare, să someze, să avertizeze și, la nesupunere, să execute foc la picioare.
- Cei care intervin, să evite capul coloanei demonstranților, unde sunt copii și femei și să manevreze pe flancuri și în spate.
- Unitățile și subunitățile de arme să se asigure cu armament portativ de infanterie.
- Patrulele să fie încadrate cu un cadru și patru militari cu muniție.

[#] Regimentul 34 Mecanizat se afla în subordinea Armatei a 2-a.

^{*} Remus Macovei, *Erori umane. Victime Colaterale. Constanța Decembrie 1989*, Ed. Confession, Târgoviște, 2004, p. 180.

ANEXA Nr. 4 Tabel nominal cu luptătorii din Garda Patriotică

INDUSTRIA LAPTELUI CONSTANTA
GARDA PATRIOTICA.

Cap. Mătar
Ora 1545

TABEL NOMINAL.

cu luptătorii din Garda Patriotică care vor participa în ziua de 19 decembrie 1989, de la orele 16,00 la orele 22,00, împreună cu organele de miliție din Municipiu Constanta, la paza și ordine în Municipiu.

1.-	Stan Tudor	Cdt. Grupă
2.-	Tătărescu Mircea	Luptător
3.-	Seare Ion	"
4.-	Gesules Gheorghe	"
5.-	Zemfir Vasile	"
6.-	Ageacai Remzi	"
7.-	Ioniță Constantin	"
8.-	Crăciun Ilie	"
9.-	Talapan Constantin	"
10.-	Ciou Alexandru	"
11.-	Fozula Murat	"
12.-	Behmenschi Dumigru	"
13.-	Mutiș Mihai	"
14.-	Lefter Constantin	"
15.-	Mensibil Nuran	"

Luptătorii vor fi echipați cu ținută de iarnă, iar prezența obligatorie la data și orele indicate mai sus.

COMANDANT GARDA PATRIOTICA,
Secretar Comitet P.C.R.
Ing. Brinzei Maria

Cdt. Op. G.P.
Mr. (r) Gh. Asenache.

ANEXA Nr. 5 Constituirea C.F.S.N. - urilor in localitatile in care nu au avut loc manifestatii in perioada 16- 22 decembrie 1989

LOCALITA- TEA	ORA CONSTITUIRII	INTERVENȚIA MILITARILOR
Alba-Iulia	După-amiaza	Militari se alătură revoluționarilor. La C.F.S.N.-din care fac parte și doi militari – se organizează un serviciu operativ care va coordona toate acțiunile pentru apărarea revoluției.
Bacău	După-amiaza	Militarii intră în contact cu noua putere revoluționară, trimițând ofițeri de legătură care să înlesnească conlucrarea . Începând cu 23 decembrie ora 01:45 unitățile militare preiau paza și apărarea principalelor obiective politico-economice.
Buzău	După-amiaza	Manifestanții ocupă fără a întâmpina rezistență în sediu C.J. al P.C.R. Noile organe își asumă conducerea întregii activități militare la ordinul Cdt. Armatei a 2-a, trec la paza obiectivelor civile de importanță civilă începând cu ora 17:45.
Baia Mare	15-15:30	În fața unităților militare se prezintă un mare grup de cetățeni care solicită ca armata să ia sub pază instituțiile principale din municipiu. Un grup de ofițeri, însoțiți de o subunitate militară, se deplasează la sediul C.J. al P.C.R. și sprijină închegarea nucleului noii puteri legale.
Drobeta-Turnu Severin	14:45	O delegație de manifestanți se prezintă la comandamentul teritorial și solicită intervenția armatei în sprijinul revoluției. La 15:30 comandantul comandamentului teritorial, împreună cu un grup de ofițeri se instalează în sediul C.J. al P.C.R. și constituie comandamentul militar al revoluției, care ulterior se va transforma în C.F.S.N.
Galați	După-amiaza	Manifestanții ocupă fără a întâmpina rezistență sediul C.J. al P.C.R. Se constituie primul C.F.S.N. În înțelegere cu noua putere revoluționară, militarii trec la apărarea obiectivelor importante din municipiu.
Iași	15:00	Manifestanții ocupă sediul C.J. al P.C.R. fără a întâmpina rezistență. Începând cu ora 17:20 la cererea noilor autorități locale, subunități M.Ap.N. iau sub paza și protecție obiective civile de importanță deosebită.

Focșani	După-amiaza	După instalarea reprezentanților F.S.N., la solicitarea acestora, o chipă de ofițeri sprijină noua putere revoluționară – sunt luate măsuri pentru paza și apărarea obiectivelor importante.
Slobozia	După-amiaza	După constituirea C.F.S.N., militarii, de comun acord , cu reprezentanții puterii revoluționare, iau măsuri pentru paza și apărarea obiectivelor importante.
Ploiești	Seara	14:00 Militarii M.Ap.N. aflați în dispozitiv la C.J.al P.C.R. fraternizează cu manifestanții, iar militarii M.I. se retrag în interiorul clădirii. Directorii principalelor întreprinderi solicită sprijinul armatei. 16:30 Comandantul garnizoanei convoacă Cdt. în unități militare stabilind măsuri pentru paza și apărarea obiectivelor militare din municipiu. 17:00 Grupuri de manifestanți pătrund în forță în clădirea C.J. al P.C.R. Forțele M.I. nu se opun. 18:15 Comandantul garnizoanei se adresează mulțimii. 18:30-20:00 După lungi și aprinse dezbateri, se constituie un comitet de inițiativă, avându-l în frunte pe Comandantul garnizoanei.
Oradea	După-amiaza	Militarii sprijină instalarea noilor autorități. După constituirea acestora militarii acționează pentru cunoașterea și ținerea sub control a situației din punct de vedere militar.

ANEXA Nr. 6 Componenta structurilor organizatorice care au funcționat în perioada 22-24 decembrie 1989

I. Comitetul Județean Provizoriu al Frontului Salvării Naționale Constanța

Președinte Lazăr Cercel

Membri: - Dănescu Barbu
- Șurubaru Valeriu
- Vasilescu Costel
- Cușa Nicolae
- Vicol Gheorghe
- Badea Ionuț
- Botezatu Dragoș
- Badea Titi
- Nicolae Adriana
- Săraru Rodica
- Iani Mircea
- Nedelcu Eugen
- Gen. Popa George
- Cam. Iordache Constantin

A fost ales în după-amiaza zilei de 22 decembrie și a funcționat în sediul Consiliului Județean al P.C.R. (Casa Albă).

II. Comitetul Provizoriu de organizare Constanța

Președinte Cam. Constantin Iordache

Membri: - Cpt.1.1. Cioenaru Ghe.
- Cpt.r.3. Vasca Andrei
- Cpt.r.2. Moldovanu Jianu
- Cpt.r.1. Herța Ilie
- Cpt.r.2. Damaschin Dumitru
- Cpt.r.1. Nicola Augustin
- Lt.Col. Maliciuc Ioan
- Col. Ciucur Ion
- Dima Marian
- Cordonescu Gabriel
- Hașoti Ionel
- Aurel Manolache
- Grama Emanoil
- Nicolae Gheorghe
- Calafus Sorin
- Dănescu Barbu
- Murariu Stelică

- Samoilă Silviu
- Samara Stere

S-a constituit în 22 decembrie după ora 15:30 și a funcționat în Sediul Muzeului Marinei.

I. Comitetul Provizoriu al Frontului Salvării Naționale de la Inspectoratul Județean al Ministerului de Interne

Președinte Col.(r) Miuțescu Nicolae

Membri: - Burtă Mihai
- Chitic Marius
- Munteanu Florin
- Chireș Aurel
- Leca Daniel
- Purcăreața Constantin
- Itu Ion
- Pălășescu Maria
- Olteanu T.
- Cadâr Ceamuran
- col. Simionescu Ion
- Cpt. Ioniță Stefan

Secretari: - Renghilescu Marian
- Velcea Dorel

S-a constituit în după-amiaza zilei de 22 decembrie ora 17:00 și a funcționat în sediul Inspectoratului Județean al M.I.

II. Comitetul Provizoriu al Frontului Salvării Naționale de la sediul Miliției Municipiului Constanța

Președinte Stancu Victor

Membri: - Grama Emanoil
- Bucur Daniel
- Mogoș Romulus
- Sârbu Marian
- Romete Marcel
- Tisa Emil
- Popa Codruț
- Ghoerghe Virgilius
- Ionescu Vasile

S-a constituit în după-amiaza zilei de 22 decembrie după ora 16:00 în sediul Miliției Municipiului Constanța.

III. Consiliul Județean al Frontului Salvării Naționale Constanța

Președinte Lt.Col. Maliciuc Ioan

- Membri:
- Vicol Gheorghe
 - Cuşa Nicolae
 - Lt.Col. Ionescu Ion
 - Ismaileanu Constantin
 - Lepădatu Olga
 - Şurubaru Valeriu
 - Corbu Gabriel
 - Dănescu Barbu
 - Morzsa Rosano Mariuc
 - cam. Iordache Constantin
 - Palimaru Constantin
 - Constandache Costica
 - Haşoti Ionel
 - Ignat Pompiliu
 - Calafus Sorin
 - Nicolae Adriana
 - Cerea Dan
 - Mihail Stefan
 - Mazălu Eugen
 - Manolache Aurel
 - Bălănica Eugen
 - Picu Viorel
 - Rusu Cristian
 - Luca Doru
 - Cordoneascu Gabriel
 - Samara Stere
 - Stilu Nicolae
 - Gorgan Gheorghe
 - Oprica Nicolae
 - Badea Ionuţ
 - Mega Dinca
 - Cercel Iazăr
 - Voicu Constantin
 - Iani Mircea
 - Polifronie Dinu
 - Botezatu Dragoş
 - Itu Mircea
 - Dumitrescu Romeo
 - Sararu Rodica
 - Pribac Ghe.
 - Simionescu Dumitru
 - Vintan Stefan
 - Craciun Constantin
 - Jipa Vasile
 - Dominte Vasile
 - Sudoşan Ion
 - Marin Pavel
 - Ştefănescu Carol
 - Grosariu Benone
 - Alexandru Ion
 - Beca Stere
 - Iorga Mircea
 - Turcu Gheorghe
 - Enescu Romeo
 - Neguţ Petru
 - Baniote Constantin
 - Stan Constantin
 - Ciocârlan Ion
 - Marinica Ion

A fost ales în dimineaţa zilei de 23 decembrie 1989 şi a funcţionat în sediul Cîmîtului Judeţean al P.C.R.(Casa Albă).

I. Consiliul Judeţean Provizoriu al Frontului Salvării Naţionale Constanţa

Probleme sociale Lisievici Brezeanu Ana
 Probleme economice Samara Stere
 Probleme de industrie alimentară Lepădatu Olga
 Probleme de industrie şi energie Florescu Marcel, Hernea Dan
 Agricultură Neguţ Petre
 Construcţii, arhitectură şi sistematizare Panaitescu Dan
 Navigaţie şi comerţ exterior Dima Marian
 Transporturi auto Voicu Constantin
 Organizaţia de sindicat liberă Alexandrian Jorj, Marin Pavel, Constandache Costică
 Învăţământ Şurubaru Valeriu

Sănătate Dr. Craiu Ion
Justiție Hașoti Ionel
Probleme studențești Pătrașcu Adriana, Frațilă Vasile
Elevi Badea Ionuț
Cultură Iani Mircea
Culte preot Picu Viorel
Presă Constandache Costin
Asigurări sociale și forță de muncă Tribac Gheorghe
Apărare și ordine publică Lt.col. Maliciuc Ioan
Educație fizică, sport, turism Draica Ion
Probleme administrative Gheorghe Mihai, Ignat Pompiliu.

A fost ales în ziua de 24 decembrie 1989 și a funcționat în sediul Consiliului Județean al P.C.R. (Casa Albă).

ANEXA Nr. 7 Memoriu privind activitatea C.F.S.N.filiaia Securitate

M E M O R I U

Privind activitatea COMITETULUI DE ORGANIZARE a
COMITETULUI DE SALVARE NATIONALA" filiala securitate Constanta
precum si a tuturor cetatenilor care au participat efectiv la actul de
realizarea a Revolutiei Romane din 22 Decembrie 1989, concretizat
dupa cum urmeaza:

Cei care au contribuit prin fapte si actiuni concrete, in raport
de imprejurarile si situatiile obiective si de forta majora din perioada
22 Decembrie 1989 pana in data de 10 Februarie 1990, care au organizat,
condus si actionat in grupuri, asigurand pacea, linistea populatiei,
siguranta diferitelor obiective din orasul Constanta si din judet,
riscandu-si propria viata si libertatea, sunt urmatoarii:

1 - MIUTESCU NICOLAE	10-- MANUHIAN CARLING
2 - CHIRES DAN	11 - GROSU TRAIAN
3 - PALASESCU MARIA	12 - BECTEMIR BAIKAZID
4 - RADUTA ION VALERIU	13 - FLUTUR DAN CIPRIAN
5 - CRISTIAN DANIEL MIRCEA	14 - CHITIC MIRCEA
6 - RADULESCU GHEORGHE C-TIN	15 - DOBRINOIU REMUS
7 - LECA DANIEL	16 - DUMITRESCU CEZAR
8 - BURTA MIHAI	17 - SIBANA MARIUS
9 - COSERIN FLORIN	

Ulterior ACEST COMITET, a fost completat cu urmatoarii revolutionari
care s-au evidentiat prin actiunile intreprinse, fiind trimisi in misiuni
care sunt enumerate mai jos, achitand-se de toate indatoririle primite.

1 - MUNTEANU FLORIN	- POPESCU VALERIU
- RADUCANU PETRE	- VASILE FOCA
- RINGHILESCU MARIAN	- HOFNER STEFAN
- VERIOTI CONSTANTIN	- PORCAREATA CONSTANTIN
- NAE GHEORGHE	- CHIOSE VICTOR
- NDENGEYE LILIANA	- CHIFOREANU FLORENTIN
- IORDACHE GABRIEL	- BADEA GHEORGHE
- CADAR KAMURAN	- LUNGU SORINEL
- VELCEA DOREL	
- TURTOI SORIN	

Cat si LIDERII Garzilor patriotice care au venit sa ne ajute, din diferite
institutii sau intreprinderi de stat, alte persoane, inclusiv o parte a
personalului angajat al securitatii si militiei Constanta, care au
solidarizat cu revolutionarii:

- PRICOP STEFAN	- CAZACU ANGELA	- RUSU IONEL
- VASILE FLORIN	- STANCIC MANUELA	- BUTOIANU GHEORGHE
- CRISTIAN PETRU	- RUSU LAURENTIU	- DOBRESCU NICOLAE
- CORDOREANU ADRIANA	- SIMIONESCU ION	- PATRASCOIU SANDU
- GOLOGAN OVODIU	- MARU MIHAI	- IONESCU VASILE
- LEONTE NASTASE	- POPESCU LUCILIUS	- ILIE CORNEL

Mentionam primele momente ale actiunilor noastre satfel:

I - In jurul orelor 12-13 pm. din 22 Decembrie. 1989 o masa de lume a luat cu asalt cladirea fostei securitati din B-dul fost Lenin nr.102-104 actualmente B-dul Mamaia, intrand in forta pe usi si ferestre in incinta cladirii unde cu greu s-au asigurat linistea si am inceput organizarea in aceasta zona a orasului si din judet. In primul rand am constituit: "COMITETUL DE SALVARE NATIONALA" de la Inspectoratul securitatii si militiei Constanta, format din membrii enumerati mai sus.

- S-a facut ordine in toata institutia eliminand pe toti cei care au venit in scop de jaf, stiind ca aici au fost depozitate obiecte confiscate de mare valoare, cat si pe cei care si-au eliberat camarazii din arest.

II- Ulterior s-au format grupe din cei mentionati care au asigurat prin actiunile lor prompte si operative in raport de situatiile urgente, imediate rezolvarea tuturor problemelor, a necesitatilor, ca urmare a informatiilor care aratau ca anumite obiective de pe raza orasului Constanta cum ar fi:

- Zona puturilor de apa a orasului ca ar fi contaminate de grupe suversive. In portul Constanta, unde teroristii veneau de pe mare tragandu-se in depozitele portuare creandu-se panica generala.

- Zonele orasului unde locuiau cetateni arabi.

- Depozitele de alimente ale populatiei care trebuiau pazite sa nu fie otravite de teroristi.

- Paza si protectia personalului angajat al institutiei de elementele care au inceput sa se razbune pe sistem.

- Trimiterea de echipe mixte pentru aducerea inapoi a tuturor infractorilor periculosi care au fost eliberati datorita presiunii stradale.

- S-a asigurat paza la magazine, banci, spitalul judetean etc. prin grupele mixte aprobate de comitet, alcatuite special pentru interventie.

- S-au trimis revolutionari la sediul militiei din Mamaia pentru asigurarea sediului si paza obiectivelor economice din turism detinatoare de patrimoniu si a depozitelor existente.

- Necesitatea acestor interventii in Mamaia a fost motivata de imprejurarea ca au fost impuscati doi oameni in conditii neelucidate, zona hotel Parc si Tic-Tac, cat si de focuri de arma trase in diferite zone ale C-tei

- La Navodari-Midia s-a intervenit atat cu forte revolutionare cat si cu garzi patriotice din Midia in vederea combaterii unor eronate informatii potrivit carora combinatul Midia trebuia sa fie aruncat in aer, de unele elicoptere pe care nu le-a vazut si observat nimeni, dar zvonul ei panica au existat inca mult timp.

- In gara Constanta intrucat s-a tras in multime de forte necunoscute s-a intervenit cu grupe antitero pentru siguranta linistei si a traficului feroviar patruland in mod repetat.

- La Cernavoda de asemenea s-au asigurat prin echipe mixte de interventie securitatea si paza obiectivului centralei nucleare, ca urmare a sesizarii directe a conducerii centrale atomo-electrice, ca va fi aruncata in aer.

Armamentul care a fost o prioritate esentiala, pentru a preveni eliminarea varsarii de sange din orasul Constanta si Judet identificand-se ~~locurile~~ locurile exacte de detinere si depozitare sprijiniti de ofiterul MARU MIHAI, intrucat;

- In sediul inspectoratului s-au numarat si inventariat toate armele pe care le aveau ofiterii, asigurandu-ne ca toate erau in inventar complet iar pentru ofiterii care le aveau asupra lor au fost chemati sa le depuna. Acestea au fost pazite exclusiv de revolutionari fara nici un ajutor si sprijin din partea altor :sorte timp de 48 de ore.

De asemenea in curtea inspectoratului s-au identificat depozitul de armament (patruzeci de tone) care era destinat pentru toate punctele din judet, prevenindu-se macelul ce se punea la cale.

Un rol deosebit la avut seful inspectoratului Simionescu Ion care s-a alaturat revolutionarilor si a subliniat imprejurarea ca nu va da dispozitie sa se traga chiar daca va primi ordin de la Bucuresti.

Acest armament a fost pazit de catre noi revolutionarii fara ajutorul vreunui organ oficial din acel timp.

- Statile de radio emisie-receptie au fost preluate de noi, inventariate si preluate de echipele de interventie;

- Dosarele secrete ale securitatii au fost preluate, inventariate, pastrate de noi si predate ulterior MAPN.

- Pentru asigurarea armamentului si a documentelor s-a colaborat cu ofiterii care s-au alaturat revolutionarilor, prin aplicarea de sigilii duble.

-Aratam ca activitatea noastra a fost mult mai complexa si diversa spontana, pe care revolutionarii au desfasurat-o din convingere cu dragoste pentru popor, dezinteresati, pentru libertate in viata politica economica si sociala.

Ne -am continuat activitatea timp indelungat in grupe restranse pe o perioada de 3-4 luni pana la instalarea la putere a organelor oficiale.

Aceasta este activitatea pe care am desfasurat-o si o sustinem, comitetul,

1. DRĂGĂŢĂ Ion Valeriu
2. RĂDUŢĂ GHEORGHE CONSTANTIN
3. CRISTIAN D. MIHAI
4. MANILICHIDAI CARMIA
SEMINEZ SI FUSTIN CERE
MENTIONATE NIMAI SUI.
5. BECTEMIR BAZAZIO
6. Leca Daniel
7. PĂLĂŞESCU
8. JURA MILI
9. FILUTIC DAN CIPRIAN
10. RUSU IONEL

AZI 07.07.2005 in cadrul I.J.P. Constanta,
s-a intrunit comisia formata din urmatoorii membri ofiteri activi,
care in timpul evenimentelor din Decembrie 1989 au fost angajati
in M.I.- I.P.J. Constanta si au cunostinta de participarea si
conducerea actiunilor revolutionare in cadrul I.P.J. Constanta
si Securitate astfel:

- 1 - Com.sef DOBRESCU NICULAE ofiter activ M.A.I. posesor al OT
si legitimatiei KT. 340145 CNP 1580123131238-TC 2184 *du*
- 2 - Com. sef RUSU IONEL ofiter activ M.A.I. POSESOR AL C.I.
si legitimatiei *308111*: legitimatiei *IVAT EGU Nr 5804*.
- 3 - Com.sef RUSU LAURENTIU ofiter activ M.A.I. posesor al C.I.
si legitimatiei: KT. nr 003811, CNP. 1040309.131262. *8002*
- 4 - S Cms BUTOIANU GHEORGHE ofiter activ posesor al C.I. KT 450129
CNP 1550808131223 si al leg. *150091151309*
- 5 - Insp.pr. PATRASCOIU SANDU ofiter activ M.A.I. posesor C.I.
si leg. KT 296988 *998*
- 6 - AG.sef pr. RADU COSTICA subofiter activ si cadru M.A.I. posesor al
C.I. si leg. *1635 150091151309*
- 7 - Sub. sec. CARUNTU ION sub. activ posesor al C.I. KT 249319 *998*

Prezenta comisie constituita certifica prezentul memoriu.

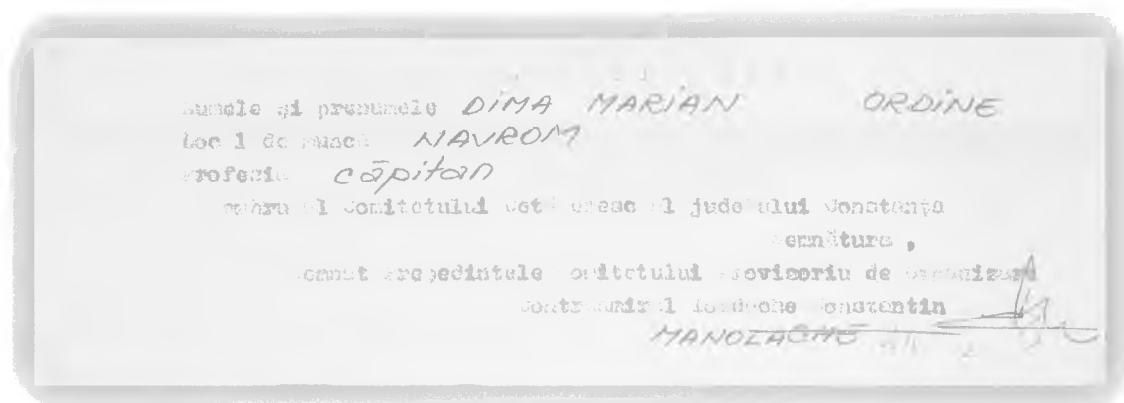
INCHEIERE DE LEGALIZARE DE COPIE
Nr. *1635* din *15.07.2005*
ANDREI OCTAVIAN notar public, legalizez aceasta copie
si poartă cu orig. prezentat nouă *1635* *15.07.2005*
Notar public, prezentat nouă *1635* *15.07.2005*
care are *1635* pagini, colajional de *1635*
Taxa de timbru *1635* lei, în lib. fisc. /chit. CEC
Timbru Judiciar *1635* lei.
Omorărlu *1635* lei, chit. *1635*
COLATIONAT
SECRETAR

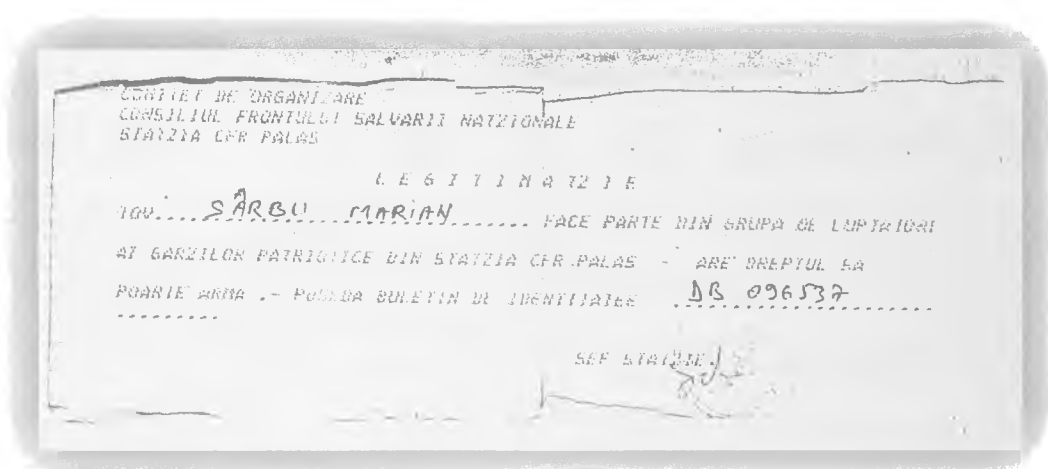
**ANEXA Nr. 8 Modele legitimații eliberate de Comitetul
Provizoriu de Organizare de la Muzeul Marinei**

Anexa nr. 9 Legitimatie semnata de catre Aurel Manolache

Anexa nr.10 Legitimatie pentru port arma

ANEXA Nr. 11 Apelul C.F.S. N. Din 22 decembrie 1989

Consiliul Județean al Frontului Salvării Naționale
Constanța a adoptat, ieri, următorul apel:

1. SĂ SE PĂSTREZE CALMUL, LINIȘTEA — OBLIGATIVE DE IMPORTANȚĂ VITALĂ.

2. SĂ SE FORMAT ȘI ACȚIONEZE UN COMITET DE ORGANIZARE ȘI APĂRARE A BUNURILOR SOCIALE, BUNURI APARTINÂND ÎNTRIGULUI NOȘTRU POPOR.

În acest scop, este necesar să acționăm uniți, cu responsabilitate patriotică toți cetățenii județului Constanța, cetățenii ai României, uniți pentru că libertatea civică să se transforme într-un act, viabil al iubirii nașion.

Cetățenii sînt rugați să numine delegații comitetului pentru apărarea următoarelor obiective de importanță vitală între care:

— telefoanele, spitalele, rețelele electrice, C.E.T.-ul, Exploatarea Apă-Canal, Baza Națională;

— să păzim și să păstrăm cu grijă toate unitățile comerciale și de alimentație publică, care ne vor asigura produse și hrană pentru următoarele zile;

— să nu se distrugă arhivele din județ, ale tribunalului, securității, miliției, școlilor și instituțiilor;

TOȚI CETĂȚENII DIN TOATE UNITĂȚILE DE PRODUȚIE SĂ-ȘI DESEȘOARE ȘI SĂ-ȘI ÎNCALĂ ACTIVITATEA DUPĂ PROGRAMUL NORMAL DE LUCRU.

— să se organizeze în întreprinderi grupe de auto-păzire, care să vegheze la desfășurarea normală a activității de producție;

— să se evite folosirea forței și războiul personal;

— să se evite abuzurile de orice fel.

Vinovații de abuzuri vor fi trași la răspundere după instaurarea ordinii normale.

Avenim toate garanțiile că armata este de partea poporului; nu va face nici un uz de armă și nu va asigura decît pentru ca să asigure ordinea de dreptate condică pînă la capăt.

CONSILIUL JUDEȚEAN AL FRONȚULUI
SALVĂRII NAȚIONALE CONSTANȚA

VOI, TINER

În aceste momente
profunde furtuni,
cetățenii ai României,
vinderile noastre, a
vinderii de aur al H
mă de sacrificiu, al
22 decembrie a de
fîindcă voi, în est
în primele zile,
demonstrăm și voi
demonstrăm în oraș
la Chișinău și
ca și aici, în noi, în
de sacrificiu în
Voi, tineri, voi,
mîine, aveți, prin
noastră recunoștință
Voi, tineri, voi,
mîine, aveți, prin
noastră recunoștință

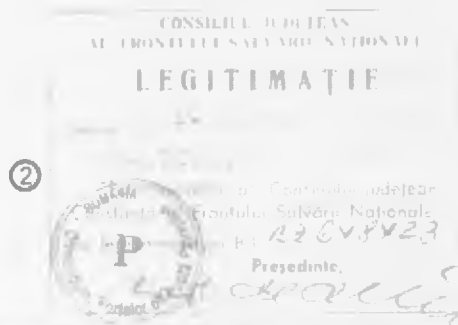
ANexa Nr. 12 Modele de legitimații

LEGITIMAȚIA (fără serie și număr)
DE ACCES ÎN SEDIUL COMITETULUI JUDEȚEAN
DE PARTID CONSTANȚA
(CASA ALBĂ)

eliberată domnului Locotenent-Colonel MALICIUC IOAN
în ziua de 22 decembrie 1989 (nesemnată)

NOTĂ: În ziua de 23 decembrie 1989 legitimația a fost
semnată și ștampilată de către Locotenent-Colonel
MALICIUC IOAN care a fost ales președinte al
Consiliului Județean Constanța al Frontului Salvării
Naționale

CONSILIUL JUDEȚEAN
AL FRONTULUI SALVĂRII NAȚIONALE

LEGITIMAȚIE

LEGITIMAȚIA Nr. 1/23 decembrie 1989
APARTINÂND

domnului Locotenent-Colonel MALICIUC IOAN
ales în funcția de președinte al primului
Consiliu Județean Constanța al Frontului
Salvării Naționale

NOTĂ: semnată cu pix roșu și ștampilată de
către Locotenent-Colonel MALICIUC IOAN

ANexa nr.13 Compunerea C.F.S.N. din 24 decembrie 1989
(document original)

COMPUNEREA CONSILIULUI JUDEȚEAN - INVIZIBILU
AL FRONTELUI DE LĂPTĂRI NAȚIONALE CONȘTIINȚĂ
DIN 24 DECEMBRIE 1989

COORDONATOR:

- RD.

Uănescu Barbu, Lt.col.Maliciuc Ioan

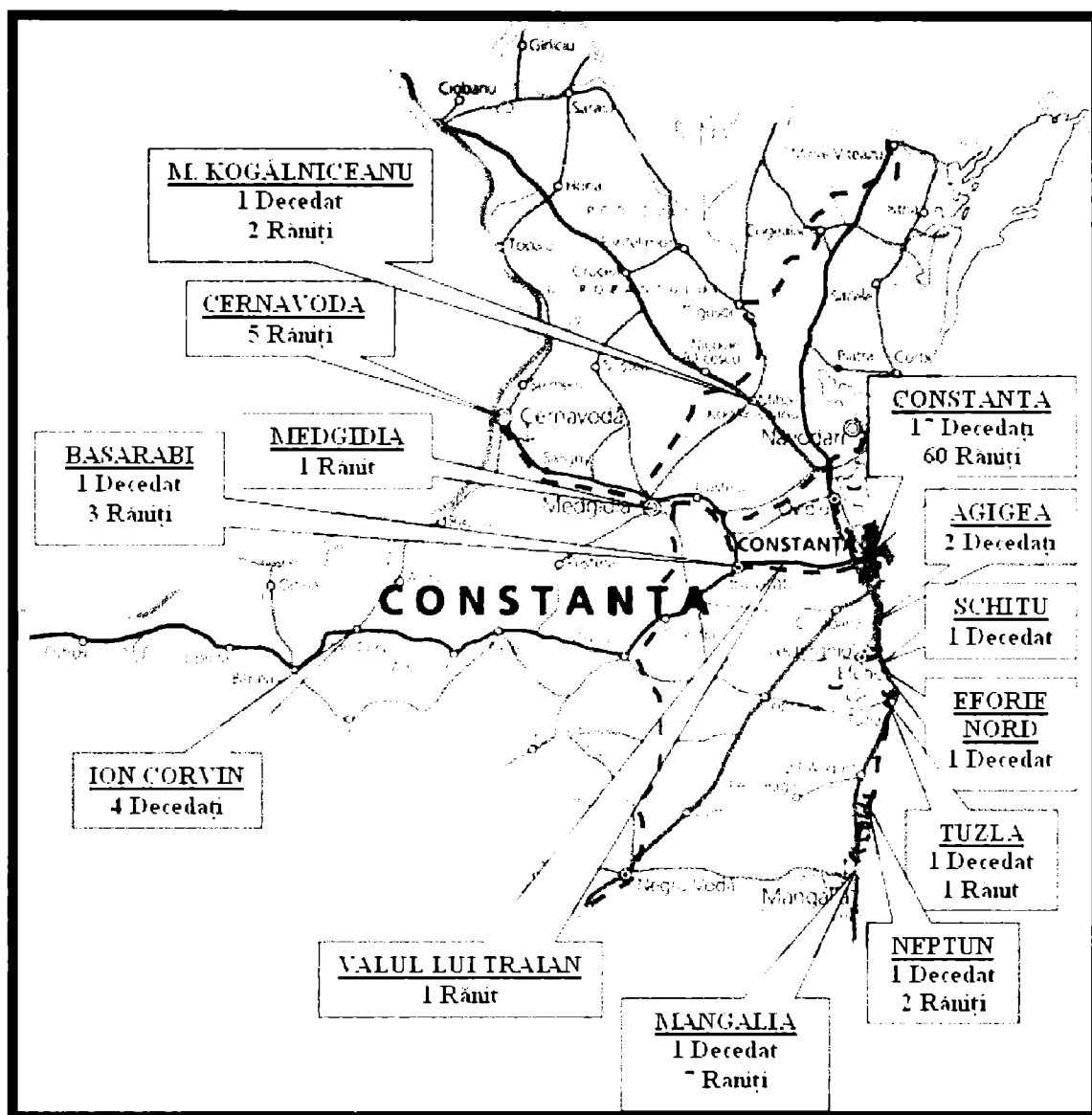
- Probleme sociale	- Lisievici Brezeanu Ana
- Probleme economice	- Savara Stere
- Probleme ind.alimentară	- Lepășatu Olga
- Probleme ind.și energie	- Florescu Marcel, Hernea Dan
- Agricultură	- Neguț Petre
- Construcții, arhitectură și sistematizare	121 - Panaitescu Dan
- Navigație și comerț exterior	- Dima Marian
- Transporturi auto	119 - Voicu Constantin TELEK
- Org.de sindicat liberă	112 - Alexandru Jonj, Marin Pavel
-	Costandache Costică
- Invățământ	124 - Surubaru Valeriu
- Ocrotirea sănătății	- Dr.Graiu Ion
- Justiție	- Hașotti Ionel
- Probleme studențești	- Pătrașcu Adriana, Frățilă Vasile
- Elevi	- Badaa Ionuț
- Cultură	- Iani Mircea
- Culte	- Preot Picu Viorel
- Presă	131 - Costandache Costin
- Asig.soc.și forță de muncă	- Tribac Georghe
- Apărare și ordine publică	- Lt.col.Maliciuc Ioan
- Ed.fizică, sport,turism	- Braica Ion
- Probleme administrativ-gospodărești	- Georghe Mihai, Lynat Rompiliu

**ANEXA Nr. 14 Tabel centralizator cu decedații și răniții pe
timpul evenimentelor din decembrie 1989 din județul
Constanța**

Localitatea	Locul	Data	Victime		Total
			Decedați	Răniți	
Agigea	UM02603	01.01.90	2	-	2
Basarabi	UM01347	01.01.90	1	-	4
	Oras Carton	26.12.89	-	3	
Cernavodă	Pod Rutier	24.12.89	-	2	5
	Centrala Nucleară	24.12.89	-	1	
	UM02644	28.12.89	-	1	
	UM02644	02.01.90	1	-	
Eforie Nord	Baraj Rutier	02.01.90	1	-	1
Ion Corvin	Sat Viile	24.12.89	4	-	4
Mihail Kogălniceanu	UM01941	22-23.12.89	-	1	3
	UM01295	03.01.90	1	-	
	Centru	26.12.89	-	1	
Mangalia	Port Militar	24.12.89	1	2	8
	UM02123- 2 mai	23.12.89	-	1	
	UM02144	23.12.89	-	1	
	UM02132	23-24.12.89	-	1	
	UM02091	28.12.89	-	1	
	UM02132	31.12.89	-	1	
Medgidia	UM01459	23.12.89	-	1	1
Schitu	UM02052	12.01.90	1	-	1
Neptun	Companie Pompieri	24-25.12.89	1	1	3
	Patrulare	31.12.89	-	1	
Tuzla	Releu TV	23.12.89	1	1	2
	UM02010	23.12.89	-	-	
Valul lui Traian	Triaj CFR	24.12.89	-	1	1
Constanța	Gara	23.12.89	4	5	12
		26.12.89	-	1	
		01.01.90	-	1	
		02.01.90	-	1	
	CET	24.12.89	1	1	5
		25.12.89	-	1	
		02.01.90	1	1	
	Cișmea	24.12.89	-	5	5
	Bdul 1 Mai	24.12.89	2	3	5

Bdul I.C.Brătianu	25.12.89	1	4	5
Casa Albă	25.12.89	-	3	3
Spital Județean	24.12.89	-	2	2
Sediu	22.12.89	-	3	7
Securitate	23.12.89	1	3	
Mamaia	24.12.89	1	1	2
Depozit ICRA	25.12.89	1	1	2
Dacia	31.12.89	1	1	2
UM01323	05.01.90	1	1	2
Tomis Nord	24.12.89	1	3	4
Tomis III	24.12.89	-	1	1
Institut M.M.	24.12.89	-	4	4
Acvariu	24.12.89	-	2	2
Str. Decebal	24.12.89	-	3	3
C.M.J.	24.12.89	-	2	2
Intersecție Lenin-Mircea	24.12.89	-	1	1
Casa Armatei	24.12.89	-	4	4
Zona Peninsulară	25.12.89	-	1	1
Consulat Turc	01.01.90	-	1	1
Policlinica M.I.	04.01.90	-	1	1
Consulat Ceh	26.12.89	-	1	1
Politia Municipiu	22.12.89	-	2	2
Zona Centru	29.12.89	1	-	1
Locuri necunoscute	23.12.89	-	2	3
	24.12.89	-	1	
		30	88	118

ANEXA Nr. 15 Harta însângerată a județului Constanța

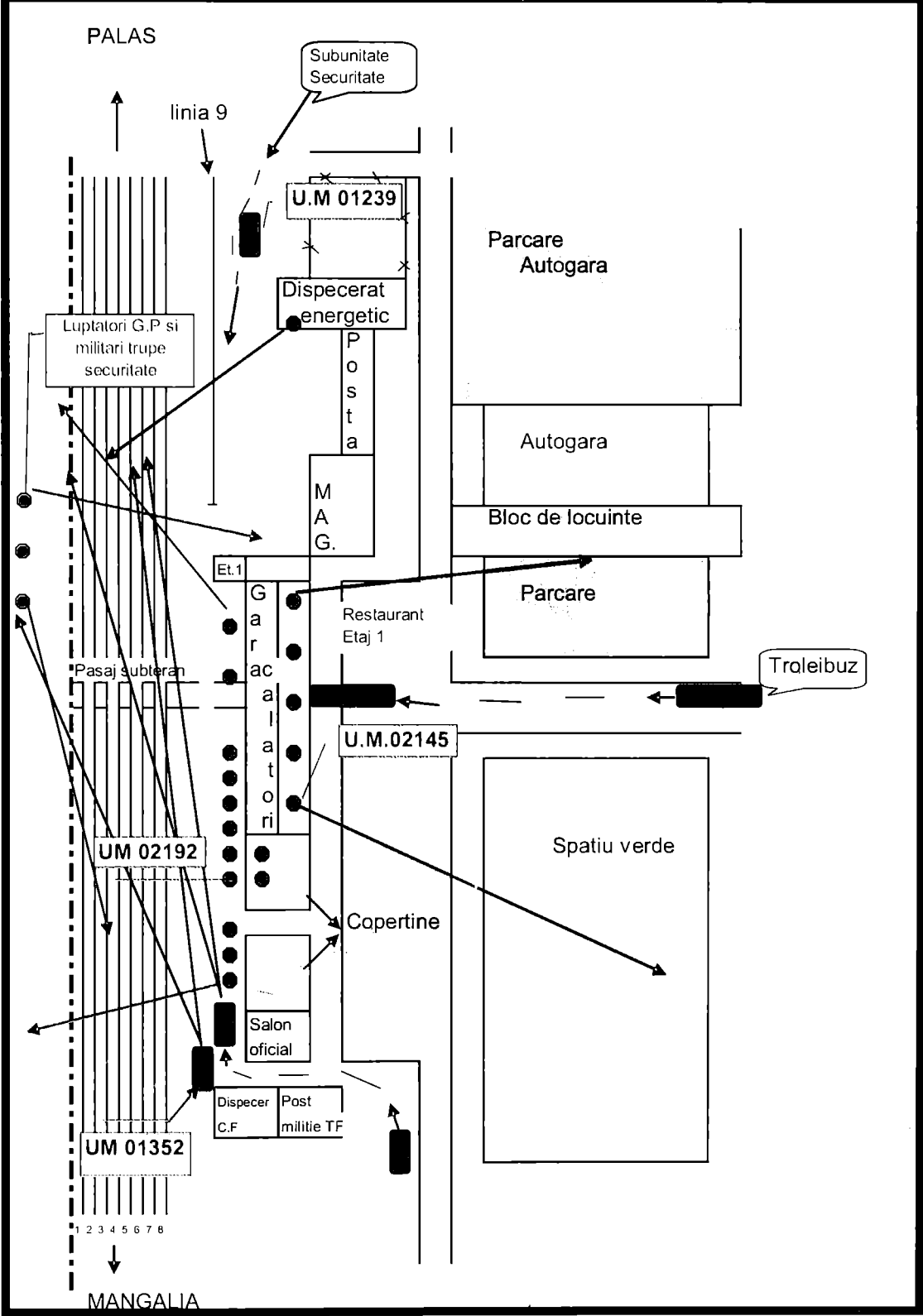
TOTAL VICTIME: 118 (30 Decedați, 88 Răniți)

**ANEXA Nr. 16 Tabel nominal cu persoanele decedate în
decembrie 1989 în municipiul Constanța**

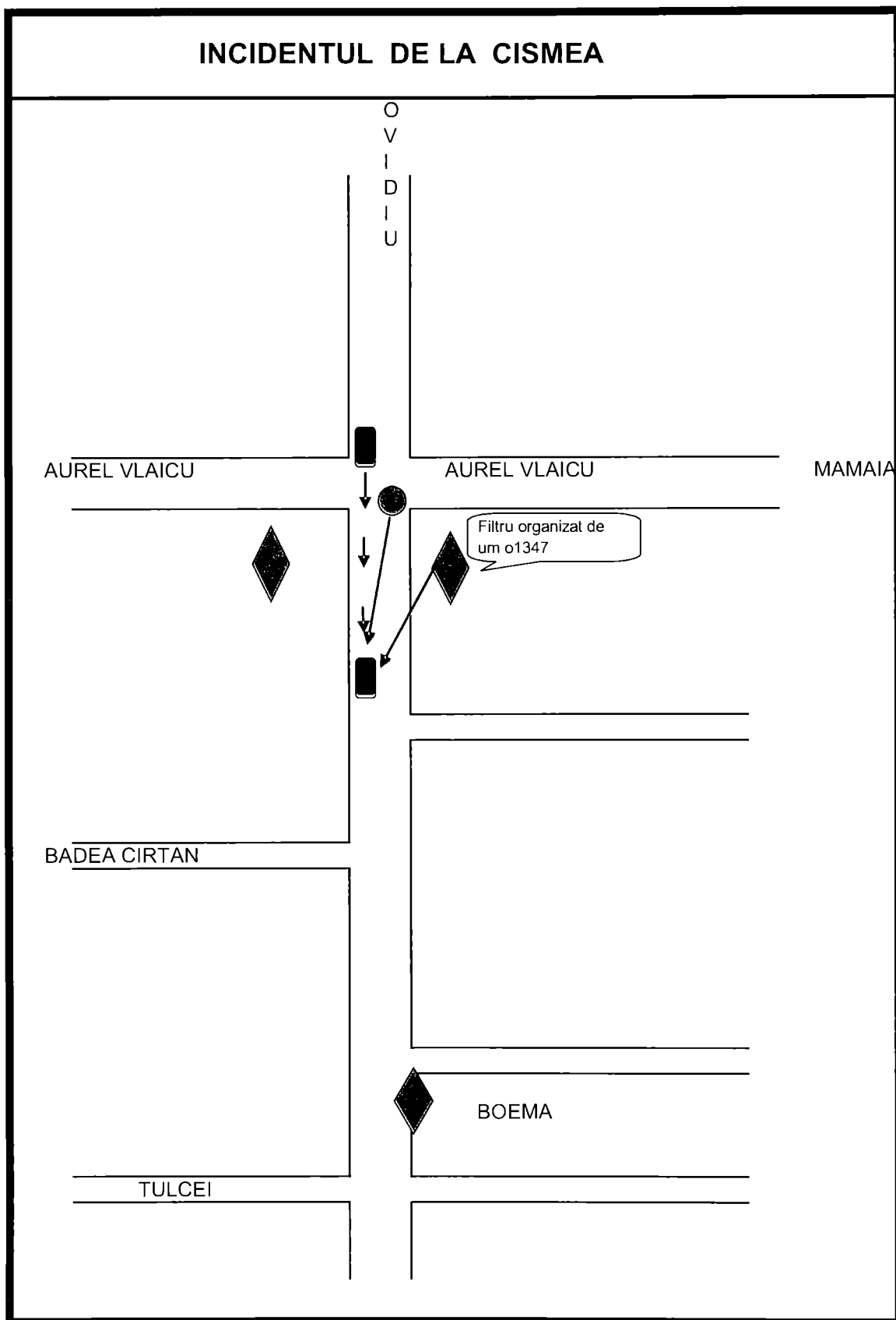
Nr.Crt.	Nume și Prenume	Felul leziunilor
1	Bercu Gheorghe	Înpușcat în cap și toraco-abdominal
2	Bordei Corneliu	Plăgă împușcată în cap
3	Capac Nicolae	Plăgi împușcate abdominale
4	Cpt. Carp Vasile	Plăgă împușcată craniană
5	Călin Adrian	Placă împușcată în regiunea cervicală
6	Sold. Chiosa Marian Aurel	Plăgă împușcată în piept
7	Crețu Viorel	Plăgi împușcate toracico-abdominale
8	Deleanu Gheorghe	Calcinare
9	Deveris Achif	Plăgă împușcată toracico-abdominal
10	Sold. Dinu Costel	Împușcat în cap
11	m.m.Pr. Dumitru Stan	Plăgă împușcată toracico-abdominal
12	Cpt. Dumitrescu Doru	Plăgi împușcate toracico-abdominale
13	Doga Cosmin Florin	Plăgi împușcate toracice
14	Cpt. Enache Mihai	Calcinare
15	Gruie Petre	Plăgă împușcată în regiunea toracică
16	Sold. Hodorog Petre	Împușcat în cap
17	Huzuneanu Emanuel	Plăgă împușcată toracico-abdominal
18	Ismail Ali	Plăgă împușcată femur drept
19	Sold. Milu Nica	Împușcat
20	Sold. Moglan Petrică	Împușcat
21	Petrea Stefan	Calcinare
22	Lt. Pop Ioan Ovidiu	Împușcat în cap
23	Plt.maj. Prisăcaru Vasile	Plăgă împușcată toracică
24	Sali Aidun	Plăgă împușcată craniană
25	Lt.col. Serghei Eftimie	Calcinare
26	Stanca Paun	Plăgă împușcată toracică
27	Cpt.R.III. Sercăianu Ion C-tin	Plăgă împușcată toracică
28	Plt. Ștefan Mihai	Plăgă împușcată în zona abdomen
29	Tulus Samir	Plăgi împușcate toracico-abdominale
30	Sold. Voicu Nicolae	Împușcat în cap

Anexa nr.17 Schema incident Gara

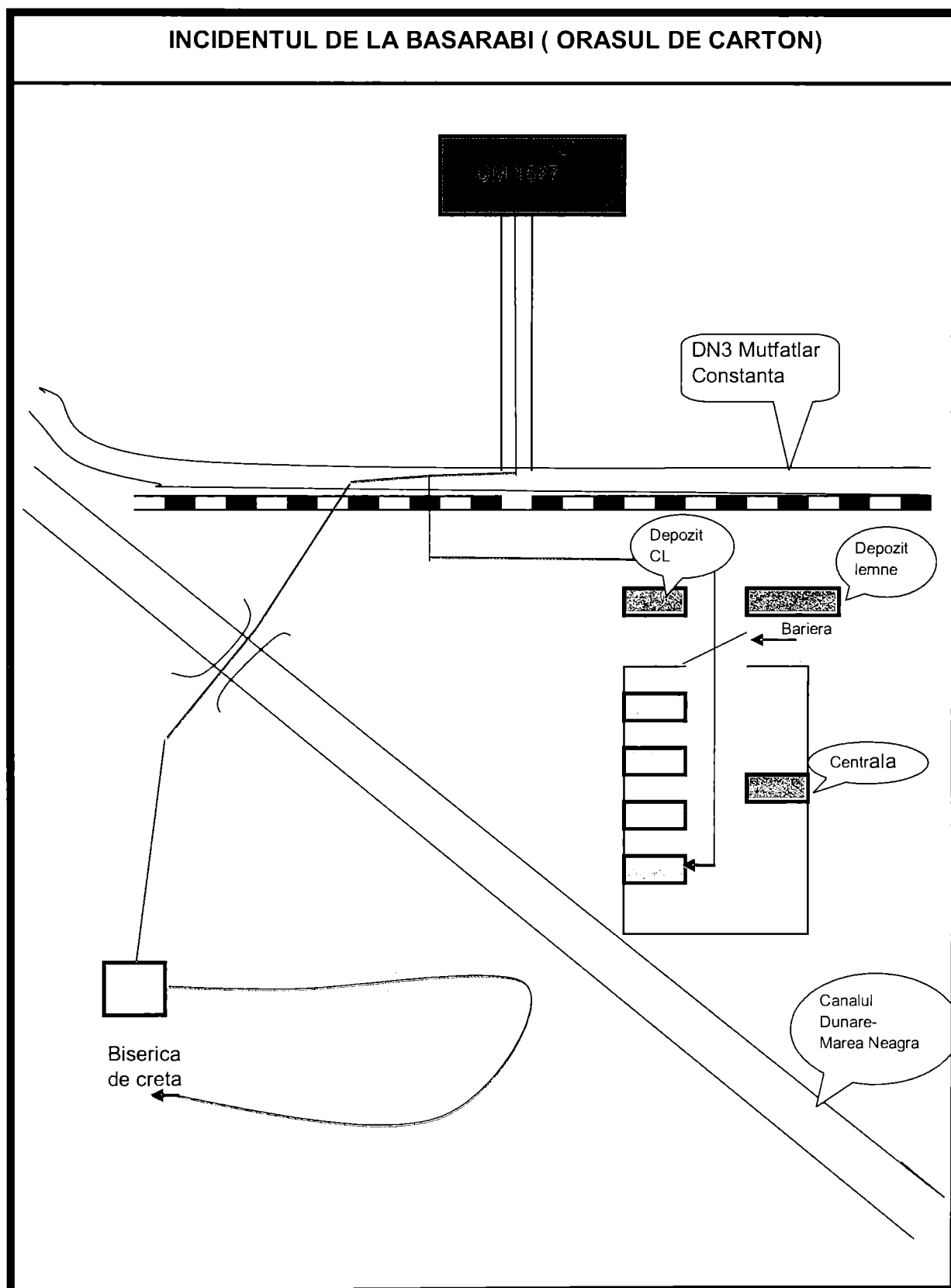
INCIDENTUL DE LA GARA CONSTANTA
23. 12 1989 orele 17 00-20 00

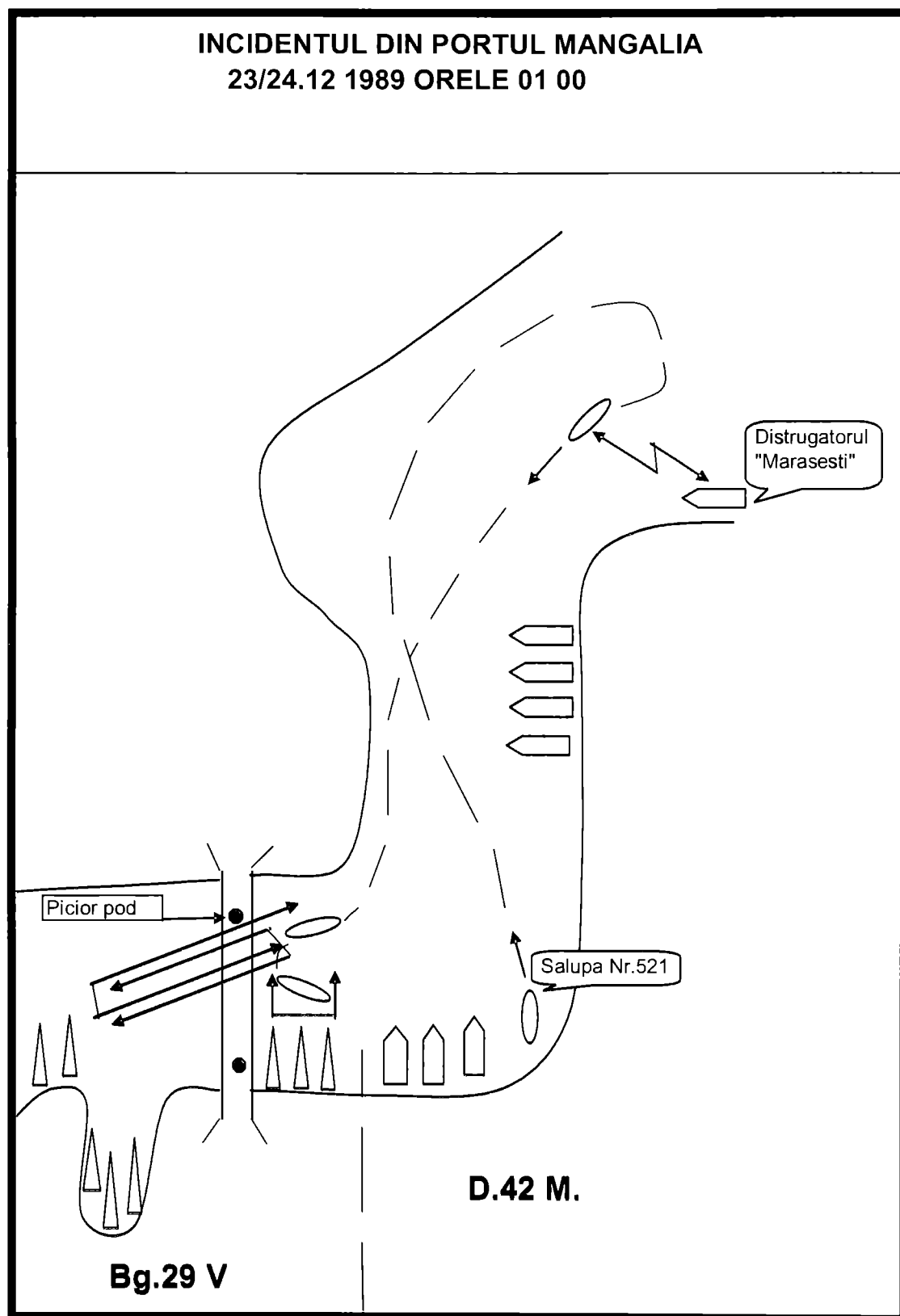
Anexa nr.18 Schema incident Cișmea

ANexa nr.19 Schema incident Basarabi

ANexa nr.20 Schema incident Port Mangalia

**ANexa nr.21 Manifest aruncat din elicopter in
22 decembrie 1989 la Bucuresti**

Aruncato din elicopter
in Bucuresti pe 22-12-1989
ora 11-11³⁰ in locul de muncă
fiind proiect de „revolutie”

It. st. 11
MUNCITORI SI MUNCITOARE !

Intreprinderea în care munciți ați clădit-o
cu brațul, mintea și eforturile voastre.

Apărindu-vă locul de muncă și avutul fabri-
cii apărați munca pașnică, viitorul copiilor
noștri !

***ANexa nr. 22 Grup cadre din R.36Mc. urmarind
desfasurarea evenimentelor la televizor***

**ANexa nr.23 Chemare adresata constantenilor
in 23 decembrie 1989**

Cuget Liber, duminică 23 decembrie 1989

C E T Ă T E N I I

COMITETUL JUDEȚEAN AL FRONTULUI SALVĂRII NAȚIONALE CHEAMĂ PE CETĂȚENII CU ADEVĂRAT ROMÂNI, INDIFERENT DE APARTENENȚA ETNICĂ, OAMENI DE BUNĂ CREDINȚĂ, SĂ PUNĂ CU FERMITATE STAVILĂ ACTELOR ANTI-NAȚIONALE ȘI ANTIUMANE CE MAI RIS-CĂ SĂ AMENINȚE CUCERIRILE DEMOCRATICE.

VĂ RUGĂM FIERBINTE, VĂ CHEMĂM SĂ DAȚI ÎNTREGUL DUMNEAVOASTRĂ SPRIJIN PATRULELOR P O P O R U L U I, FORMATE DIN OSTAȘI ȘI OFIȚERI AI ARMATEI, SECURITĂȚII, MILITIEI, MEMBRI AI GĂRZILOR PATRIOTICE ȘI FORMAȚIILOR DE TINERI, CARE ACȚIONEAZĂ ÎN PERFECTĂ COLABORARE, ÎN SCOPUL ANIHILĂRII ELEMENTELOR IZOLATE CE ATENTEAZĂ LA LIBERTATEA ATÎT DE GREU ȘI CU ATÎT DE MULTE JERTFE DE SINGE CÎȘTIGATĂ.

VĂ MULTUMIM DIN STRĂFUNDURILE INIMII, DIN SUFLET, FRAȚILOR, PENTRU CĂ SINTEȚI LINGĂ NOI !

Comitetul județean al Frontului
Salvării Naționale

ANexa nr.24 Comunicat al Comandamentului Militar Judetean

Cuget Liber, marți 26 decembrie 1989

COMUNICAT

In scopul protejării vieții dumneavoastră, a locuitorilor municipiului și județului, este necesar să se respecte ordinul Comandamentului Militar al județului Constanța ca, începînd de astăzi, între orele 17,30 și 6,30, să nu se circule cu mașini proprietate personală, pentru a facilita organelor de ordine reglementarea și controlul deplin ale situației actuale, demascarea celor care mai încearcă să compromită cuceririle revoluționare.

ANEXA Nr. 25 Tanchisti din R.18Tc. asteptandu-i pe teroristi.

ANexa nr.26 Armata e cu noi!

ANexa nr.27 Infanteristi din D.9Mc. in apararea unor obiective

CONSTANTA 23 DECEMBRIE 1989

"CASA ALBA" fostul sediu al Comitetului Județean Constanța al PCR
Două din cele 4 T.A.B.-uri repartizate de către D9MC Mărășești pentru
paza clădirilor importante.

Notă: secvență filmată de Ilie Viorel - revoluționar constănțean

POARTA Nr. 1 A PORTULUI MARITIM

Notă: secvență filmată de către Jean Marie Tricaud - filmare a TV franceze
la Constanța. T.A.B.-urile au asigurat liniștea constănțenilor.

Anexa nr. 28 Marinari la Revoluție

Cuget Liber, sâmbătă 22 decembrie 1990

Astăzi, 22 decembrie 1990, se împlinește un an de la istoricul act revoluționar prin care s-a pus capăt unei îndelungate perioade dictatoriale, și în care armata română s-a dovedit a fi cu adevarat a poporului. O țară întregă a scuturat, sub impactul bucuriei de a fi unită împotriva tiraniei: „ARMATA E CU NOI”.

Întreaga populație a avut încredere în armată, s-a adresat armatei, și-a pus speranța de bine în acțiunile acestora.

Linștea și siguranța erau date de acest încercat organism, care a suferit la fel de mult în regimul dictatorial ca orice altă instituție. Iată de ce considerăm firească, în această zi aniversară, elogierea acțiunilor întreprinse de către armată, a misiunilor îndeplinite în perioada care a urmat revoluției, o dată cu omagierea erorilor căzuți la datorie.

Ostăveii români, dincolo de a fi militari, este cetățean, cu temerile și sentimente-

le sale, cu necazurile sau bucuriile lui, asemenea oricărui om. Veghea necurmă, cu arma în mână, în interiorul nopților și sub teama firească a unui cartuș care ar putea veni de cine știe unde, dă

=====

La posturile datoriei

dreptul ostăveii române să se simtă sărbătorit în această zi memorabilă în care, acum un an, porneam spre un nou început.

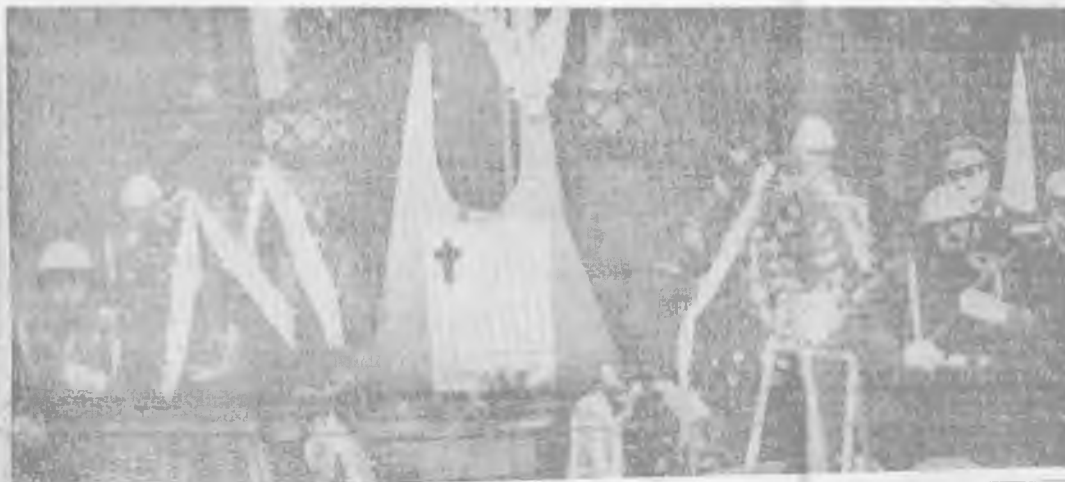
Armata a revenit la misiunea ei de bază, apărarea patriei.

Avem credința fermă că aceleași gânduri bune le au și locuitorii Dobrogei față de toți ostașii din unitățile militare, față de studenții marinari care s-au dovedit a fi la înălțimea comandamentelor de acțiune impuse de Revoluție, pentru apărarea cetăților, asigurarea aprovizionării populației, pază și apărarea instituțiilor și unităților industriale, în vederea relucării procesului vieții economice-sociale.

De la Revoluție și până la această zi memorabilă, cu efectivele de pe nave și infanteria marină s-a bucurat de stima și aprecierea cetățenilor Dobrogei, alături de care trăim și ne desfășurăm activitatea pe acest străvechi pământ românesc.

Armata română, Marina Militară își vor îndeplini misiunile pentru apărarea patriei noastre, ROMANIA.

Viceamiralul Gheorghe ANGHULESCU,
comandantul Marinei Militare

Cuget Liber, marți 26 decembrie 1989

Dinastia e la coșul istoriei, DAR LEGEA ȘI JUSTIȚIA SÎNT ALE NOASTRE

Adeziunea organelor procuraturii

Colectivul de oameni de muncă din Procuratura Constanta, cu conștiința de gînd și acțiune eliberată prin lupta dînză a poporului, se pune pe deplin în apărarea cauzei Revoluției care a înlăturat despotică dinastie ceaușistă.

Primiți, deci, angajămîntul solemn, jurămîntul de credință față de Revoluție și Poporul care a înlăturat o considerăm ca unul dintre elementele de bază care vor con-

tribui la instaurarea și păstrarea ordinii și disciplinei, la respectarea legilor, poporului pentru pedepsirea celor care au lovit și vor îndrăzni să nesocotească noile valori ale societății democratice libere.

În acest scop, toate celelalte sînt să sprijine activitatea organelor procuraturii, pentru restabilirea ordinii publice, apărarea avuției poporului și al cetățenilor.

Adeziunea cadrelor securității și miliției județene

Reprezentanții organelor de securitate din județul Constanta, în fața unui Roman liber, în acest din primul moment al acestui nouă național, cadrele de Securității și Miliției județene Constanta au sprijinit noul Comitet al Frontului de Salvare Națională, în mod subordonat și în totală loialtate față de el, în vederea desfășurării activității în sediul Inspectoratului Județean.

Împreună cu cadrele armatei populare și luptătorii păzitorilor populari se execută pașii și activități pentru restabilirea ordinii și desfășurarea normală a întregii vieți sociale în județul Constanta și în toate raioanele județului.

În acest scop se angajează în comun pentru controlul și districul circulației, depistarea și neutralizarea elementelor turbulente și teroriste, periculoase pentru ordinea publică.

Adeziunea magistraților

Magistrații din județul Constanta, mai mult ca oricînd, de marea victorie a poporului, își exprimă totală adeziune la programul Consiliului Frontului Salvării Naționale, fiind gata să participe activ la desfășurarea Revoluției sociale din România.

Sîntem cu toții deplin hotărîți să stăruim cu pondă la

lucrul propriu, pentru a face să pătrundă lumina adevărului și dreptății în întreaga justiție românească.

Sîntem și vom fi justiția poporului, pregătită și hotărîta să apere viața liberă și demnă a tuturor oamenilor, avuția publică și personală, drepturile și libertățile cuverrite cu prețul singelui, al altor ani de muncă și trăire.

Adeziunea avocaților

Corpul de Avocați din județul Constanta, profund atașat cauzei Revoluției populare de la 22 decembrie 1989, care a înlăturat pentru totdeauna odioasa dictatură a elitei ceaușiste, instaurînd libertatea și deschizînd calea democratizării tuturor structurilor politice, sociale și economice ale României, își exprimă totală adeziune la Declarația-Program a Consiliului Frontului Salvării Naționale.

Sîntem hotărîți să punem de îndată la opera de consolidare a revoluției și de edificare a noilor structuri ale statului român.

Tipărit la BOLTIBROM
Tel: 0241.63.45.47

ISBN 978-606-8066-10-3